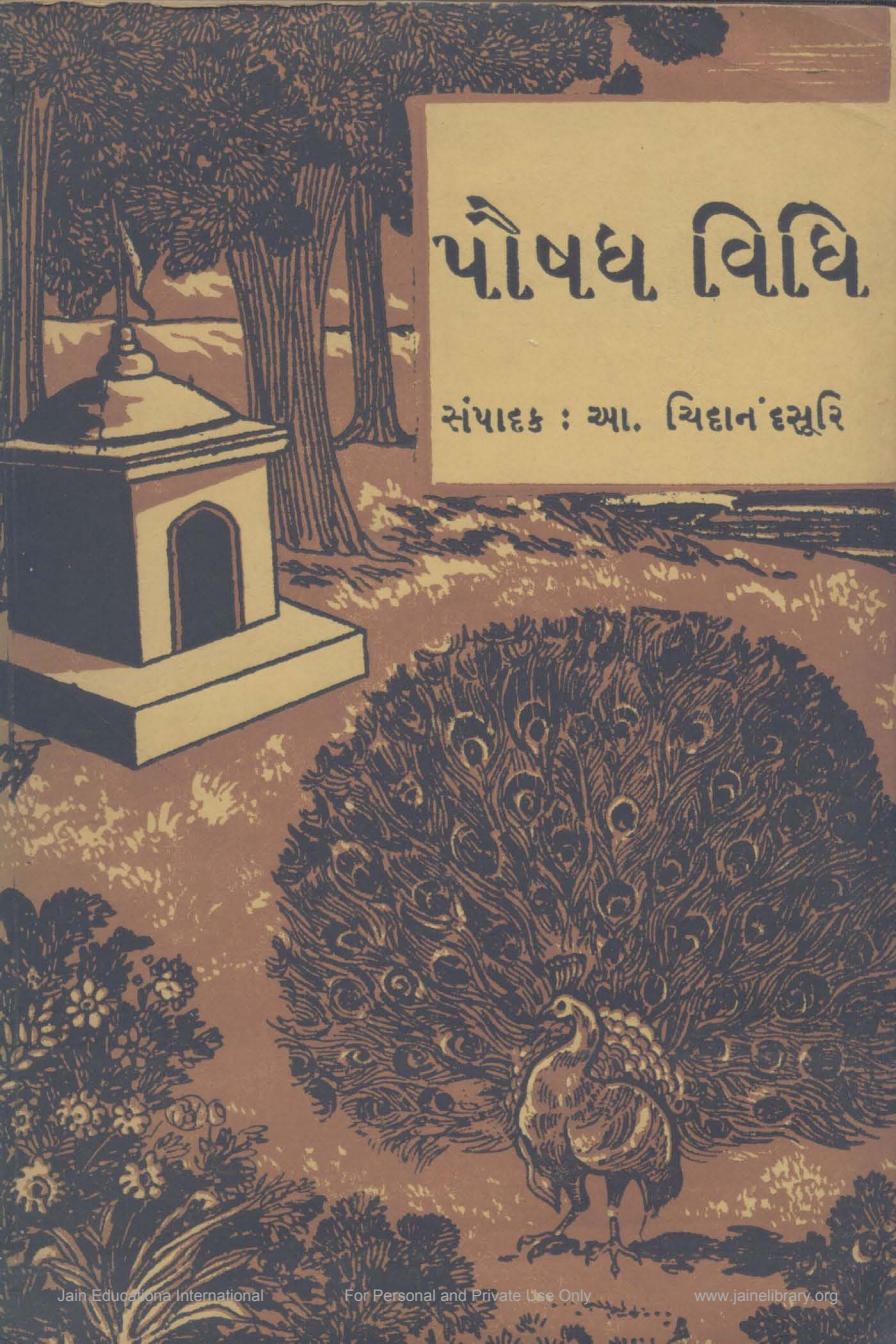

पौषध विधि

संपादक : आ. चिदानंदसूरि

श्री सुरज मंडल पार्श्वनाथाय नमः
श्री मोहनदासजी सद्गुरुभ्यो नमः

पौषधविधि

संपूर्ण विधि सहित

प्रथम प्रकारान

श्रीमन् सुजितकमण जैन मोहनभाषा वडोदराना
आधारे

* प्रकाशक *

श्री नानपुरा जैन संघ

C/O. अ. के. शाह,
महावीर अपार्टमेंट,
नानपुरा - सुरत.

* પ્રાપ્તિસ્થાન *

કીર્તિ પ્રકાશન
દીપક આર. ઝવેરી

૧૦/૧૨૬૦, હાથીવાળા દેરાસર સામે,
ગોપીપુરા, સુરત.

મહેન્દ્ર જે. શાહ

૫૧/૫૨, મહાવીર સોસાયટી,
૧ લે માળે, ઝવેરી સડક, નવસારી.

શ્રી સુમતિલાલ જમનાદાસ

૨૨૭, અદાસાની ખડકી,
પતાસાપોળ, અમદાવાદ-૧.

શા. હરખચંદ સરદારમલજી

શાલીમાર, પાંચમે માળે, બ્લોક ૧૮A
મરીનડ્રાઈવ જી રોડ, મુંબઈ-૨.

દેશાઈપોળ જૈન પેઢી

ગોપીપુરા મેઈનરોડ,
સુરત.

સોમચંદ ડી. શાહ

જીવન નિવાસ સામે,
પાલીતાણા. (સૌરાષ્ટ્ર)

પાર્શ્વ પ્રકાશન

નિશાપોળ, રતનપોળ,
અમદાવાદ.

શા. મેઘરાજ પુસ્તક ભંડાર

પાયધુની, ગોડીજીની ચાલ,
મુંબઈ.

સેવંતિલાલ વી. જૈન

૨૦, મહાજન ગલી,
ઝવેરી બજાર, મુંબઈ-૨.

મહાવીર ઉપકરણ ભંડાર

શંખેશ્વરતીર્થ (ઉ. યુ.)
વાયા હારિજ.

શ્રી ઈન્દ્રવદન ત્રાહીલાલ મહેતા

૬૧, શંકરલેન, કૈલાસનગર B-૩૧, ખીજે માળે,
કાંદીવલી (વેસ્ટ), મુંબઈ-૬૭. ટે. નં. ૬૮૮૧૩૪૨

કિંમત રૂ. ૧૦-૦૦

મુદ્રક : અરજુનુમાર મ. મિસ્ત્રા ઉપા પ્રિન્ટરી હરિપુરા કાંસડીવાડ, સુરત-૩.

શ્રી શ્રી દેવકરણ મુલજીભાઈ જૈન દેરાસર મલાડ મુંબઈ
શ્રી જયંતિલાલ કે. દાશીના સૌજન્યથી મુંબઈમાં પ્રથમ
પ્રવેશ કરનાર જગત પૂજ્ય બાલબ્રહ્મચારી
પૂ. શ્રી મોહનલાલજી મહારાજ

જન્મ : ૧૮૮૭ વૈ. સુ. ૬,
ચાંદપુર-મથુરા.

સ્વર્ગવાસ : ૧૯૬૩ ચૈ. વ. ૧૨,
સુરત.

જગતપૂજ્ય શ્રી મોહનલાલજી મહારાજશ્રીના
પરમ અનન્ય ભક્ત

શ્રી મલાડ જૈન દેરાસરજીના સ્થાપિત
શેઠશ્રી દેવકરણભાઈ મુળજીભાઈ સંઘવી (મુંબઈ)
વંથળી. (સૌરાષ્ટ્ર)

પ્રાસંગિક

પોષેઈ સુહ ભાવે, અસુહાઈ ખવેઈ નતિય સંદેહો,
છિત્તઈ નરય-તિરિય મઈ, પોષહવિહિ અપમત્તો ય ॥ ૧ ॥

અર્થ :—અપ્રમતપણે પૌષધ કરનારને શુભ ભાવોનું પોષણ થાય છે. અશુભ કર્મો ખપે છે અને નરક-તિર્યંચગતિ અટકે છે....૧

ધર્મની પુષ્ટિને જે ધારણ કરે તેને પૌષધ કહેવાય. શ્રાવકના બાર વ્રતમાં એ અગ્યારમું વ્રત છે. આઠમ-ચઉદશ વગેરે પર્વ તિથિએ ચાર પહોરનો અથવા આઠ પહોરનો પૌષધ કરાય છે, તે પૌષધ ચાર પ્રકારે ગણાય છે.

- (૧) આહાર પૌષધ : ઉપવાસ વગેરે તપ કરવાનો હોય છે.
- (૨) શરીર સત્કાર પૌષધ : સ્નાન વિલેપનાદિ વિભૂષા ન કરવી.
- (૩) બ્રહ્મચર્ય પૌષધ : સર્વથા સંપૂર્ણ શિયળ પાળવું.
- (૪) અવ્યાપાર પૌષધ : સાવધ વ્યાપારનો ત્યાગ કરવો.

આ ચાર લેહના સર્વથી અને દેશથી ગણતાં આઠ લેહ થાય અને સંયોગી ભાંગાથી ૮૦ લેહ થાય. પરંતુ પૂર્વાચાર્યથી પરંપરાથી હાલ માત્ર આહાર પૌષધ જ દેશથી અને સર્વથી કરાય છે. બાકીના ત્રણ પ્રકારનાં પૌષધ સર્વથી જ થઈ શકે છે.

પૌષધ કરનારે પ્રભાતમાં રાઈ પ્રતિક્રમણ જરૂર કરવું જોઈએ. પછી ગુરુ સમક્ષ પૌષધ ઉચ્ચરવો. આ પુસ્તક શ્રીમન્ મુક્તિકમળ જૈન મોહનમાળા સંસ્થા તરફથી પ્રસિદ્ધ થયેલ તેનો આધાર લીધો છે, તે માટે તેઓનો આભાર માનીએ છીએ.

—ચિદાનંદસૂરિ

અનુક્રમશિક્ષા

પા.નં.

- ૧ પૌષધ લેનારને સૂચનાઓ
- ૧૦ સૂત્રો મુખે હોય તેને માટેની પૌષધ વિધિ
- ૧૨ દેવ વાંદવાનો વિધિ
- ૧૨ પોરિસિ ભણાવવાનો વિધિ
- ૧૩ રાઈ મુહપત્તિનો વિધિ
- ૧૩ સાંજની પડિલેહણા
- ૧૪ પરચક્રખાણુ પારવાનો વિધિ
- ૧૫ પૌષધ પારવાનો વિધિ
- ૧૬ રાઈ પ્રતિક્રમણનો વિધિ સૂત્રો મુખે ન આવડે તેને માટે
- ૧૮ પૌષધ લેવાનો વિધિ
- ૨૨ પડિલેહણાની વિધિ
- ૩૩ દેવ વાંદવાનો વિધિ
- ૫૦ મન્ડ જિણાણુની સજ્જાય સાર્થ
- ૫૧ રાઈ મુહપત્તિની સમજૂતી
- ૫૨ રાઈ મુહપત્તિની વિધિ
- ૫૬ સવારે પોરિસિ ભણાવવાનો વિધિ
- ૫૭ જિન મંદિર જવાનો વિધિ

પા.નં.

- ૬૦ પરચક્રખાણુ પારવાનો વિધિ
- ૬૬ આયંબિલ એકાસણાવાળાનો વિધિ
- ૬૮ જમ્યા પછી ચૈત્યવંદનનો વિધિ
- ૭૨ બપોરે પડિલેહણાનો વિધિ
- ૮૦ રાત્રિ પૌષધનો વિધિ
- ૮૧ પડિક્રમણુ પહેલાં માંડાનો વિધિ
- ૮૩ સાંજે પૌષધ પારવાનો વિધિ
- ૮૬ સંથારા પોરિસિનો વિધિ
- ૮૮ સંથારા પોરિસિ સાર્થ
- ૯૩ પૌષધવાળાને રાઈ પ્રતિક્રમણુ
- ૯૩ મુહપત્તિનાં પચાસ બોલ
- ૯૪ પૌષધના અઢાર દોષો
- ૯૫ પૌષધના પાંચ અતિયાર
- ૯૬ સામાયિકના બત્રીસ દોષ
- ૯૭ સામાયિકના પાંચ અતિયાર
- ૯૮ સામાયિક-પૌષધનું ફળ
- ૯૯ પરચક્રખાણુ
- ૧૦૧ પૌષધવ્રતની પૂજની ઢાળ

श्रीवीराय नमः ।

[प्रथम आ जड़र वांचो, पछी आगण बधो]

पौषध लेनारे जणुवा लायके अगत्यनी

सूचनायो

पौषध ओटले शुं ?—धर्मनी पुष्टिने जे धारण करे ते [अर्थात् धर्मनी वृद्धि करनार] तथा पर्वादि दिवसे अवश्य आराधवा योग्य क्रिया—व्रतविशेष ते पौषध. श्रावकना भार व्रतो पैकीनुं आ पौषधव्रत अग्यारमुं छे.

पौषधना मुख्य दोद चार छे—आहारपोसह, शरीरसत्कार-पोसह, अन्नचर्यपोसह ने अव्यापारपोसह,

१. 'आहारपोसह' ओटले—उपवास, आयंभिल वगेरे तप करवो [आहार-त्यागइप] ते.

२. 'शरीरसत्कार पोसह'—स्नान विदोपन वगेरेथी शरीरनी विबूषा—शोभा सत्कार न करवो [अर्थात् शरीर संपंधी इरेक शोभानो त्याग करवो] ते.

३. 'अन्नचर्यपोसह'—शियण पाणवुं [स्त्रीसंगत्याग ते.

४. 'अव्यापारपोसह'—सावध [पाचइप] व्यापार क्रियानो त्याग करवो ते.

એ ચાર લેહના દરેકના દેશથી તથા સર્વથી એમ બધાં લેહ થાય છે ત્યારે પોસહના આઠ લેહ થાય છે, અને જ્ઞાનયોગી લેહ કરીએ તો ૮૦ થાય છે.

હાલ [પૂર્વાચાર્યોની પરંપરાથી] દેશથી અને સર્વથી એમ બે રીતે ક્રમ આહારપોસહ કરાય છે, એટલે તિવિહાર ઉપવાસ, આયંબિલ, નિવી કે એકાસણું કરીને પોસહ કરવો તે દેશથી આહારપોસહ, અને ચોવિહાર ઉપવાસ કરીને પોસહ કરવો તે સર્વથી આહારપોસહ.

બાકીના ત્રણ લેહવાળા—[શરીરસતકાર પોસહ આદિ] પોસહ હાલ સર્વથી કરાય છે.

આ પોસહ આઠ પ્રહરનો [દિવસ ને રાત્રિનો] અથવા ચાર પ્રહરનો, [દિવસનો જ અથવા રાત્રિનો જ] એમ એ બે રીતે કરાય છે.

જેને માત્ર રાત્રિના ચાર પ્રહરનો પોસહ કરવો હોય, તેને પણ ઉપવાસ કે છેવટ એકાસણા સુધીનો કાંઈપણ તપ કરેલ હોવો જોઈએ. અને પોસહ કરવાની ઈચ્છાવાળાએ સવારે પણ પ્રતિક્રમણ કરવું જોઈએ.

પોસહ ક્યારે લેવાય ? અને પ્રતિક્રમણ વગેરેની

વ્યવસ્થા

મુખ્યવૃત્તિએ* પોસહ કરવાની ઈચ્છાવાળાએ [મુખ્ય વિધિએ] પ્રભાતમાં પ્રથમ પોસહ ગ્રહણ કરી (ઉચ્ચરી) પછી પ્રતિક્રમણ કરવું જોઈએ. તેમ ન બને તો પ્રતિક્રમણ કરી,

* આ લેહો ગુરુદ્વારા સમજી લેવાની જરૂર ઈચ્છા રાખવી.

x પોસહવ્રત માટે મુખ્ય વિધિ એ છે કે—પ્રથમ પોસહ ગ્રહણ કરી—

સામાયિક પાર્યા વિના જ પોસહ લેવો. એટલે કે-કલ્લાણુકંદંની ચાર થોય કહ્યા પછી નમુત્યુણું કહી પૌષધ ઉચ્ચરે. પછી 'અહુવેલ'ના આદેશો લીધા પછી ભગવાન આદિ ૪ ખમાં આપ્યા બાદ અઢ્ઢાઈજનેસું ખામીને જે ચૈત્યવંદન કરે અને પછી તેમાં પડિલેહુણના આદેશ વખતે પડિલેહુણા કરવી ને દેવવંદન કરીને સજ્જાય કરવી.

અથવા હાલ (ક્યાંક ક્યાંક) સવારમાં પડિક્કમણું કરીને, પછી-જિનપૂજા કરીને, પછી પોસહ લેવાની પ્રવૃત્તિ છે. આ બધા અપવાદ છે.

જેઓ પડિક્કમણું કરીને તરત પોસહ લેતા નથી, તેઓ પણ કોઈક પડિલેહુણ અને દેવવંદનની ક્રિયા તે વખતે જ પોસહ

(ઉચ્ચરી)ને પછી પ્રતિક્રમણુ કરવું, એ સામાચારી વિધિત્રથોમાંથી સ્પષ્ટ મળી આવે છે. તે સિવાય પ્રતિક્રમણુ કર્યા બાદ અથવા પ્રતિક્રમણુ કરી પ્રભુપૂજા કરીને પછી પોસહ લેવાની જે પ્રવૃત્તિ ચાલે છે તે અપવાદ છે. શ્રી સેનપ્રશ્ન-ઉલ્લાસ ત્રીજીના પ્રશ્ન ૧૨૫ અને ૩૧૨ ખેઉમાં પણ નીચે મુજબ જણાસે છે, તે પણ એ જ સ્પષ્ટ કરે છે.

પ્રશ્ન:-પૌષધદિને શ્રાદ્ધઃ પ્રતિક્રમણં કૃત્વા દેવાન્ વંદિત્વા પશ્ચાત્પૌષધં કરોતિ તથાકૃતપૌષધઃ શુદ્ધયતિ ન વા ? ।

ઉત્તરમ્-પૌષધં કાલવેલાયાં કૃત્વા, પ્રતિક્રમણં ચ કૃત્વા દેવાન્ વંદતે ઇતિ વિધિઃ । કાલાતિક્રમાદિકારણવશાતુ પૂર્વં દેવાન્ વંદિત્વા પશ્ચાત્પૌષધં ગૃહ્ણાતિ । ઇતિ ॥ ૧૨૫ ॥

તથા-ઘટિકાદ્વયાદિશેષરાત્રિસમયે પૌષધં કરોતિ કશ્ચિત્, કશ્ચિચ્ચ બહ્વાઙ્ગપ્રતિલેખનાં કૃત્વા તત્કરોતિ, તયોર્મધ્યે કઃ શાસ્ત્રોક્તવિધિઃ ? ।

ઉત્તરમ્-પાશ્ચાત્યરાત્રૌ પૌષધકાલે પૌષધવિધાનમિતિ મૌલો વિધિઃ । કાલાતિક્રમે તદ્વિધાનં તુ આપવાદિકમ્ ॥ ૩૧૨ ॥

લીધા વિના પણ કરે છે. એટલે-એ રીતે પહેલા પણ પડિ-લેહણુ ને દેવવંદનની ક્રિયા થઈ શકે છે; પણ દેવવંદન પછી જે સજ્જાય કરવાની છે તે તો પોસહ લીધા પછી જ કહેવી.

જેને પડિક્કમણ્ણું કરીને તરત પોસહ ન લેવો હોય, તે કહાય પડિલેહણુ ને દેવવંદનની ક્રિયા પોસહ લીધા પછી કરે છે તો તેમ પણ કરી શકે છે.

કહાય ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે સવારનું પડિક્કમણ્ણુ ન કર્યું હોય ને પોસહ કરવાનો છે, તો તેણે પ્રથમ પોસહ લઈ, રાઈ પડિક્કમણ્ણું કરવું. બાદ પડિલેહણુ કરવું અથવા પોસહ લઈ, પડિક્કમણ્ણું કરી પછી પડિલેહણુ કરવું. તે પછી દેવવંદન કરવું.

પોસહમાં જોઈતાં ઉપકરણો [ચીળે]

ફક્ત દિવસના પોસહવાળાને નીચે મુજબ :-

ચરવળો, મુહપત્તિ, કટાસણું, ધોતીયું (-પંચીયું) સૂતરનો કંદોરો, ઉત્તરાસણ(-ઝેસીયું), માતરીયું-એટલે માત્રું (-લણુ કે વડીનીતિ) કરવા જતાં પહેરવાનું વસ્ત્ર, અને જોળીયું (એટલે નાસિકાનો શ્લેષ્મ આદિ મળ કાઢવા માટે વસ્ત્રખંદ.)

કેવળ રાત્રિ પોસહવાળાને અથવા દિવસ રાત્રિ-આહાર પોસહવાળાને નીચે મુજબ :-

ઉપરની સર્વ ચીળે ઉપરાંત સંચારીયું, જીનની કામળ, (શીતકાળે ૨, ઉષ્ણકાળે ૧), ઉત્તરપટ્ટો સૂતરાઈ (-એકપડો આઠાડ આદર), કુંડળ (-૩નાં પુંભાડાં), ઠંડાસણુ, ચૂનો નાખેલ પાણી, વડી નીતિ જવું પડે તો ખપ આવવા માટે લોટો. એથી વધારે કંઈ ચીજની જરૂર જણાય તો તે જાચી (માંગી) લેવી.

કેટલીએક સમજૂતી

૧. પોસહમાં આભૂષણ (-ઠાગીના) પહેરવાં જોઈએ નહીં; કંદોરો પણ સૂતરનો જોઈએ. [તો શરીરસત્કાર પૌષધનું પાલન થાય.]

૨. મુહપત્તિના પચાસ જોલ પાછળ લખ્યા છે. તે પ્રમાણે મુહપત્તિનું પરિલેહણ કરતાં જોલવા, પણ સ્ત્રીઓએ તેમાંથી કપાળના, હૃદયના અને જો લુળના દશ જોલ ન જોલવા એટલે તે દશ વિના ઝાકીના ૪૦ જોલથી મુહપત્તિ પરિલેહવી.

અને વસ્ત્રાદિની પરિલેહણ વખતે મુહપત્તિ ૫૦ જોલથી, ચરવવો ૧૦ જોલથી, કટાસણું ૨૫ જોલથી, કંદોરો ૧૦ જોલથી ઘોતીયું અને એવાં બીજાં દરેક વસ્ત્રો પચીશ પચીશ જોલથી પરિલેહવા. આમાં જ્યાં જ્યાં ઓછા જોલથી પરિલેહવાનું હોય ત્યાં ત્યાં શરૂઆતથી ગણતરીએ તેટલા તેટલા જોલ કહેવા.

૩. કાળે લેનારને એક આયંજિલ તપનું ક્ષણ (વિશેષ) મળે છે, માટે કાળે બરાબર ઉપયોગપૂર્વક લેવો. કાળમાં અનાજ તથા લીલી વનસ્પતિ વિગેરે સચિત્ત એકેન્દ્રિય તથા વિગલેન્દ્રિયનું ક્લેવર નીકળે તો ગુરુ પાસે આલોચણા લેવી, અને ત્રસ જીવ કુંથુઆ, ક્રીડી વિગેરે જીવંત જંતુ નીકળે તો જ્યણાએ [કાળજીથી] એક સ્થળે મૂકે.

૪. પોસહ લીધા પછી જિનમંદિરે દર્શન કરવા અવશ્ય જવું જોઈએ, ન જાય તો આલોચણા [પ્રાયશ્ચિત] આવે. કેવી રીતે જવું ? તે સમુહપત્તિ પરિલેહવાના વિધિ પછી બતાવેલ છે.

પાછા જિનમંદિરથી નીકળતાં, ત્રણ વાર “આવસ્સહી” કહી ઉપાશ્રયે આવી ત્રણ વાર “નિસીહી” કહીને પ્રવેશ કરવો, અને

સૌ ડાલાં ઉપરાંત ગયા હોય તો ‘ઇરિયાવહિય’ પરિઝ્ઝમીને ‘ગમણાગમણે’ [ઇર્યાસમિતિ આદિ] આલોવવા.

૫. જ્યારે ઉપાશ્રયની ખહાર જવું ત્યારે “આવસ્સહી” ત્રણ વાર કહીને નીકળવું અને જ્યારે ઉપાશ્રયમાં આવવું ત્યારે ત્રણ વાર “નિસીહિ” કહીને પ્રવેશ કરવો.

૬. જો ચોમાસું હોય, તો મઠ્યાહ્ન (ખપોર)ના દેવવંદન કર્યા પહેલાં (ખીજ વારનો) કાળે લેવો જોઈએ, માટે એક જણ ઇરિયાવહિયં પરિઝ્ઝમીને કાળે લહી, શુદ્ધ કરીને, યોગ્ય સ્થાનકે પરકવે, (પછી જો તુરત દેવવંદન કરવું હોય તો જુદા ઇરિયાવહિયં પરિઝ્ઝમવા નહી) ત્યારપછી ઇરિયાવહિયં કરીને દેવ વાંદે.

૭. કુંડળ (-૩નાં પુંલડાં) ગુમાવે તો આલોચણ આવે છે.

૮. આ વિધિમાં જ્યાં જ્યાં “ઇરિયાવહિયં પરિઝ્ઝમવા (કરવા)” એમ કહેલ હોય, ત્યાં ત્યાં પ્રથમ ખમાસમણ ઇઈને ઇરિયાવહિયં, તરસ ઉત્તરી અન્નતથ કહી, એક લોગસ્સ ચંદેસુ નિમ્મલયરા સુધી અથા ૪ નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરીને પ્રકટ લોગસ્સ કહેવો ત્યાં સુધી કરવું.

૯. પરિલેહણા ઊભરક ખેસીને, મૌનપણે, જયણાયુકત કરવી. જીવજંતુ ખરાખર તપાસે અને તે વખતે ઉત્તરાસંગ (-ખેસ) રાખે નહીં. (પરિલેહણા કરતાં ખોલાય નહીં, ખોલે તો આલોચણા આવે છે.

૧૦. પોસહ લેવાનો કાળ વહી જતો હોય, તો પોતાની મેળે પોસહ ઉચ્ચરી શકાય છે. પણ ગુરુનો જોગ હોય તો પછી ફરીથી ગુરુ સમક્ષ તે ક્રિયા કરવી જોઈએ. અને “ઉપધિ પરિલેહું ?” ત્યાં સુધીના ખધા આદેશો માગવા, અને રાઈ-મુહપત્તિ ત્યાર પછી પરિલેહવી, પણ પહેલાં નહીં.

૧૧. પોસહમાં રહેતાં પોસહના ૧૮ દોષ, તથા પાંચ અતિચાર અને સામાયિકના ૩૨ દોષ ટાળવા અવશ્ય બપ કરવો. તે આ પુસ્તકમાં પાછળ આપેલ છે.

૧૨. આ પુસ્તકમાં પાછળ 'મન્હજિણાણું'ની સમજાવનો, 'સાગરચંદો'નો ને સંથારા પોરિસિનો અર્થ આપેલો છે, તે જરૂર વાંચવો.

૧૩. આ વિધિ સંબંધી વિશેષ સમજણ (તેના જાણકાર ગુરુ દ્વારા) જાણવા જરૂર ઉદ્યમ કરવો.

માથે કામળી નાખવાનો કાળ

ચોમાસામાં—એટલે અષાઢ શુદ્ધિ ૧૫ થી કાર્તિક શુદ્ધિ ૧૪ સુધી સવારે છ* ઘડી (-એ કલાક ૨૪ મિનીટ દિવસ (સૂર્ય) ચઢે ત્યાં સુધી કામળી માથે ઓઢવી; અને સાંજે છ ઘડી દિવસ ભાડી રહે ત્યારથી ઓઢવી.

શિયાળામાં—એટલે કાર્તિક શુદ્ધિ ૧૫ થી ફાગણ શુદ્ધિ ૧૪ સુધી સવાર સાંજ ચાર ચાર ઘડી.

ઉન્હાળામાં—એટલે ફાગણ શુદ્ધિ ૧૫ થી અષાઢ શુદ્ધિ ૧૪ સુધી સવારે ને સાંજે બે બે ઘડી સુધી.

અચિત્ત (ઉકાળેલા) પાણીનો કાળ

ચોમાસામાં—અષાઢ શુદ્ધિ ૧૫ થી કાર્તિક શુદ્ધિ ૧૪ સુધી જેને ત્રણ ઉકાળા + આવેલ હોય તેવા પાણીનો કાળ થયેથી ઉતાર્યું ત્યારથી ત્રણ પ્રહરનો કાળ—એટલે ત્રણ પ્રહર સુધી અચિત્ત રહે, પછી સચિત્ત થઈ જાય.

* ૨૪ મિનીટની એક ઘડી સમજવી. + ઉભરા.

શિયાળામાં—કાર્તિક શુક્રિ ૧૫ થી ફાગણ શુક્રિ ૧૪ સુધી ચાર પ્રહરનો કાળ.

ઉંડાળામાં—ફાગણ શુક્રિ ૧૫ થી અષાઢ શુક્રિ ૧૪ સુધી પાંચ પ્રહરનો કાળ.

ઉપર પ્રમાણે કહેલ કાળ પછી એ અચિત્ત પાણી સચિત્ત થાય છે, માટે પોસહમાં જાચીને લીધેલ પાણી તે તે ઋતુના કહેલ કાળ ઉપરાંત રહેવા દેવું નહીં.

કાળ પૂર્ણ થતાં પહેલાં તેમાં થોડો કળીચૂનો *નાંખવો, એટલે તે ચૂનો નાંખેલ પાણી ૨૪ પ્રહર સુધી અચિત્ત રહે છે. તે પીવાના ઉપયોગમાં લેવાય નહીં, પણ બીજા કામમાં વાપરી શકાય.

કાળ પૂર્ણ થયા પહેલાં ચૂનો નાંખવો ભૂલી જવાય ને પાણી રહી જાય તો કાળ વ્યતીત થવાથી સચિત્ત થઈ જાય, તો યાવત્ દશ ઉપવાસની આલોચણ આવે છે, માટે બહુ ઉપયોગ રાખવો.

માત્રુ* કે +સ્થંડિલ જવાનો વિધિ

માત્રુ* કરવા જનારને પ્રથમ તો (માત્રુ* કરવા જવું પડે માટે—) કુંડી, પૂજણી અને અચિત્ત પાણી જાચી રાખવાં.

પછી જ્યારે માત્રુ* કરવા જવું હોય ત્યારે માતરીયું (માત્રુ* કરતાં પહેરવાનું વસ્ત્ર) પહેરી, પૂજણીથી કુંડી પ્રમાણ, તેમાં માત્રુ* કરીને, પરઠવવાની જગ્યાએ કુંડી મૂકી, જંતુ વિનાની

* જાશની આસ જેવો રંગ થાય તેટલો ચૂનો નાંખવો.

* લઘુનીતિ—પેશાળ. + વડીનીતિ—દિશાએ—લોટે કે જંગલે જવું તે.

ભૂમિ જોઈને, “અણુબણુહ જસગો” એમ ઓલીને પછી માત્રું [પેસાળ] પરઠવીને, કુંડી (ફરીથી) નીચે મૂકી “વોસિરે, વોસિરે વોસિરે” એમ ત્રણ વાર કહી, કુંડી હાથમાં લઈને મૂળ જગ્યાએ મૂકવી. પછી હાથ અચિત્ત પાણીથી ધોઈ, વસ્ત્ર બદલી, સ્થાપનાચાર્ય સન્મુખ આવી, ખમાસમણુ દઈને ઈરિયાવહિયં પરિક્ષ્મને. રાત્રે માત્રું કરીને ઈરિયાવહિયં પરિક્ષ્મીને પછી ગમણાગમણે પણ આલોવવા.

સ્થંડિલ જનારને આ રીતે

ન્યારે સ્થંડિલ જવું હોય ત્યારે માતરીયું પહેરી (કામળીના કાળનો વખત હોય તો માથે કામળી ઓઢી) ચરવળો કાખમાં રાખી, મુહપત્તિ કેડે ખોસી, જાચી લીધેલ અચિત્ત પાણીનો લોટો કે કોઈ તેલું પાત્ર લઈને જાય. જગ્યા ખરાખર જંતુ રહિત તપાસીને ત્યાં “અણુબણુહ જસગો” કહીને બાધા ટાળે. પછી ઉઠતાં “વોસિરે, વોસિરે, વોસિરે” એમ ત્રણ વાર કહીને પોસહશાળાએ (ઉપાશ્રયે) આવી જરૂર હોય તો હાથ-પગનું પ્રક્ષાલન કરી, વસ્ત્ર બદલી, સ્થાપનાચાર્ય સન્મુખ આવી, ખમાસમણુ દઈ, ઈરિયાવહિયં પરિક્ષ્મીને, ખમાસમણુ દઈ ગમણાગમણે આલોવે. કદાચ રાત્રે સ્થંડિલ જવું પડે તો સો ડગલાંની અંદર જવાય. મુકામ બહાર જતાં “આવસ્સહી”ને મુકામમાં પેસતાં “નિસીહિ” ત્રણ ત્રણ વાર કહેવાનું ન ભૂલવું.

૧ ‘અણુબણુહ જસગો’ એ પાઠ પણ છે.

પોસહ વિધિ

[જેને સૂત્રો મુખે હોય તેને પોસહ લેવા માટે વિધિ]

પ્રથમ ખમાં ઇશિયાવહિયંં પરિક્કમી યાવત્ પ્રકટ લોગસ્સં સુધી કહી ખમાં ઇચ્છાં “પોસહ મુહપત્તિ પરિ-લેહું.” એ આદેશ માગી (ગુરુ આદેશ આપે ત્યારે ઇચ્છંં કહી મુહંં પરિલેહવી. ખમાં ઇચ્છાં “પોસહ સંહિસાહું?” ઇચ્છંં ખમાં ઇચ્છાં “પોસહ ઠાઉં?” ઇચ્છંં કહી ઊભા ઊભા બે હાથ જોડી એક નવકાર ગણી, “ઇચ્છકારી ભગવન્! પસાય કરી પોસહદંંક ઉચ્ચરાવોલ્.” કહેવું. એટલે ગુરુ યા વડીલ પોસહદંંક (કરેમિ ભંંતે પોસહં)નો પાઠ ઉચ્ચરાવે. તે ન હોય તો પોતે ઉચ્ચરી લે. પછી

ખમાં ઇચ્છા “સામાયિક મુહંં પરિલેહું?” કહી મુહંં પરિલેહી ખમાં “ઇચ્છાં સામાયિક સંહિસાહું?” ઇચ્છંં ખમાં ઇચ્છાં “સામાયિક ઠાઉં?” ઇચ્છંં, ઊભા ઊભા જ હાથ જોડી એક નવકાર ગણી “ઇચ્છકારિ ભગવન્! પસાય કરી સામાયિક દંંક ઉચ્ચરાવોલ્” કહે, ત્યારે ગુરુ કે વડીલ કરેમિ ભંંતેનો પાઠ ઉચ્ચરાવે. તે ન હોય તો પોતે જ ઉચ્ચરે. પછી ખમાં ઇચ્છાં ‘એસથે સંહિસાહું?’ ઇચ્છંં ખમાં ઇચ્છાં ‘એસથે ઠાઉં?’ ઇચ્છંં ખમાં ઇચ્છાં ‘સજઝાય સંહિસાહું?’ ઇચ્છંં ખમાં ‘સજઝાય કર્’ ઇચ્છંં કહી ત્રણ નવકાર ગણવા.

ખમાં ઇચ્છાં “બહુવેલ સંહિસાહું?” ખમાં ઇચ્છાં

૧. બહુવેલ સંહિસાહું?—એટલે બહુવાર-વારવાર કરવાનાં કામની આશા લેવાનું પૂછવું?

‘બહુવેલ કરશું ?’ ‘ઘચ્છં’ ઞમાં ઘચ્છાં ‘પરિલેહણ કરું ?’ ઘચ્છં કહીને મુહપત્તિ વગેરે પાંચ વાનાં^૨ પરિલેહવાં (પરંતુ પોસહ લીધા અગાઉ જો પરિલેહણા કરેલ હોય તો ફક્ત મુહં જ પરિલેહવી. પછી બાકીના પરિલેહણાના બધા એકલા આદેશ માંગવા એટલે અહીં તથા ઉપધિ મુહં પરિલેહું એ જો સ્થાને ફક્ત મુહપત્તિ જ પરિલેહવી. ઞમાં ઘચ્છિવાહિયં પ્રકટ લોગસ્સ પર્યાંત કરી ઞમાં ઘચ્છકારિ લગવનું ! પસાય કરી પરિલેહણા પરિલેહાવોજી કહી વડીલનું^૩ એકાદ વચ્ચ (ઉત્તરાસંગ) પરિલેહે. પછી ઞમાં ઘચ્છાં ‘ઉપધિ મુહપત્તિ પરિલેહું’ ઘચ્છં મુહં પરિલેહી ઞમાં ઘચ્છાં ‘ઉપધિ સંદિસાહું.’ ઘચ્છં ઞમાં ઉપધિ પરિલેહું.’ કહી બાકી રહેલાં વચ્ચ, ઉત્તરાસંગ વગેરે પચીસ પચીસ બોલથી પરિલેહવાં. પછી એક જણ કંડાસણ જાચી લઈ તેને પરિલેહીને ઘચ્છિવાહિયં પરિલેહીને કાળે લહે. પછી ભેગો થયેલ કાળે શુદ્ધ કરી (તપાસીને ત્યાં જ રહીને) સ્થાપનાચાર્યજી સન્મુખ ઘચ્છિવાહિયં પરિલેહમે. પછી કાળે ઉદ્ધરી યોગ્ય ભૂમિ પર આણુનાણુહ જસ્સગો’ કહીને છૂટો પરઠવે. પરઠવીને ત્રણ વાર ‘વોસિરે’ કહે. પછી મૂળ સ્થાનકે આવી ઘચ્છિવાહિયં કરી ગમણાગમણે આલોવે ને દેવવંદન કરે.

પોસહ લીધા પહેલાં પરિલેહણા કરવી હોય તો તે વિધિ આ પુસ્તકમાં આગળ છે.

૧. બહુવેલ કરશું ? એટલે વારંવારનાં કામ અમે કરીશું, એમ જણાવી આગળથી આજ્ઞા મેળવવી તે.

૨. મુહપત્તિ (૫૦ બોલથી), (૧) ચરવલો (૧૦ બોલથી), (૨) કંડાસણ (૨૫ બોલથી), (૩) સુતરનો કંદોરો (૧૦ બોલથી), (૪) અને ધોતીયું (૨૫ બોલથી) ૫-એ પ્રમાણે પાંચ

૩. વડીલ કે બ્રહ્મચર્યાદિ વ્રતધારીનું.

દેવ વાંદવાનો વિધિ

ખમાં ઇરિયાવહિયં પરિક્કમી ઉત્તરાસંગ નાંખી ખમાં ઇચ્છાં ચૈત્યવંદન કરું ? ઇચ્છં કહી ચૈત્યવંદન કહી જંકિંચિ નમુત્થુણું પૂરું કહીને જય વીયરાયં આભવમખંડાં સુધી કહી ખમાં ફરી ચૈત્યવંદન કરી જંકિંચિં નમુત્થુણું કહી ઊભા થઈ અરિહંતચેક્ક્યાણું થી યાવત્ ચાર થોયો સુધી બધું કહી, ખેસી નમુત્થુણું કહી, ફરી ઊભા થઈ અરિહંત ચેં થી ચાર થોયો સુધી બધું કહી, ખેસી નમુત્થુણું જાવંતિં ખે કહી નમોહંતં કહી સ્તવન કહી આભવમખંડાં સુધી જય વીયરાયં કહી ખમાં ફરી ચૈત્યવંદન જંકિંચિં નમુત્થુણું પૂર્ણ કરી, પૂરા જય વીયરાયં કહેવા.

આદ ખમાં ઇઈ ‘વિધિ કરતાં અવિધિ થયેલ હોય તે તસ્સ મિચ્છામિદુક્કડ’ કહે.

જે પ્રભાતે આ દેવવંદન કરતા હોય તેો ત્યારે ખમાં ઇચ્છાં સન્નયાય કરું ? ઇચ્છં. એ આદેશ માગી ઊભડક પગે ખેસી એક નવકાર ગણીને ‘મન્હ જિણ્ણાણું’ની સન્નયાય એક જણુ કહે, પણ ખપોર તથા સાંજના દેવવંદનમાં છેવટે સન્નયાય ન કહેવી.

છ ઘડી દિવસ ચઢયા પછી પોરિસિ ભાણાવવાનો વિધિ

ખમાં ઇચ્છાં બહુપરિપુત્તા પોરિસી. પછી ખીજું ખમાં ઇઈ ઇરિયાવહિયંનો આદેશ માગી પ્રકટ લોગસ્સ પર્યંત ઇરિં પરિક્કમી, ખમાં ઇચ્છાં પરિલોહણુ કરું ? ઇચ્છં કહીને મુહપત્તિ પરિલોહવી.

રાઈ મુહપત્તિ પડિલેહવાનો વિધિ

સૂચના—આ વિધિ ગુરુ સમક્ષ કરવાની છે. એથી જ્યાં ગુરુનો ભોગ ન હોય તો અથવા ગુરુ ભોગુ' રાઈ પ્રતિકંભણુ કરેલ હોય તો કરવી નહિ. દેવસી મુહપત્તિ પણ આ રીતે જ છે. ફક્ત જ્યાં જ્યાં રાઈ પદ આવે તેને સ્થાને દેવસિંહ પદ બોલવું.

ખમાં ઇરિયાવહિયં (મકટ લોગસ્સ પર્યાંત) પડિક્કમી, ખમાં ઇચ્છાં રાઈમુહપત્તિ પડિલેહું ? ઇચ્છં, મુહપત્તિ પડિલેહી યે વાંદણાં દેવાં. ઇચ્છાં રાઈચ્ચં આલોહું ? ઇચ્છં. કહી તે સૂત્રપાઠ કહેવો. પછી સંવસ્સવિ રાઈચ્ચં એ કહી (પંચ્યામ્-આદિ. પદધારી હોય તો યે વાંદણા દેવાં. ને પદવીધર ન હોય તો એક જ ખમાં દેવું) પછી ઇચ્છકાર સુહરાઈ કહી (ખમાં) અખ્ણુકિઓહં પાઠથી ખમાવવું. પછી યે વાંદણાં કઈ ઇચ્છકારિ ભગવન્ પસાય કરી પરચ્ચખખાણુનો આદેશ દેશેણ. કહી પરચ્ચં લેવું.

સમય—મુખ્ય રીતે સવારે દેવવંદન કર્યા બાદ અથવા ૭ ઘડીની પોરિસિ ભણાવ્યા બાદ રાઈ મુહપત્તિ પડિલેહવી.

ખપોર (સાંજ)ની પડિલેહણુ

ખમાં ઇચ્છાં અહુપડિપુન્ના પોરિસી ખમાં ઇરિયાવહિયં પડિક્કમી ખમાં ગમણાગમણે આલોવવા. ખમાં ઇચ્છાં પડિલેહણુ કરું ઇચ્છં. ખમાં ઇચ્છાં પોસહશાલા પ્રમાણું ? ઇચ્છં. કહી ઉપવાસ કર્યો હોય તેણે મુહપત્તિ, ચરવલો ને કટાસણું, એ ત્રણ પડિલેહવાં, (અને લોજન કર્યું હોય તેણે કંઠોરો ને ધોતીયું મળી પાંચ વાનાં પડિલેહીને

(શ્રાવિકાને તો ઉપવાસ હોય તો પણ સવારની જેમ મુહ પત્તિ, ચરવલો, કટાસણું, સાડી, કંચુકી, સાડલો એ છ વાનાં ખપોરે પણ પડિલેહવાં, પણ ત્રણ જ નહિ.) ખમાં ઇરિયાવહિયં પરિક્કમવા. પછી ખમાં ઇચ્છકારી ભગવન્! પસાય કરી પડિલેહણા પડિલેહાવોજી કહી વડીલનું એકાદ વસ્ત્ર પડિલેહવું. ખમાં ઇચ્છા ઉપધિ મુહપત્તિ પડિલેહું? ઇચ્છં. કહી મુહપત્તિ પડિલેહી ખમાં ઇચ્છાં સજ્જાય કરું? ઇચ્છં. [કહી ઊભડક પગે ખેસી] એક નવકાર ગણી, 'મન્હ જિણાણ'ની સજ્જાય કહેવી. (પછી લોજન કર્યું હોય તેણે ખે વાંદણાં દેવાં). પછી પાણી પીધું હોય તથા જમ્યા હોય તેણે ખમાં પાણુહારનું પરચખાણુ કરવું. અને જેણે સવારે તિવિહાર ઉપવાસ કર્યો છે પરંતુ પાણી પીધું નથી તેણે ચોવિહાર ઉપનું પરચખાણુ કરવું. પછી ખમાં ઇચ્છાં ઉપધિ સંહિસાર્હું? ઇચ્છં. ખમાં ઇચ્છાં ઉપધિ પડિલેહું? ઇચ્છં. કહી ખાકીના બધાં વસ્ત્રો પડિલેહવા.

તેમાં રાત્રિ પોસહવાળા પહેલી કામલી પડિલેહુ. બધાં પડિલેહ્યા પછી વસ્ત્રો સહિત ખાજુ ઊભા રહે અને એક જણુ ઠંડાસણુ પડિલેહી. ઇરિયાવહી પરિક્કમી કાલે લઈ શુદ્ધ કરી ઇરિયાં પડિં વિધિયુક્ત પરઠવી ઇરિયાં ગમણાં આહિ કરે ને (સમયે દેવવંદન કરે.:

પરચખાણુ પારવાનો વિધિ

ખમાં ઇરિયાવહિયં પરિક્કમી ખમાં ચૈત્યવંદનનો આદેશ માગી જગ ચિંતામણિનું ચૈત્યવંદન જય વીયરાયં (સંપૂર્ણ) સુધી કરવું. (સ્તવન ઉવસગ્ગહરનું કહેવું). ખમાં ઇચ્છાં સજ્જાય કરું? ઇચ્છં કહી એક નવકારપૂર્વક 'મન્હ

જિજ્ઞાણું'ની સજ્જાય કહી. ખમાં ઇચ્છાં મુહપત્તિ પાડિલેહું ? ઇચ્છ' કહી. ખમાં ઇચ્છાં મુહપત્તિ પરિલેહવી. ખમાં ઇચ્છાં પરચ્ચં પારું ? યથાશક્તિ, ખમાં ઇચ્છાં પરચ્ચં પાર્યું તહત્તિ, કહી જમણે હાય મુઠ્ઠી વાળી, ચરવલા ઉપર થાપીને એક નવકાર ગણી, જે પરચ્ચં કર્યું હોય તે નામ લઈને નીચેનો પાઠ યોલે.

તિવિહાર ઉપવાસવાળાને આ રીતે પાળવું

સૂરે ઉગ્ગએ ઉપવાસ કર્યો તિવિહાર, પૌરિસી સાઠપૌરિસી સૂરે ઉગ્ગએ પુરિમદ્દ મુઠ્ઠિસહિયં પરચ્ચખાણુ કર્યું. પાણહાર, પરચ્ચખાણુ ક્ષસિચ્ચં પાલિચ્ચં સોહિચ્ચં તીરિચ્ચં કીટ્ઠિચ્ચં આરાહિચ્ચં જં ચ ન આરાહિચ્ચં તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કંડં કહી મુઠ્ઠી વાળી એક નવકાર ગણવો.

આયંખિલ નિવી કે એકાસણાવાળાને

ઉગ્ગએ સૂરે નમુક્કારસહિચ્ચં પૌરિસી સાઠપૌરિસી સૂરે ઉગ્ગએ પુરિમદ્દ (અવદ્દ) મુઠ્ઠિસહિચ્ચં પરચ્ચખાણુ કર્યું. ચઉવિહાર, આયંખિલ, નિવી, એકાસણું, પરચ્ચખાણુ કર્યું. તિવિહાર પરચ્ચખાણુ ક્ષસિચ્ચં પાલિચ્ચં સોહિચ્ચં તીરિચ્ચં કીટ્ઠિચ્ચં આરાહિચ્ચં જં ચ ન આરાહિચ્ચં તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કંડં. કહી મુઠ્ઠી વાળી એક નવકાર ગણવો.

પોસહ પારવાનો વિધિ

ખમાં ઇચ્છિયવહિયં પરિહીને (પછી જે દિવસનો ચાર પ્રહરનો જ પોસહ હોય તેને રાત્રે પ્રતિક્રમણુ કર્યા બાદ

પારવાનો હોય તેણે ચઉક્કસાયથી જય નીચરાય સુખી કહેવું.
(સવારે પારનારને એકલા ઇરિયાં કરીને) ખમાં ઇચ્છા મુહપત્તિ
પડિલેહું ? ઇચ્છાં કહીને) મુહપત્તિ પડિલેહી, ખમાં ઇચ્છાં
પોસહ પારું ? યથાશક્તિ. ખમાં ઇચ્છાં પોસહ પાર્યે.
તહત્તિ કહી નવકાર* ગણી ચરવલા ઉપર જમણો હાથ
થાપી સાગરચંદો કહે.

સાગરચંદો કાંમો, ચંદવડિંસો સુદંસણો ધન્નો ।
જેસિં પોસહપડિમા અખંડિયા જીવિયંતેવિ ॥૧॥
ધમા સદલાહણિબળ મુલસા આણુંદ કામદેવાય ।
ભસ પસંસર્ધ ભયવં, દદૂંવયત્તં મહાવીરો ॥૨॥
પોસહ વિધિએ લીધો, વિધિએ પાર્યે, વિધિ કરતાં જે
કેઈ અવિધિ હુઓ હોય તે સવિ હું મન વચન કાયાએ કરી
મિચ્છામિ દુક્કડં.

પછી ખમાં ઉપર મુજબ આદેશ માંગી, મુહપત્તિ
પડિલેહી, સામાયિક પારવાના જે ખમાંથી જે આદેશ માંગી
નવકારગણી, ચરવળા પર હાથ થાપી, સામાઇઅવયગુત્તો
આફિ કહેવું.

પોસહ લીધા પછી (રાઈ) પ્રતિકંમણુ કરવું- હોય તો તે આ રીતે

પ્રથમ ઇરિયાવહિયં પડિક્કમીને પાધરું (સામાયિક મુહપત્તિ
પડિલેહવી વગેરે કંઈ ન કરતાં તુરત જ) ખમાં દઈ કુસુમિણુ દુસુ-

* આ અને સામાયિક પારવા વખતે નવકાર જીભા રહીને ગણીને,
પછી ચરવળા પર હાથ થાપી ગ્રાથા કહેવાનું સામાચારી-વિવિધાંશોમાં
લખેલ છે.

મિથુનો કાઉં કરીને પછી ચૈત્યવંદન આદિ સમગ્ર પરિક્રમ-
ણાના વિધિ પ્રમાણે કરવું, પરંતુ સાત લાખ, અઢાર પાપસ્થાનક
જ્યારે આવે ત્યારે તેને અઢલે આ રીતે કહેવું.

ધ્વજાકારેણ સંહિસહ ભગવન્ ! ગમણાગમણે આલોહ ? ધ્વજં.

“ધ્વજિયાસમિતિ, ભાસાસમિતિ, એસણાસમિતિ,
આદાનભંડમત્તનિખેવણાસમિતિ, પારિક્ષાવણિયા-
સમિતિ, મનોગુપ્તિ, વચનગુપ્તિ, કાયગુપ્તિ-એ અઠ
પ્રવચનમાતા શ્રાવકતણે ધર્મે સામાયિક પોસહ
લીધે રૂઢી પરે પાળી નહિ, ખંડના વિરાધના થઈ
હોય તે સવિ હું મન વચન કાયાએ કરી મિચ્છામિ
દુક્કડં.” એ કહેવું.

અને વંદિતાસૂત્રની શરૂઆતમાં કરેમિ ભંતેમાં,
‘ભવ નિયમ’ છે ત્યાં ‘ભવ પોસહ’ પળજીવાસામિ’
કહેવું. ત્યાર પછી રાઈપ્રતિકમણુ વિધિ પ્રમાણે કરવાનું છે, પણ
છેવટે દેવવંદન (કલ્લાણકંદની ચારે થોય કહ્યા પછી નમુત્યુણું
કહ્યા બાદ) કરીને ભગવાનાદિને વંદના કરતાં પહેલાં ખમાઠ
હઈને ‘ધ્વજાકારેણ સંહિસહ ભગવન્ ! અહુવેલ સંહિસાહુ ?’
ધ્વજં. કરી ખમાઠ ‘ધ્વજાકારેણ સંહિસહ ભગવન્ ! અહુવેલ
કરશું ? ધ્વજં.’ એટલું કહીને પછી ભગવાનાદિ વાંકવાના ચાર
ખમાઠ દેવાં ને ‘અટ્ટાઈજ્જેસુ’ કહેવું અને જ્યાં જ્યાં કરેમિ
ભંતેનો પાઠ આવે ત્યાં ત્યાં ‘ભવ નિયમ’ ને અઢલે
‘ભવ પોસહ’ કહેવું.

॥ વંદે વીરમ્ ॥

પોસહ લેવાનો વિધિ

(અહીંથી શરૂ થાય છે.)

પૂવે* (પહેલાં) જણાવેલ વસ્તુમાંથી શુદ્ધ ધોતીયું પહેરી, ચરવળો તથા મુહપત્તિ હાથમાં લઈ, ભૂમિ ચરવલાથી પ્રમાણ, સ્થાપનાચાર્યજી સન્મુખ (કટાસણું પાથરી)* ખમાસમણુ દેવું તે આ રીતે :-

ઈચ્છામિ, ખમાસમણો, વંદિઉં જવણિજનન્યે નિસીહિ-
આએ મત્યએણુ વંદામિ (જીભા રહી, મુખ આગળ મુહપત્તિ
રાખી, જે હાથ નેડી) ઈચ્છાકારેણુ સંહિસહ લગવન્ ! ઈચ્છિયા
વહિયં પરિક્ષમામિ ? ઈચ્છં ઈચ્છામિ પરિક્ષમિઉં; ઈચ્છિયાવહિ-
યાએ વિરાહણુએ, ગમણુગમણે, પાણુક્ષમણે ખીયક્ષમણે
હચિયક્ષમણે ઓસાઉત્તિંગ પણુગ દગમટ્ટી મક્ષડા સંતાણુ
સંકમણે, જે મે જીવા વિરાહિયા, એગિંદિયા, એઈદિયા,
તેઈદિયા, ચઉરિંદિયા, પંચિંદિયા, અભિહયા, વતિયા, લેસિયા,
સંઘાઈયા, સંઘટ્ટિયા પરિયાવિયા, કિલામિયા, ઉદવિયા,
ઠાણુઓ ઠાણું સંકામિયા, જીવિયાઓ વવરોવયા, તસ્સ
મિચ્છામિ દુક્કડં.

તસ્સ ઉત્તરીકરણેણુ, પાયચ્છિત્તકરણેણુ, વિસોહિકરણેણુ,
વિસદ્ધીકરણેણુ, પાવાણું કમ્માણું નિગ્ધાયણુક્રુએ ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં.

* ચરવળાથી પગ, ભૂમિની પ્રમાણના કરતાં કરતાં.

અન્યતઃ ઊસસિએણું નીસસિએણું ખાસિએણું છીએણું
જલાઈએણું ઉકુએણું વાયનિસગેણું ભમલીએ પિત્ત-
મુચ્છાએ, સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં
સુહુમેહિં દિઠ્ઠીસંચાલેહિં, એવમાઈએહિં, આગારેહિં અભગ્ગો
અવિરાહીએ હુન્ન મે કાઉસ્સગ્ગો.

જવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું નમુક્કારેણું ન પારેમિ, તાવ
કાયં ઠાણેણું મોણેણું ઝાણેણું અખ્પાણું વેસિરામિ.

(આરહું ખોલી એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો
કાઉસ્સગ્ગ કરી, પછી 'નમો અરિહંતાણું' કહી, પારી
હાથ જોડી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો, તે આ પ્રમાણે-)

લોગસ્સ ઉન્નેઅગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણે;
અરિહંતે કિત્તઈસ્સં, ચઉવીસંપિ કેવલી. (૧)

ઉસભમજિયાં ચ વંદે, સંભવમભિણુંદણું ચ સુમર્થં ચ;
પઉમખ્પહં સુપાસં, જિણું ચ ચંદપ્પહં વંદે. (૨)

સુવિહિં ચ પુષ્કદંતં, સીઅલ સિન્નજંસ વાસુપુન્નં ચ;
વિમલમણુંતં ચ જિણું, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ. (૩)

કુંથું અરં ચ મહ્ધિં, વંદે મુણ્હિસુન્વયં નમિજિણું ચ;
વંદામિ રિક્કનેમિં, પાસં તહ વદ્ધમાણું ચ. (૪)

એવં મએ અભિથુઆ, વિહુયરયમલા પહીણુજરમરણા;
ચઉવીસંપિ જિણુવરા, તિત્થયરા મે પસીયંતુ. (૫)

કિત્તિય વંદિય મહિયા, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા;
આરુગ્ગ ખોહિલાલં, સમાહિવરમુત્તમં હિંતુ. (૬)

અદેસુ નિમ્મલયરા, આઈચ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા;
આગરવરણંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ હિસંતુ. (૭)

(* ખમાસમણુ દઈ) ઇચ્છાકારેણુ સંદ્ધિસહ ભગવન્ ! પોસહ મુહપત્તિ પડિલેહું ? કહી (ઉભડક બેસી) મુહપત્તિ પડિલેહી, ફરી ખમા૦ દઈ ઇચ્છાકારેણુ સંદ્ધિસહ ભગવન્ ! પોસહ સંદ્ધિસાહું ? ઇચ્છ', ખમા૦ દઈ ઇચ્છાકારેણુ સંદ્ધિસહ ભગવન્ ! પોસહ ઠાઉં ? ઇચ્છ' કહી (બિભા રહી) બે હાથ બેડી, એક નવકાર બોલી "ઇચ્છકારી ભગવન્ ! પસાય ફરી પોસહકંડક ઉચ્ચરાવોળુ." કહેવું. ત્યારે ગુરુ અથવા ઉવડિલ પોસહકંડકનો પાઠ ઉચ્ચરાવે. ગુરુનો ભેગ ન હોય તો પોતે નીચે પ્રમાણે બોલે.

પોસહનું પચ્ચખાણુ.

કરેમિ ભંતે ! પોસહં, આહારપોસહં દેશઓ સંવઓ, સરીરસકારપોસહં સંવઓ ખંભચેરપોસહં સંવઓ, અંવાવારપોસહં સંવઓ, ચુઉવિવહં પોસહં ઠામિ, જાવ દિવસં 'અહોરત્તં' પજ્જુવાસામિ, દુવિહં તિવિહેણું, મણેણું, વાયાએ કાએણું, ન કરેમિ, ન કારવેમિ. તસ્સ ભંતે ! પડિક્કમામિ, નિંદામિ અરિહામિ આપાણું વોસિરામિ.

* ખમાસમણુ પ્રસિદ્ધ છે માટે વખતોવખત આપુ' નથી લખ્યું.

૧. જ્યાં જ્યાં ખમા૦ આવે ત્યાં ત્યાં ખમાસમણુ દેવું. ૨. જ્યાં જ્યાં ઇચ્છા૦ આવે ત્યાં ત્યાં ઇચ્છાકારેણુ સંદ્ધિસહ ભગવન્ ! કહેવું. ૩. જેણે આપણા પહેલાં પોસહ લીધેલા હોય તે વડીલ કહેવાય. ૪. કેવલ દિવસનો (ચાર પ્રહરનો) જ લેવો હોય, તે જાવ દિવસં અને દિવસને રાત્રિનો એટલે આઠ પ્રહારનો સાથે લેવો હોય તો જાવ અહોરત્તં પજ્જુવાસામિ કહેવું; જે રાત્રિનો જ લેવો હોય તો જાવ સેસ દિવસં રત્તિં ચ પજ્જુવાસામિ એમ બોલવું.

પછી ખમાં દઈ. ઇચ્છાં સામાયિક મુહપત્તિ પરિલેહું ? ઇચ્છં કહી મુહપત્તિ પરિલેહી, ખમાં ઇચ્છાં સામાયિક સંહિસાહું ? ઇચ્છં ખમાં ઇચ્છાં સામાયિક ઠાઉં ? ઇચ્છં કહી (ઊભા રહી) બે હાથ જોડી એક નવકારગણી “ઇચ્છકારી ભગવન્ ! પસાય કરી સામાયિક ઇંડક ઉચ્ચરાવોણ” કહેવું. પછી (પોસહની મારક) ગુરુમુખે અથવા પોતે કરેમિ ભંતે ઉચ્ચરે, તે આ રીતે :—

કરેમિ ભંતે સૂત્ર

કરેમિ ભંતે ! સામાઇયં, સાવજ્જં જોગં પરચ-ખખામિ, જાવ પોસહં પજ્જુવાસામિ; દુવિહં, તિવિ-હેણું, મણેણું વાયાએ, ઠાએણું; ન કરેમિ ન કારવેમિ તસ્સ ભંતે ! પરિક્કમામિ, નિંદામિ, ગરિહામિ અપ્પાણું વોસિરામિ.

પછી ખમાં ઇચ્છાં બેસણે સંહિસાહું ? ઇચ્છં. ખમાં ઇચ્છાં બેસણે ઠાઉં ? ઇચ્છં. ખમાં ઇચ્છા સજ્જાય સંહિસાહું ? ઇચ્છં ખમાં ઇચ્છાં સજ્જાય કરું ? ઇચ્છા. કહી (ઊભા રહી) બે હાથ જોડી ત્રણ નવકાર ગણી, ખમાં ઇચ્છાં બહુવેલ સંહિસાહું ? ઇચ્છં. ખમાં ઇચ્છાં બહુવેલ કરશું ? ઇચ્છં.

જે પોસહ લીધા પહેલાં પરિલેહણા કરી હોય તે (પોસહ લીધા પછી એટલે બહુવેલ કરશું ? ઇચ્છં એ કહ્યા પછી) નીચે મુજબ પરિલેહણાની ક્રિયા કરવી. ખમાં ઇચ્છા પરિલે-હણું કરું ? ઇચ્છં. કહી મુહપત્તિ પરિલેહી. ખમાં ઇચ્છકારી ભગવન્ ! પસાય કરી પરિલેહણા પરિલેહાવોણ ખમાં ઇચ્છાં

ઉપધિ મુહપત્તિ પરિલેહું ? ઇચ્છં. કહી મુહપત્તિ પરિલેહી
 ખમા૦ ઇચ્છા૦ ઉપધિ સંદિસાહું ? ઇચ્છિં. ખમા૦ ઇચ્છા૦
 ઉપધિ પરિલેહું ? ઇચ્છં. કહી ખમા૦ વિધિ કરતાં અવિધિ
 થયો હોય તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં કહેવું. પછી પહેલા દેવવંદન
 ન કર્યું હોય તો દેવ વાંદવાની ક્રિયા કરવી.

સૂચના ૧-જેણે પોસહ લીધા પછી પ્રતિક્રમણ કરવાનું
 હોય તે વિધિ આ પુસ્તકમાં ૧૬ મે પાને છે તે પ્રમાણે કર્યા
 પછી, નીચે મુજબ પરિલેહણા કરવી.

૨-પોસહ લીધા પછી પરિલેહણા કરવી હોય-અથવા
 રાત્રિ પોસહવાળાને બીજે દિવસે સવારે પરિલેહણા કરવી
 હોય તો આ રીતે કરવું-(પોસહ લીધા પછી એટલે બહુવેલ
 કરશું ? ઇચ્છં. એ કહ્યા પછી પ્રથમ ઇરિયાવહિયં કરવા પણ
 પોસહ લીધા પછી સાથે લાગલી જ આ ક્રિયા કરવી હોય તો
 આ ઇરિયાવહિયંથી લોગસ્સ સુધીનું કહેવું નહિ.)

પોસહ લીધા પછી પરિલેહણાની ક્રિયા

ખમા૦ ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ઇરિયાવહિયં
 પરિક્કમામિ ?

ઇચ્છં ઇચ્છામિ પરિક્કમિઉં, ઇરિયાવહિયાએ વિરાહણા
 એ, ગમણા ગમણે, પાણ્કમણે બીયક્કમણે હરિયક્કમણે
 એસાઉત્તિંગ પણુગ દગમટ્ટા મક્કડા સંતાણા સંકમણે, જે મે
 જાના વિરાહિયા, એગિંદિયા બેઇદિયા તેઇદિયા ચઉરિંદિયા
 પંચિંદિયા, અભિહયા વત્તિયા લેસિયા સંઘાઇયા સંઘટ્ટિયા

પરિચાવિયા કિલામિયા ઉદવિયા ઠાણાઓ ઠાણું સંકામિયા
જીવિયાઓ વવરોવિયા તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

તસ્સ ઉત્તરીકરણેણું પાયચિછત્તકરણેણું વિસોહિકરણેણું
વિસહીકરણેણું પાવાણું ઠમ્માણું નિગ્ધાયણુકાએ ઠામિ કઉસ્સગ્ગં.

અન્નતથ ઊસસિઅણું નીસસિઅેણું ખાસિઅેણું છીઅેણું
જ્જલાઇઅેણું ઉહુઅેણું વાયનિસગ્ગેણું લમલીઅે પિત્તમુચ્છાઅે,
સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં, સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં
દિહ્સિચાલેહિં, એવમાઇઅેહિં, આગારેહિં અલગ્ગો અવિરા-
હિઓ હુજ્જ મે કઉસગ્ગો, જ્જવ અરિહંતાણું લગવંતાણું
નમુક્કારેણું ન પારેમિ તાવ કાયં ઠાણેણું મોણેણું ઝાણેણું
અપ્પાણું વેસિરામિ.

(કહી એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કઉસ્સગ્ગ
કહી પારીને લોગસ્સ કહેવો.)

લોગસ્સ ઉજ્જનેઅગરે ધમ્મતિત્થયરે જિણે.

અરિહંતે કિત્તઇસ્સં, ચઉવીસંપિ ઠેવલી (૧)

ઉસલમજિઅં ચ વંદે સંભવમભિણુંદણું ચ સુમઇંચઃ

પઉમપ્પહં સુપાસં જિણું ચ ચંદપ્પહં વંદે (૨)

સુવિહિંચ પુષ્કદંતં સિઅલ સિજ્જંસ વાસુપુજ્જં ચઃ

વિમલમણુંતં ચ જિણું, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ (૩)

કુચું અરં ચ મલ્લિં, વંદે મુણ્ણિસુવયં નમિજિણું ચઃ

વંદામિ રિક્કુનેમિં, પાસં તહ વદ્ધમાણું ચઃ (૪)

એવં મએ અભિથુઆ, વિહુયરથમલા પહીણુજરમરણા;

ચઉવીસંપિ જિણુવરા તિત્થયરા મે પસીયંતુ (૫)

કિત્તિય વંદિય મહિયા, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા;
આરૂગ યોહિલાલં, સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ. (૬)
ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આઠચ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા;
સાગરવરગંભીરા સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ. (૭)

ખમા૦, ઇચ્છા૦ પરિલેહણુ કરું ? ઇચ્છં કહી

૧મુહપત્તિનું પરિલેહણુ કરી, પછી ૨ચરવલાનું, ૩કટાસ-
ણાનું, ૪કંઠોરાનું, ૫પંચીયાનું. (પંચીયું જોઈને પહેરવું), સ્ત્રીએ
પોતાને યોગ્ય એમ પાંચ વાનાં પરિલેહી—

ખમા૦, ઇચ્છાકારેણુ સંદિસહ લગવન્! ઇચ્છિયાવહિયં
પરિક્કમામિ ?

ઇચ્છં, ઇચ્છામિ પરિક્કમિઉં ઇચ્છિયાવહિયાએ વિરાહણાએ,
ગમણાગમણે, પાણુક્કમણે ખીયક્કમણે હરિયક્કમણે ઓસાઉત્તિંગ
પણુગ દગમટ્ટી મક્કડા સંતાણા સંકમણે, જે મે જીવા વિરાહિયા,
એગિંદિયા, ખેઇંદિયા, તેઇંદિયા, ચઉરિંદિયા, પંચિંદિયા,
અલિહયા વત્તિયા લેસિયા સંઘાઇયા સંઘટ્ટિયા પરિયાવિયા
કિલામિયા ઉદવિયા ઠાણાએ ઠાણું સંકામિયા જીવિયાએ
વવરોવિયા તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

તસ્સ ઉત્તરીકરણેણું પાયચ્છિત્તકરણેણું વિસોહિકરણેણું
વિસલ્લીકરણેણું, પાવાણું કમ્માણું નિગ્ધાયણુકાએ ઠામિ કાઉસ્સગં.

અત્તથ જીસસિએણું નીસસિએણું ખાસિએણું છીએણું
જંભાઇએણું ઉકુએણું વાયનિસગ્ગેણું ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ,
સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં
દિહ્કિસંચાલેહિં, એવમાઇએહિં આગારેહિં અભગ્ગો અવિરા-
હિએ હુજ્જ મે કાઉસ્સગ્ગો, જાવ અરિહંતાણું લગવંતાણું

નમુક્કારેણું ન પારેમિ, તવ કાયં કાણેણું મોણેણું ઝાણેણું
અપ્પાણું વોસિરામિ.

[કહી એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઉસગ્ગ
કહી પારીને લોગસ્સ કહેવો, તે આ પ્રમાણે—]

લોગસ્સ ઉજ્જેઅગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણે;
અરિહંતે કિત્તધરિસં, ચઉવીસંપિ કેવલી. (૧)

ઉસલમજિઅં ચ વંદે, સંલવમભિણુંદણું ચ સુમર્થં ચ;
પઉમપ્પહં સુપાસં, જિણું ચ ચંદપ્પહં વંદે. (૨)

સુવિહિં ચ પુપ્ફહંતં, સિયલ સિજ્જંસ વાસુપુજ્જં ચ;
વિમલમણ્ણંતં ચ જિણું, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ. (૩)

કુથું અરં ચ મહિલં, વંદે મુણિસુવ્વયં નિમિજિણું ચ;
વંદામિ રિક્કનેમિં, પાસં તહ વદ્ધમાણું ચ. (૪)

એવં મએ અભિથુઆ, વિહુયચ્ચમલા પહીણ્ણરમરણા;
ચઉવીસંપિ જિણુવરા, તિત્થયરા મે પસીયંતુ. (૫)

કિત્તિય વંદિય મહિયા, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા;
આરુગ્ગ યોહિલાભં, સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ. (૬)

ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આધરિચ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા;
સાગરવરગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ. (૭)

અમાં ઇચ્છકારી ભગવન્ પસાય કરી પડિ-
લેહણા પડિલેહાવોણ.

એમ કહી વડીલતું ઉત્તરાસંગ પડિલેહી અમાં

ઇચ્છાં ઉપધિ મુહપત્તિ પડિલેહું? ઇચ્છં, મુહપત્તિ
પડિલેહી અમાં ઇચ્છાં ઉપધિ સંદિસાહું? ઇચ્છં,
અમાં ઇચ્છાં ઉપધિ પડિલેહું? ઇચ્છં, કહી

પહેલાં પાંચ વાનાં પડિલેલાં છે તે સિવાય બાકીનાં ઉત્તરાસંગ, માત્રુ કરવા જતાં પહેરવાનું વસ્ત્ર, કામળી વગેરે પડિલેહી, દંડાસણ જાચી, તેનું પડિલેહણ કરી, ઈરિયાવહિય' નીચે લખ્યા પ્રમાણે કરવા.

ખમા૦ ઈચ્છાકારેણુ સંદ્ધિસહ ભગવન્! ઈરિયાવહિયં પડિક્કમામિ ? ઈચ્છં, ઈચ્છામિ પડિક્કમિઉ ઈરિયાવહિયાએ વિરાહણાએ, ગમણાગમણે, પાણુક્કમણે ખીયક્કમણે હરિયક્કમણે ઓસાઉત્તિંગ પણુગ દગમટ્ટી મક્કડા સંતાણા સંકમણે, જે મે જીવા વિરાહિયા, એગિંદ્ધિયા એઈદ્ધિયા તેઈદ્ધિયા ચઉરિંદ્ધિયા પંચિંદ્ધિયા, અલિહયા, વત્તિયા લેસિયા સંઘાઈયા સંઘટ્ટિયા પરિયાવિયા કિલામિયા ઉદ્ધવિયા ઠાણાએ ઠાણું સંકામિયા જીવિયાએ વવરોવિયા તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં.

તસ્સ ઉત્તરીકરણેણું પાયચિત્તકરણેણું વિસોહિકરણેણું વિસહી કરણેણું, પાવાણું કમ્માણું નિગ્ધાયણુકાએ ઠામિ કાઉસગ્ગં.

અન્નત્થ ઉસસિએણું નીસસિએણું ખાસિએણું છીએણું જંભાઈએણું ઉદ્ડુએણું વાયનિસગ્ગેણું લમલીએ પિત્તમ્મચ્છાએ, સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિ સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં દિક્કિસંચાલેહિં, એવમાઈએહિં આગારેહિં અભગ્ગો અવિરાહિઓ હુજ્જ મે કાઉસ્સગ્ગો, જાવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું નમુક્કારેણું ન પારેમિ, તાવ કાયં ઠાણેણું મોણેણું જાણેણું અખ્ખાણું વોસિરામિ.

(કહી એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારના કાઉસ્સગ્ગ કરી પારીને લોગસ્સ કહેવો)

લોગસ્સ ઉન્નેઅગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણે;
અરિહંતે કિત્તઈસ્સં, ચઉવીસંપિ કેવલી. (૧)

ઉસલમજિઅં ચ વંદે, સંલવમભિષુદ્દણં ચસુમઈ ચ;
 પઉમપ્પહં સુપાસં, જિણું ચ ચંદ્રપહં વંદે (૨)
 સુવિહિં ચ પુષ્કદંતં, સિઅલ સિજ્જંસ વાસુપુજ્જં ચ;
 વિમલમણુંતં ચ જિણું, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ (૩)
 કુચું અરં ચ મહિલં, વંદે મુણ્ણિસુવયં નમિજિણું ચ;
 વંદામિ રિક્કનેમિં, પાસં તહ વદ્દમાણું ચ (૪)
 એવં મએ અભિયુઆ, વિહુય રયમલા પહીણુ જરમરણા;
 ચઉવિસંપિ જિણુવરા, તિત્થયરા મે પસીયંતુ (૫)
 કિત્તિય વંદિય મહિઆ, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા;
 આરુગ્ગ ઘોહિલાલં, અમાહિવરમુત્તમં દિંતુ (૬)
 ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આઇચ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા;
 સાગરવરગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ. (૭)

પછી *કાળે લેવો. એ કાળની અંદર જીવજંતુ
 જોઈને ત્યાં જ ઊભા રહી ઈરિયાવહિયં કરવા. તે આ પ્રમાણે—
 અમાં ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ લગવન્ ! ઈરિયાવહિયં
 પરિક્કમામિ ? ઈચ્છં ઈચ્છામિ પરિક્કમિઉં. ઈરિયાવહિયાએ
 વિરાહણાએ, ગમણાગમણે, પાણુક્રમણે ખીયક્રમણે હરિયક્રમણે
 એસા ઉત્તિંગ પણુગ દગ મટ્ટી મક્કડા સંતાણા સંકમણે, જે મે
 જીવા વિરાહિયા, એગિંદિયા બેઇંદિયા તેઇંદિયા ચઠિરિંદિયા
 પંચિંદિયા અભિહયા વત્તિયા લેસિયા સંઘાઇયા સંઘટ્ટિયા
 પરિયાવિયા, કિલામિયા ઉદ્દવિયા ઠાણુએઠાણુ સંકામિયા
 જીવિયાઓ વવરોવિયા તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

તસ્સ ઉત્તરી કરણેણું પાયચિછત્ત કરણેણું વિસોહી કરણેણું

* કાળે લેનાર એકબે જ ઈરીયાવહિયં કરે.

વિસલ્લીકરણેણું, પાવાણું કમ્માણું નિગ્ધાયણુકાએ ઠામિ
કાઉસ્સગ્ગં.

અન્નતથ ઉક્કસિએણું નીસસિએણું ખાસિએણું છીએણું
જંભાઈએણું ઉકુએણું વાયનિસગ્ગેણું ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ,
સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં
દ્વિક્કિસંચાલેહિં, એવમાઈએહિં આગારેહિં અભગ્ગો અવિ-
રાહિએ હુન્ન મે કાઉસ્સગ્ગો, જ્ઞવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું
નમુક્કારેણું ન પારેમિ, તાવં કાયં ઠાણેણું મોણેણું આણેણું
અપ્પાણું વોસિરામિ.

(કહી એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ
કરી પારીને લોગસ્સ કહેવો.)

લોગસ્સ ઉન્નેઅગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણે;
અરિહંતે કિત્તઈસ્સં, ચજ્જીવીસંપિ કેવલી. ૧
ઉક્કલમજિઅં ચ વંદે, સંલવમલિણુંદણું ચ સુમઈં ચ;
પઉમપ્પહં સુપાસં, જિણું ચ ચંદપ્પહં વંદે. ૨
સુવિહિં ચ પુષ્કંદંતં, સિઅલ સિન્નંસ વાસુપુન્નં ચ;
વિમલ્લમણુંતં ચ જિણું, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ. ૩
કુંથું અરં ચ મલ્લિં, વંદે મુણિસુવ્વયં નમિજિણું ચ;
વંદામિ રિક્કનેમિં પાસં તહ વદ્દમાણું ચ, ૪
એવં મએ અલિથુઆ, વિહુયશ્ચમલા પહીણુજરમરણા;
ચઉવિસંપિ જિણુવરા. તિત્થયરા મે પસીયંતુ. ૫
કિત્તિય વંદિય મહિયા, જે લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા;
આરુગ્ગ ઓહિલાભં; સમાહિવરમુત્તમં હિંતુ ૬
ચંદેસુ નિમ્મલ્લયરા, આઈચ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા;
સાગરવરગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ હિંસંતુ. ૭

પછી જતના પૂર્વક કાળે યોગ્ય જગ્યામાં “આણુબાણુહ જસગો” એમ મોઢથી બોલીને પરઠવો, પરઠવીને પછી “બોસિરે, બોસિરે, બોસિરે.” કહેવું. પછી ખમા૦ દઈને ઇરિયાવહિયં૦ કર્યા તેવી રીતે ત્યાંથી ફરી ખમા૦ દઈને ઇરિયાવહિયંથી *પ્રગટ લોગસસ૦ સુધી ફરીને ગમણાગમણે આજોવવા તે આ રીતે —

ઇચ્છાકારેણ સંહિસહ લગવન્ ! ગમણાગમણે આલોઉં ? ઇચ્છં૦

ઇરિયાસમિતિ ભાસાસમિતિ ઐસણાસમિતિ આદાનભંડમત્તનિખખેવણાસમિતિ પારિઠાવણીયાસમિતિ, મનોગુપ્તિ, વચનગુપ્તિ, કાચગુપ્તિ. એ પાંચ સમિતિ ત્રણ ગુપ્તિ અષ્ટ પ્રવચનમાતા, આવકતણે ધર્મે સામાયિક પોસહ લીધે રૂઢી પરે પાલી નહિ, ખંડના વિરાધના થઈ હોય, તે સવિ હું મન વચન કાયાએ કરી મિચ્છામિ દુક્કડં. કહીને જો પહેલાં દેવવંદન ન કર્યું હોય તો દેવવંદન કરવું.

સવારની પડિલેહણુ વિધિ.

સુચના—જો પોસહ લીધા પહેલાં જ પડિલેહણુ કરવું હોય તો નીચે પ્રમાણે,

પ્રથમ ખમા૦ ઇચ્છાકારેણ સંહિસહ લગવન્ ! ઇરિયાવહિયં પડિક્કમામિ ? ઇચ્છં ઇચ્છામિ પડિક્કમિઉં, ઇરિયાવહિયાએ

* જો પડિલેહણુ પછી દેવવંદન કરવું હોય તો ગળે પરઠવીને પાપરા દેવવંદનની ક્રિયા કરે.

વિરાહણ્યો, ગમણાગમણે, પાણક્રમણે ધીયક્રમણે હરિયક્રમણે
 ઝોસા ઉત્તિંગ પણગ દગમટ્ટી મક્કડા સંતાણા સંકમણે, જેમે
 જીવા વિરાહિયા, એગિંદિયા એઈદિયા તેઈદિયા ચઉરિંદિયા
 પંચિંદિયા, અભિહુયા વત્તિયા લેસિયા સંધાઈયા સંધટ્ટિયા
 પરિયાવિયા કિલામિયા ઉદવિયા ઠાણ્યો ઠાણું સંકામિયા
 જીવિયાઓ વવરોવિયા તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

તસ્સ ઉત્તરીકરણેણું પાયચ્છત્તકરણેણું વિસોહિકરણેણું
 વિસલ્લીકરણેણું, પાવાણું કમ્માણું નિગ્ધાયણક્રુએ ઠામિ ઠાઉસ્સગ્ગં.

અન્નતથ ઊસસિએણું નીસસિએણું ખાસિએણું ધીએણું
 વંસાઈએણું ઉદુએણું વાયનિસગ્ગેણું ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ,
 સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં
 દિક્કિસંચાલેહિં. એવમાઈએહિં આગારેહિં અભગ્ગો અવિરાહિએ
 હુન્ન મે કાઉસ્સગ્ગો, જાવ અરિહ તાણું ભગવંતાણું નમુક્કારેણું
 ન પારેમિ, તાવ કાયં ઠાણેણું મોણેણું ઝાણેણું અપ્પાણું
 વોસિરામિ—

એમ કહીને એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો
 કાઉસગ્ગ કરી પારીને પ્રગટ 'લોગસ્સ' આ રીતે કહેવો—

લોગસ્સ ઉન્નેઅગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણે;
 અરિહંતે કિત્તઈસ્સં, ચઉવીસંપિ કેવલી. ૧
 ઉસલમજિઅં ચ વંદે, સંલવમભિણ્ણંણું સુમઈં ચ;
 પઉમપ્પહં સુપાસં, જિણ્ણં ચ ચંદપ્પહં વંદે. ૨
 સુવિહિં ચ પુપ્ફહંતં, સિઅલસિન્નજંસ વાસુપુન્નં ચ;
 વિમલમણ્ણંતં ચ જિણ્ણં, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ. ૩
 કુંથું અરં ચ મલિલં, વંદે મુણિસુન્વયં નમિજિણ્ણં ચ;
 વંદામિ રિક્કુનેમિં, પાસં તહ વદ્દમાણ્ણં ચ. ૪

એવં મએ અભિથુઆ, વિહુયરયમલા પહીણુજરમરણા;
 થઉવીસંપિ જિણુવરા, તિત્થયરા મે પસીયંતુ. ૫
 કિત્તિય વંદિય મહિઆ, જે લોગ્ગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા;
 આરુગ્ગ યોહિલાલં, સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ. ૬
 ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આઠચેસુ અહિયં પયાસયરા;
 સાગરવર ગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ. ૭

કહી ખમા૦ ઇચ્છા૦ પરિલેહણુ કરું ? ઇચ્છં, કહી
 અહપતિ, અરવલો, કટાસણુ પરિલેહીને (ખીજા કાંઈ પણ આદેશ
 વિના) ખીજા બધા વસ્તુ પરિલેહવાં. પછી ઠંડાસણુ
 પરિલેહી, કાને લઈ, બરાબર તપાસી (શુદ્ધ કરી) ત્યાં જ ઊભા
 રહી ઇરિયાવહિયં કરવા તે આ પ્રમાણે-ખમા૦ ઇચ્છાકારેણુ
 અંદિસહ ભગવન્ ! ઇરિયાવહિયં પરિહ્મમિ ? ઇચ્છં ઇચ્છમિ
 પરિહ્મિઉ, ઇરિયાવહિયાએ વિરાહણુએ, ગમણુગમણુ પાણુક્રમણુ
 બીયક્રમણુ હરિયક્રમણુ એસા ઉત્તિંગ પણુ દગ મટ્ટી મક્કડા
 સંતાણુ સંકમણુ, જે મે જીવા વિરાહિયા એગિંદિયા. એઈદિયા
 તેઈદિયા ચક્રિંદિયા પંચિંદિયા, અભિહયા વત્તિયા લેસિયા,
 સંધાઈયા સંધટ્ટિયા પરિયાલયા કિલામિયા ઉદ્દવિયા ઠાણુઓઠાણુ
 સંધામિયા જીવિયાઓ વવરોવિયા તસ્સ મિચ્છમિ દુક્કડં.

તસ્સ ઉત્તરી કરણેણુ પાયચ્છિત્તકરણેણુ વિસોહિકરણેણુ
 વિસલ્લીકરણેણુ પાવાણુ કમ્માણુ નિગ્ધાયણુક્રુએ, ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં.

અન્નતથ ઊસસિએણુ નીસસિએણુ ખાસિએણુ છીએણુ
 જલાઈએણુ ઉદુએણુ વાયનિસગ્ગેણુ ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ,
 સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુ-
 મેહિં દિક્કિસંચાલેહિં, એવમાઈએહિં આગારેહિં અણુગો.

અવિરાહિઓ હુજ્જ મે કાઉસ્સગો, જાવ અરિહંતાણું ભગવં-
તાણું નમુક્કારેણું ન પારેમિ, તાવ કાયં ઠાણેણું મોણેણું
ઝાણેણું અપ્પાણું વેસિરામિ,

આટલું યોલી એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો
કાઉસ્સગ કરી પછી ‘નમો અરિહંતાણું’ કહી પારી, હાથ
જોડી પ્રકટ લોગસ્સ કહેવો-

લોગસ્સ ઉજ્જવગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણે;
અરિહંતે કિત્તઈસ્સં, ચઉવીસંપિ દેવલી. (૧)

ઉસલમજિઅં ચ વંદે, સંભવમભિણંદણું ચ સુમઈં ચ;
પઉમપ્પહં સુપાસં, જિણું ચ ચંદ્રપ્પહં વંદે. (૨)

સુવિહિં ચ પુપ્ફહંતં, સીઅલસિજ્જંસ વાસુપુજ્જં ચ;
વિમલમણુંતં ચ જિણું, ધમ્મંસંતિં ચ વંદામિ. (૩)

કુંથું અરં ચ મલ્લિં, વંદે સુણિસુવ્વયં નમિજિણું ચ;
વંદામિ રિકુનેમિં, પાસં તહ વદ્દમાણું ચ (૪)

એવં મએ અભિથુઆ, વિહુયરયમલા પહીણુજ્જરમરણા;
ચઉવીસંપિ જિણુવરા, તિત્થયરા મે પસીયંતુ, (૫)

કિત્તિય વંદિય મહિયા, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા;
આરુગ્ગ યોહિલાલં, સમાહિવરમુત્તમં હિંતુ. (૬)

ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આઈચ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા;
સાગરવર ગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ. (૭)

પછી દેવ વાંદવા અથવા પોસહ લેવો.

સૂચના-સવાર, ખપોર (મધ્યાહ્ન) અને સાંજે એમ
ત્રણેય વખત કે ગમે ત્યારે દેવ વાંદવા માટે વિધિ નીચે
પ્રમાણે છે. માટે જ્યારે જ્યારે આ ક્રિયા કરવી હોય ત્યારે
અહીંથી નીચે મુજબ કરવી.

* કાળે લેનાર એકથી હરિયાવહિયં કરે.

શ્રી જિનમંદિરમાં પણ દેવવંદન કરવાનું આ રીતે જ છે.

દેવ વાંદવાનો વિધિ

પ્રથમ ખમાસમણ દઈ ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ઇરિયાવહિયં પરિક્ષમામિ ? ઇચ્છં, ઇચ્છામિ પરિક્ષમિઉં ? ઇરિયાવહિયાએ વિરાહણુએ, ગમણુગમણે, પાણુક્રમણે ખીયક્રમણે હરિયક્રમણે ઝોસા ઉત્તિંગ પણુગ દગમટ્ટી મક્રકાસંતાણા સંક્રમણે, જે મે જીવા વિરાહિયા, એગિંદિયા એઈ દિયા તેઈદિયા ચઉરિંદિયા પંચિંદિયા, અભિહયા વત્તિયા લેસિયા સંઘાધયા સંઘક્રિયા પરિયાવિયા કિલામિયા ઉદ્વિયા ઠાણુઓઠાણું સંક્રામિયા જીવિયાઓ વવરોવિયા તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

તસ્સ ઉત્તરીકરણેણું પાયચ્છિત્તકરણેણું વિસોહીકરણેણું વિસદ્ધીકરણેણું પાવાણું કર્મણું નિગ્ધાયણુકાએ ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં.

અન્નતથ ઊસસિએણું નીસસીએણું ખાસિએણું છીએણું જંભાઈએણું ઉદુએણું વાયનીસગ્ગેણું ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ, સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં દિક્કિસંચાલેહિં, એવમાઈએહિં આગારેહિં અભગ્ગો અવિરાહિઓ હુજ્જ મે કાઉસ્સગ્ગો, ભવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું નમુક્કારેણું ન પારેમિ, તાવ કાયં ઠાણેણું મોણેણું આણેણું અપ્પાણું વેસિરામિ.

[કહી એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઉસ્સગ કરી પારીને લોગસ્સ કહેવો.]

લોગસ્સ ઉજ્જવેઅગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણ્ણે;
 અરિહંતે કિત્તધસ્સં, ચઉવીસંપિ કેવલી. ૧
 ઉસલમજિઆં ચ વંદે, સંલવમભિણ્ણંદણું ચ સુમર્ધં ચ;
 પઉમપ્પહં સુપાસં, જિણ્ણં ચ ચંદપ્પહં વંદે. ૨
 સુવિહિં ચ પુપ્ફહંતાં, સિઅલ સિજ્જંસ વાસુપુજ્જં ચ;
 વિમલમણ્ણંતાં ચ જિણ્ણં, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ. ૩
 કુંથું અરં ચ મલ્લિં, વંદે મુણ્ણિસુવ્વયં નમિજિણ્ણં ચ;
 વંદામિ રિક્કનેમિં પાસં તહ વદ્ધમાણું ચ, ૪
 એવં મએ અભિથુઆ, વિહુયરથમલા પહીણ્ણરમરણ્ણા;
 ચઉવિસંપિ જિણ્ણવરા. તિત્થયરા મે પસીયંતુ. ૫
 કિત્તિય વંદિય મહિયા, જે લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા;
 આરુગ્ગ એહિલાલં; સમાહિવરમુત્તમં હિંતુ ૬
 ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આધરિચેસુ અહિયં પયાસયરા;
 સાગરવરગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ હિસંતુ. ૭
 આટલું યોદ્ધી ઉત્તરાસંગ નાંખીને ખમા૦ ઇચ્છાકારેણુ
 સંહિસહ ભગવન્ ! ચૈત્યવંદન કરું ! ઇચ્છં

(એ પ્રમાણે યોદ્ધી નીચે યેસી, ડાબો ઢીંચણુ જાયો
 સખી એ હાથ જોડીને નીચે પ્રમાણેનું અથવા કોઈ પણ ખીજું
 ચૈત્યવંદન યોદ્ધવું.)

જય જય શ્રી જિનરાજ આજ, મિલિયો મુજ સ્વામી;
 અવિનાશી અકલંકે રૂપ, જગ અ તરભમી. ૧
 રૂપારૂપી ધર્મદેવ, આતમ આરામી;
 ચિદાનંદ ચેતન અચિંત્ય, શિવલીલા પ્રામી ૨
 સિદ્ધ છુદ્ધ તુજ વંદતાં, સકલ સિદ્ધ વરણુદ્ધ;
 રમેા પ્રણુ ધ્યાને કરી, પ્રકટે આતમ રિદ્ધ ૩

કાલ બહુ થાવર ગયો, ભમીયો ભવમાંહી;
 વિકલેંદ્રિયમાંહી વસ્ત્રો, સ્થિરતા નહીં ક્યાંહી ૪
 તિરિ પંચેંદ્રિયમાંહી દેવ, કરમે હું આંવ્યો;
 કરી કુકર્મ નરકે ગયો, તુમ દારસણુ નહીં પાચો. ૫
 એમ અનંતકાલે કરી એ, પામ્યો નર અવતાર;
 હવે જગતારક તુંહી મિદ્યો, ભવજલપારઉતાર. ૬

જં કિચ્ચિ નામતિત્થં, સગ્ગે પાયાલિ માણુસે લોએ;
 બાઈં જિણુબિબાઈં, તાઈં સંવાઈં વંદામિ. ૧

નમુત્થુણું અરિહંતાણું ભગવંતાણું. ૧ આઈગરાણું
 તિત્થયરાણું સયંસંબુદ્ધાણું. ૨ પુરિસુત્તમાણું પુરિસસીહાણું
 પુરિસવરપુંડરીયાણું પુરિસવરગંધહત્થીણું. ૩ લોગુત્તમાણું
 લોગનાહાણું લોગહિઆણું લોગપથવાણું લોગપજ્જ્ઞેઅગરાણું ૪
 અભયહયાણું અખબુદ્ધયાણું મગ્ગહયાણું સરણુદયાણું ઓહિદયાણું
 ૫ ધમ્મહયાણું ધમ્મદેસયાણું ધમ્મનાયગાણું ધમ્મસારહીણું
 ધમ્મવરચાહિરંતચક્કવટ્ટીણું. ૬ અપ્પહિહયવરનાણુદંસણુધરાણું
 વિચટ્ટકેમાણું. ૭ જિણુાણું જાવથાણું તિન્નાણું તારયાણું
 બુદ્ધાણું ઓહયાણું મુત્તાણું મોઅગાણું. ૮ સંવન્નૂણું સંવ-
 હરિસીણું સિવ-મયલ-મરૂઅ-મણુત-મખખય-મંવાબાહ-મપુણુ-
 શવિત્તિ સિદ્ધિગઠનામધેયં ઠાણું સંપત્તાણું નમો જિણુાણું જિઅ-
 ભયાણું. ૯ જે અ અઈયા સિદ્ધા, જે અ ભવિસ્સંતિ ણુગએ
 કલે; સંપદ અ વટ્ટમાણુ, સંવે તિવિહેણુ વંદામિ ૧૦ (એ
 હાથ લક્ષાટે ઊંચા કરી)

જય વીયરાય ! જગગુરુ ! હોઉ મમં તુહ પક્ષવચ્ચો ભયવં !
 ભવનિંવેચ્ચો મગ્ગાણુસારિયા ઇકુદ્ધસિદ્ધિ. ૧ લોગવિરુદ્ધચ્ચ એ,
 ગુરુજણુપૂઆ પરત્થકરણું ચ; સુહગુરુજ્ઞેગો તવ્વયણુસેવણુ,
 આભવમખંડા-પછી ખમા ૦ ઇચ્છા ૦ ચંત્ય વંદન કરું ? ઇચ્છું,

(ખેસી ડાખો ઢીંચણુ ઊંચો રાખી ખે હાથ જોડી આ રીતે યા
ખીનું કોઈ ચૈત્યવંદન ખોલવું)

સિદ્ધારથ સુત વંદિગે, ત્રિશલાનો જાઓ,
ક્ષત્રિયકુળમાં અવતર્યા, સુર નરપતિ ગાઓ. ૧

મૃગપતિ લંછન પાઉલે, સાત હાથની કાય;
ખહોંતેર વર્ષતું આઉખું, વીર જિનેશ્વર રાય. ૨

ખિખાવિજય જિનરાજનાએ, ઉતમ ગુણુ અવદાત
સાત ખોલથી વર્ણવ્યા, પદ્મવિજય વિખ્યાત. ૩

જ* કિંચિ નામતિત્થ* સગ્ગે પાયાલિ માણુસે લોએ; જઈ
જિણુખિંખાઈ, તાઈ સંવાઈ વંદામિ.

નસુત્થુણુ* અરિહંતાણુ* જગવંતાણુ*. ૧ આઈગરાણુ*
તિત્થયરાણુ* સયંસંખુદ્ધાણુ. ૨ પુરસ્સુતમાણુ* પુરિસસીહાણુ*
પુરિસવરપુંડરીયાણુ* પુરિસવરગંધહત્થીણુ*. ૩ લોગુત્તમાણુ*
લોગનાહાણુ* લોગહિયાણુ* લોગપઈવાણુ* લોગપજ્જેઅગરાણુ* ૪
અલયદયાણુ* ચખ્ખુદયાણુ* મગ્ગદયાણુ* સરણુદયાણુ* ખોહિદયાણુ*.
૫ ધમ્મદયાણુ* ધમ્મદેસયાણુ* ધમ્મનાયગાણુ* ધમ્મસારહીણુ*
ધમ્મવરચાવિરંતચક્કવટીણુ* ૬ અપ્પહિહયવરનાણુદંસણુધરાણુ*
વિઅદ્દછઉમાણુ*. ૭ જિણુણુ* જવયાણુ* તિન્નાણુ* તારયાણુ* ખુદ્ધાણુ*
ખોહયાણુ* મુત્તાણુ* ખોહગાણુ* ૮ સન્નન્નણુ* સંવહરિસીણુ*
સિવ-મયલ-મરૂઅ-મણુંત-મખખય-મંવાખાહ-મપુષુરાવિત્તિ
સિદ્ધિગઈ નામધેયં ઠાણુ* સંપત્તાણુ* નમો જિણુણુ* જિઅભયાણુ*.
૯ જે અ અઈઆ સિદ્ધા, જે અ ભવિરસંતિ ણાગએ કાલે;
સંપઈ અ વટ્ટમાણુ, સંવે તિવિહેણુ વંદામિ.

(કહી ઊભા થઈ ખે હાથ જોડી. આ રીતે ખોલવું)

અરિહંતએઈયાણુ* કરેમિ કાઉસગ્ગં વંદણુવત્તિઆએ,

પૂઆણુવત્તિઆએ સઠ્ઠકારવત્તિઆએ સમ્માણુવત્તિઆએ યોહિલા-
લવત્તિઆએ નિરુવસગ્ગવત્તિઆએ, સદ્દાએ મેહાએ ઘિઈએ
ધારણાએ આણુપેહાએ વટ્ટમાણીએ ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં.

અન્નતથ ઉસસિએણું નીસસિએણું ખાસિએણું છીએણું
જલાઈએણું ઉટ્ટુએણું વાયનિસગ્ગેણું ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ,
સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં
દિઠ્ઠિસંચાલેહિં એવમાઈએહિં આગારેહિં અભગ્ગે અવિરા-
હિએ હુન્ન મે કાઉસ્સગ્ગે, જવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું
નમુક્કારેણું ન પારેમિ, તાવ કાયં ઠાણેણું મોણેણું ઝાણેણું
અપ્પાણું વોસિરામિ.

ખોલી એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પારીને નમેહંત્ત-
સિદ્ધાચાર્યોપાધ્યાયસર્વસાધુભ્યઃ-કહીને નીચેની થોઈ કહેવી.
શંખેશ્વર પાસળ પૂજયે, નરભવનો લાહો લીજયે;
મનવંછિત પૂરણ સુરતર, જય વામાસુત અલવેસરૂ ... ૧

પછી—

- લોગસ્સ ઉન્નેઅગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણે;
અરિહંતે કિત્તઈસ્સં, ચઉવીસંપિ કેવલી. (૧)
- ઉસભમજિઆં ચ વંદે, સંભવમભિણુંદણું ચ સુમર્ધં ચ;
પઉમપ્પહં સુપાસં, જિણું ચ ચંદ્રપ્પહં વંદે. (૨)
- સુવિહિં ચ પુપ્ફંદંતં, સીઅલ સિન્નજંસ વાસુપુન્નં ચ;
વિમલમણુંતં ચ જિણું, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ. (૩)
- કંથું અરં ચ મહ્ધિં, વંદે મુણ્ણિસુન્વયં નમિજિણું ચ;
વંદામિ રિક્કનેમિં, પાસં તહ વદ્ધમાણું ચ. (૪)
- એવં મએ અભિથુઆ, વિહુયરયમલા પહીણુજરમરણા;
ચઉવીસંપિ જિણુવરા, તિત્થયરા મે પસીયંતુ. (૫)

ક્રિત્તિય વંદિય મહિયા, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા;
આરુગ્ગ યોહિલાભં, સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ. (૬)

અંદેસુ નિમ્મલયરા, આઈચ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા;
સાગરવરગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ. (૭)

સંવલોએ અરિહંતચેઈઆણું કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં, વંદણુ-
વત્તિઆએ પૂઆણુવત્તિઆએ સક્કારવત્તિઆએ સમ્માણુવત્તિઆએ
યોહિલાભવત્તિઆએ નિરુવસગ્ગવત્તિઆએ, સદ્દાએ મેહાએ
ધિઈએ ધારણાએ અણુપ્પેહાએ વહ્મમાણીએ ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં.

અન્નતથ ઊસસિએણું નીસસિએણું ખાસિએણું છીએણું
જંભાઈએણું ઉટ્ટુએણું વાયનિસગ્ગેણું ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ,
સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં
દ્વિક્કિસંચાલેહિં, એવમાઈએહિં આગારેહિં અભગ્ગો અવિરાહિએ
હુજ્જ મે કાઉસ્સગ્ગો, જાવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું નમુક્કારેણું
ન પારેમિ, તાવકાયં ઠાણેણું મોણેણું ઝાણેણું અપ્પાણું વોસિરામિ.
(એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પારી થોઈ આ રીતે યોલવી.)

દોય રાતા જિનવર અતિ ભલા,

દોય ધોલા જિનવર ગુણુનીલા,

દોય નીલા દોય શામળ કલા,

સોળે જિન કંચનવણું લલા. ૨...

(પછી) પુખ્ખરવરદીવટ્ટે, ધાયઈ સંડેઅ જંખુઠીવે
અ; ભરહેરવયવિદેહે, ધમ્માઈગરે નમંસામિ. ૧ તમતિમિરપડલ-
વિદ્ધંસણુસ્સ સુરગણુનરિંદમહિયસ્સ; સીમાધરસ્સ વંદે, પચ્છા-
ડિઅમોહનલસ્સ. ૨ જાઈજરામરણુસોગપણાસણુસ્સ કલ્લાણુ-
પુખ્ખલવિસાલસુહાવહ્મસ્સ; કે દેવદાણુવનરિંદગણુચ્ચિઅસ્સ,
ધમ્મસ્સ સારમુવલલ્લ કરે પમાયં. ૩ સિદ્ધે ભો! પચ્ચો ણુમે-
જિણુમએ, નંદી સયા સંજમે, દેવં નાગ-સુવન્ન-કિન્નર-ગણુ-

મખ્ખુઅભાવચ્ચિએ; લોગો જતથ પઈ કિઓ જગમિણુ' તેલુક્ક-
મચ્ચાસુર', ધમ્મો વદ્ધઉ સાસઓ વિજયઓ ધમ્મુત્તરં વદ્ધઉ.
૪ સુઅસ્સ ભગવઓ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં, વંદણવત્તિઆએ પૂઆણુ-
વત્તિઆએ સક્કારવત્તિઆએ સમ્માણવત્તિઆએ ખેહિલાભવત્તિ-
આએ નિરુવસગ્ગવત્તિઆએ, સદ્ધાએ મેહાએ ધિઇએ ધારણાએ
આણુપેહાએ વદ્ધમાણીએ ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં.

અત્તથ ઉસસિઓણુ' નીસસિઓણુ' ખાસિઓણુ' છીઓણુ'
જ'ભાઈઓણુ' ઉદ્ધુઓણુ' વાયનિસગ્ગેણુ' ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ,
સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં
દિહિસંચાલેહિં, એવમાઈએહિં આગારેહિં અભગ્ગો અવિરા-
હિઓ હુજ્જ મે કાઉસ્સગ્ગો, જાવ અરિહંતાણુ' ભગવંતાણુ-
નમુક્કારેણુ' ન પારેમિ, તાવ કાયં ઠાણેણુ' મોણેણુ' આણેણુ'
અપ્પાણુ' વોસિરામિ.

(એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પારી આ ત્રીજી થોઈ કહેવી.)

આગમ તે જિનવરે ભાખિયો,
ગણુધર તે હઇડે રાખિયો,
તેહનો રસ જેણે ચાખિયો,
તે હુઓ શિવસુખ સાખિઓ....૩

સિદ્ધાણુ' બુદ્ધાણુ', પારગયાણુ' પરંપરગયાણુ', લોઅગ્ગ
મુવગયાણુ', નમો સયા સવ્વસિદ્ધાણુ'. ૧ જો દેવાણુવિ દેવો,
જ' દેવા પંજલી નમંસંતિ તં દેવદેવમહિઆં, સિરસા વંદે
મહાવીરં. ૨ ઈક્કોવિ નમુક્કારો, જિણુવર વસહસ્સ વદ્ધમાણુસ્સ,
સંસારસાગરાઓ, તારેઈ નરંવ નારિં વા. ૩ ઉજિજંત

સેલસિહરે, દિખખા નાણું નિસીહિઆ જસ્સ; તં ધમ્મચક્ક
વટ્ટિં, અરિકુનેમિં નમ સામિ. ૪ ચત્તારિ અકુ દસ દોય,
વંદિયા જિણુવરા ચઉવીસં; પરમકુનિક્કિઅકુ, સિદ્ધા સિદ્ધિં
મમ હિસન્તુ. ૫

વેયાવચ્ચગરાણું સંતિગરાણું સમ્મહિ ક્કિસમાહિગરાણું
કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં.

અત્તથ ઉસસિએણું નીસસિએણું ખાસિએણું છીએણું
જંભાઇએણું ઉહુએણું વાયનિસગ્ગેણું ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ
સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં
દિક્કિસંચાલેહિં, એવમાઇએહિં આગારેહિં અભગ્ગો અવિ-
રાહિઓ હુજ્જ મે કાઉસ્સગો, જવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું
નમુક્કારેણું ન પારેમિ, તાવં કાયં કાણેણું મોણેણું આણેણું
અપ્પાણું વેસિરામિ.

કહી એક નવકારનો કાઉસ્સગ કરી પારી

નમોહંત્ સિદ્ધાચાર્યોપાધ્યાય સર્વ સાધુભ્યઃ ખેલી
ચોથી થોય કહેવી.

ધરણીધર રાય પદ્મમાવતી

બ્રહ્મ પાર્શ્વંતણા ગુણુ માવતી

સહુ સંઘનાં સંકટ ચૂરતી,

નયવિમલનાં વંછિત પૂરતી. ૪

(પછી ખેસીને 'નમુત્થુણું' આ રીતે કહેવું)

નમુત્થુણું અરિહંતાણું ભગવંતાણું. ૧ આઇગરાણું
તિત્થયરાણું સયસંખુદ્ધાણું. ૨ પુરિસુત્તમાણું પુરિસસીહાણું
પુરિસવરપુંડરીઆણું પુરિસવરગંધહત્થીણું ૩ લોગુત્તમાણું
લોગનાહાણું લોગહિઆણું લોગપઇવાણું લોગપજ્જેઅગરાણું. ૪

અભયદયાણું ચખ્ખુદયાણું મગ્ગદયાણું સરણુદયાણું યોહિદયાણું. ૫
 ધમ્મદયાણું ધમ્મદેસયાણું ધમ્મનાયગાણું ધમ્મસારહીણું ધમ્મવરયા-
 ઉરંતચક્કવટ્ટીણું ૬ અપ્પહિહયવરનાણું સણુધરાણું વિયટ્ટછઉમાણું.
 ૭ જિણાણું જાવયાણું તિન્નાણું તારયાણું ખુદ્દાણું યોહયાણું
 મુત્તાણું મોઝગાણું. ૮ સંવન્નૂણું સંવદરિસીણું સિવ-મચલ-
 મરૂઅ-મણુંત-મખખય-મંવાખાહ-મપુણ-રાવિત્તિ સિદ્ધિગઠ
 નામધેયં ઠાણું સંપત્તાણું નમો જિણાણું જિઅભયાણું ૯ જે
 અ અધ્યા સિદ્ધા, જે અ ભવિસ્સંતિણાગએ કાલે; સંપઠ અ
 વટ્ટમાણા, સંવે તિવિહેણ વંદામિ.

(પછી ભલા થઈ જે હાથ નેડી)

અરિહંતચેઈઆણું કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં, વંદણુવત્તિઆએ
 પૂઅણુવત્તિઆએ સક્કારવત્તિઆએ સમ્માણુવત્તિઆએ યોહિલાભ-
 વત્તિઆએ નિરુવસગ્ગવત્તિઆએ, સદ્ધાએ મેહાએ ધિઈએ
 ધારણાએ અણુપ્પેહાએ વટ્ટમાણીએ ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં.

અત્તથ ઉસસિએણું નીસસિએણું ખાસિએણું છીએણું જંલાઈ-
 એણું ઉડુએણું વાયનિસગ્ગેણું ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ, સુહુમેહિં
 અંગસંયાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંયાલેહિં સુહુમેહિં દ્વિક્કિસંયા-
 લેહિં, એવમાઈએહિં આગારેહિં અભગ્ગો અવિરાહિઓ હુજ્જ
 મે કાઉસ્સગ્ગો, જાવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું નમુક્કારેણું ન
 પારેમિ, તાવ કાયં ઠાણેણું મોણેણું ઝાણેણું અપ્પાણું વોસિરામિ.

કહી એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પારીને

નમોહંત્સિક્કાચાર્યોપાઠ્યાયસર્વસાધુભ્યઃ :

કહી આ થોય કહેવી.

શાંતિજિનેસર સમરીએ, જેની અચિરા માય,
 વિશ્વસેન કુલ ઉપન્યા, મૃગલંછન પાય;

ગજપુર નયરીનો ધણી, કંચનવરણી છે કાય,
ધનુષ ચાલીશ તસ દેહડી, લાખ વરસનું આય...૧
પછી

લોગસ્સ ઉજ્જોઅગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણ્ણુ;
અરિહંતે કિત્તઈસ્સં, ચઉવીસંપિ કેવલી. (૧)

ઉસલમજિઆં ચ વંદે, સંલવમલિણ્ણુદ્દણ્ણં ચ સુમઈં ચ;
પઉમપ્પહં સુપાસં, જિણ્ણું ચ ચંદપ્પહં વંદે (૨)

સુવિહિં ચ પુપ્ફહંતં, સિઅલ સિજ્જંસ વાસુપુજ્જં ચ;
વિમલમણ્ણંતં ચ જિણ્ણું, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ (૩)

કુંથું અરં ચ મહિલં, વંદે મુણ્ણિસુવ્વયં નમિજિણ્ણું ચ;
વંદામિ રિક્કનેમિં, પાસં તહ વદ્દમાણ્ણું ચ (૪)

એવં મએ અલિથુઆ, વિહુય રયમલા પહીણ્ણુ જરમરણ્ણા;
ચઉવિસંપિ જિણ્ણુવરા, તિત્થયરા મે પસીયંતુ (૫)

કિત્તિય વંદિય મહિઆ, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા;
આરુગ્ગ ઝોહિલાલં, સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ (૬)

ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આઈચ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા;
સાગરવરગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ. (૭)

સંવલોએ અરિહંતચેઈઆણ્ણું કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં, વંદણ્ણુ-
વત્તિઆએ પૂઅણ્ણુવત્તિઆએ સક્કારવત્તિઆએ સમ્માણ્ણુવત્તિઆએ

ઝોહિલાલવત્તિઆએ નિરુવસગ્ગવત્તિઆએ, સધ્ધાએ મેહાએ
ધિઈએ ધારણ્ણુએ અણ્ણુપ્પેહાએ વદ્દમાણ્ણુએ ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં.

અન્નથ ઊસસિએણ્ણું નીસસિએણ્ણું ખાસિએણ્ણું ધીએણ્ણું
જંલાઈએણ્ણું ઉડુંએણ્ણું વાયનિસગ્ગેણ્ણું લમલીએ પિત્તમુચ્છાએ
સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં
દિહિંસંચાલેહિં, એવમાઈએહિં આગારેહિં અલગ્ગો અવિરાહિઓ

હુજ મે કાઉસ્સગો, જાવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું નમુક્કારેણું
 ન પારેમિ, તાવ કાયં ઠાણેણું મોણેણું ઝાણેણું અપ્પાણું વોસિ-
 રામિ. (કહી એક નવકારનો કાઉસ્સગ કરી, પારી થોઈ કહેવી.)
 શાંતિજિનેસર સોળમા, ચકી પંચમ જાણું,

કુંથુનાથ ચકી છઠ્ઠા, અરનાથ વખાણું;
 એ ત્રણે ચકી સાડી, દેખી આણુંદું
 સંજમ લઈ મુગતે ગયા નિત્ય ઉઠીને વંદું.....૨

પુખખરવરદીવડું, ધાયઈસંડે અ જંબુદીવે અ;
 ભરહેરવથવિદેહે, ધમ્માઈગરે નમંસામિ. ૧

તમતિમિરપડલવિધં—સણસ્સ સુરગણુનરિંદમહિઅસ્સ;
 સીમાધરસ્સ વંદે પપ્પેહિઅમોહજાલસ્સ ૨

જાઈજરામરણુસોગપણાસણસ્સ કદ્દાણુપુખખલવિસાલસુહાવહસ્સ;
 ઠે દેવદાણુવનરિંદગણુચ્ચિઅસ્સ,
 ધમ્મસ્સ સારમુવલખ્ખકરે પમાયં. ૩

સિદ્ધે ભો ! પયઓ ણુમો જિણુમએ નંદીસયા સંજમે
 દેવં નાગસુવત્તકિત્તરગણુસલ્લૂઅભાવચ્ચિએ,

લોગો જત્ય પઈકિઓ જગમિણું તેલુક્કમચ્ચાસુરં,
 ધમ્મો વદ્ધઉ સાસઓ વિજયઓ, ધમ્મુત્તરં વદ્ધઉ. ૪

મુઅસ્સ ભગવઓ કરેમિ કાઉસ્સગં. વંદણુવત્તિઆએ
 પૂઅણુવત્તિઆએ સક્કારવત્તિઆએ સમ્માણુવત્તિઆએ યોહિલાલ-
 વત્તિઆએ નિરુવસગ્ગવત્તિઆએ, સદ્ધાએ મેહાએ ધિઈએ
 ધારણાએ આણુપ્પેહાએ વદ્ધમાણીએ ઠામિ કાઉસ્સગં.

અત્તથ ઊસસિએણું નીસસિએણું ખાસિએણું છીએણું
 જંલાઈએણું ઉરુંએણું વાયનિસગ્ગેણું ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ,
 સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં

દિક્કિસંચાલેહિં, એવમાઇએહિં આગારેહિં અભગ્ગો અવિરાહિએ
 હુબ્બ મે કાઉસ્સગ્ગો, જવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું નમુક્કારેણું
 ન પારેમિ, તાવ કાયં ઠાણેણું મોણેણું આણેણું અપ્પાણું
 વોસિરામિ. (કહી એક નવકારનો કાઉં કરી પારીને થોઈ કહેવી.)
 શાંતિ જિનેસર કેવલી, ખેઠા ધર્મ પ્રકાસે,
 દાન શિયલ તપ ભાવના, નરસોહૈ અભ્યાસે;
 એ રે વચન જિનજીતણાં, જેણે હીમડે ધરીયાં.
 સુણુતાં સમકિત નિર્મલાં, નિશ્ચે કેવલ વરીયાં...૩

સિદ્ધાણું બુદ્ધાણું, પારગયાણું પરંપર ગયાણું;

લોઅગ્ગમુબગયાણું, નમો સયા સંવસિધ્યાણું. (૧)

જે દેવાણુ વિ દેવો, જં દેવા, પંજલી નમંસંતિ;

તં દેવદેવમહિઅં, સિરસા વંદે મહાવીરં, (૨)

ઇક્કોવિ નમુક્કારો, જિણુવરવસહસ્સ વદ્ધમાણુસ્સ;

સંસારસાગરાઓ, તારેઇ નરં વ નારિં વા. (૩)

ઉજ્જિતસેલસિહરે, દિખ્ખાનાણું નિસીહિઆ જસ્સ,

તં ધમ્મચક્કવટ્ટીં, અરિકુનેમિં નમંસામિ. (૪)

ચત્તારિ અઠ્ઠ ઇસ દોય, વંદિયા જિણુવરા ચઉવીસં;

પરમકુનિક્કિઅઠ્ઠા, સિધ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ. (૫)

વેયાવચ્ચગરાણું સંતિગરાણું સમ્મદિક્કિસમાહિ-

ગરાણું કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં.

અન્નતથ ઊસસિએણું નીસસિએણું ખાસિએણું છીએણું

જંભાઇએણું ઉદ્ડુએણું વાયનિસગ્ગેણું. ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ,

સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં

દિક્કિસંચાલેહિં, એવમાઇએહિં આગારેહિં અભગ્ગો અવિરાહિએ

હુજ્જ મે કાઉસ્સગ્ગો, જાવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું નમુક્કારેણું
 ન પારેમિ તાવ કાયં ઠાણેણું મોણેણું આણેણું અપ્પાણું વેસિરામિ.

(કહી એક નવકારના કાઉં કરી પારીને)

નમોઽહંત્સિદ્ધધાચાર્યોપાધ્યાયસર્વસાધુલ્યઃ

કહીને આ નીચેની થોઈ કહેવી.

સમેતશિખરગિરિ ઉપરે, જઈ અણુસણુ કીધાં,
 કાઉસ્સગ્ગ ધ્યાન મુદ્રા રહી, જેણે મોક્ષ જ લીધાં;
 જક્ષ ગરૂહ સમરું સદા, દેવી નિરવાણી,
 ભવિક જન તુમે સાંભળો, શિખભદ્રાસની વાણી...૪

[પછી બેસીને “ નમુત્થુણું ” કહેવું,]

નમુત્થુણું અરિહંતાણું ભગવંતાણું ૧. આઈગરાણું
 તિત્થયરાણું સયંસંખુદ્દાણું ૨. પુરિસુત્તમાણું પુરિસસીહાણું
 પુરિસવરપુંડરીઆણું પુરિસવરગંધહત્થીણું ૩. લોગુત્તમાણું
 લોગનાહાણું લોગહિઆણું લોગપઈવાણું લોગપન્નેઅગરાણું ૪.
 અભયહયાણું અખ્ખુહયાણું મગ્ગહયાણું સરાણુહયાણું ૫. ઓહિ-
 હયાણું ધમ્મહયાણું ધમ્મદ્દેસયાણું ધમ્મનાગયાણું ધમ્મસારહીણું
 ધમ્મવરચાઉરંતચક્કવટ્ટીણું ૬. અપ્પડિહયવરનાણુહંસણુધરાણું
 વિયટ્ટછઉમાણું ૭. જિણાણુંજાવયાણું તિન્નાણું તારયાણું, ખુદ્દાણું
 ઓહયાણું મુત્તાણું મોઅગાણું ૮. સંવનનૂણું સંબહરિસિણું
 સિવમયલ-મરૂઅ-મણુંત મખખય-મંવાખાહ મપુણુપુરાવિત્તિ
 સિદ્ધિ ગઈનામધેયં ઠાણું સંપત્તાણું નમો જિણાણું જિઅભયાણું ૯.
 જે અ અઈઆ સિદ્ધા, જે અ ભવિસ્સંતિ ણાગએ કાલે;
 સંપઈઅ વટ્ટમાણા; સંવે તિવિહેણુ વંદામિ.

જાવંતિ એઈઆઈ, ઉઠ્ઠે અ અહે અ તિરિઅલોએ અ;
 સંવાઈ તાઈ વંદે, ઈહ સંતો તત્થ સંતાઈ.

ધંચ્છામિ ખમાસમણે વંદિઉં જાવણિજાળએ નિસીહિ-
આએ મત્થએણ વંદામિ.

જાવંત કેવિ સાહૂ ભરહેરવયમહાવિદેહે અ,
સંવેસિં તેસિં પણ્યો, તિવિહેણ તિદંડવિરયાણં.
નમોહંત્સિદ્ધાચાર્યો પાઠ્યાય સર્વ સાધુલ્યઃ

એમ કહીને સ્તવન કહેવું તે આ રીતે—

સિદ્ધગિરિમંડળ ઇશ સુણે મુજ વિનતિ,
મારુદેવાનો નંદ છો શિવરમણી પતિઃ
પૂરક ઇંદ અભિજ્ઞ ચૂરક કર્માવલી,
ભવભયભંજન રંજન તુજ મુદ્રા ભલી. ૧

અનંત ગુણના આધાર અનંતી લક્ષ્મી વયા,
ક્ષાયિક ભાવે દરિસણ જ્ઞાન ચારિત્ર ધર્યા;
અજર અમર નિરુપાધ સ્થાન પહોતા જિહાં,
ચાર ગતિમાંડી ભમતો મૂક્યો મુજને ઇહાં. ૨

ક્રોધ લોભ મોહ મત્સર વશ હું ધમધમ્યો;
પણ નિજ ભાવમાં એક ઘડી પ્રભુ નવિ રમ્યો;
સાર કરો ઇણ અવસર પ્રભુજી ઉચિત સહી,
મોહ ગયે જો તારો તો તેહમાં અધિક નહી. ૩

પણ તુજ દરિસણ પામી અનુભવ ઉલસ્યો,
મિથ્યા તામસ સૂર્ય સરિખો તુંહી મિદ્યો;
ઉદય હુવો પ્રભુ આજ ભાગ્ય મુજ જગીયાં,
તુજ મુખચંદ્ર ચકોર નયણ મુજ લાગીયાં. ૪
તેહીજ જિહવા ધન્ય જેણે તુજાગુણ સ્તવ્યા,
ધન ધન તેહીજ નયન જેણે પ્રભુ નિરખીયા;

આ દેવવંદનમાં જ્યાં ચૈત્યવંદન, સ્તવન કે થોય બોલવાનું
આવે ત્યાં આમાં લખેલ છે તે, અથવા ખીજ પણ બોલી શકાય છે.

મૂર્તિ મનહર પદ્મ મન અલિ મોહીયો,
 જાણું ભવ મહાસાયર ચૂલકપણું લલો. ૫
 ભવ અટવી સથવાહ કમકરી કેસરી,
 જન્મ જરા મૃત્યુ રોગચ્છેદ ધનવંતરી;
 જ્ઞાનરયણ રયણાયરુ ગુણમણિ ભૂધરા,
 રાગ દ્વેષ કષાય છતી થયા જિનવરા. ૬
 તારક મોહ નિવારક કષ્ટ મુજ કાપજો,
 ભવોદ્ધિ પાર ઉતારી મુક્તિપદ આપજો;
 કમલવિજયજી પંન્યાસ ચરણ તસ કિંકરું,
 કહે મોહન તુજ ધ્યાન ભવોભવ હું ધરું. ૭
 કહી, જે હાથ લલાટે રાખી,

જય વીયશય ! જગગુરુ હોઉ મમં તુહ પલાવઓ ભયનં;
 ભવનિવેઓ મગ્ગાણુસારિયા ઇકૂકલસિદ્ધિ ॥૧॥ લોગવિરુદ્ધચ્યાઓ,
 ગુરુજણુપૂઆ પરત્યકરણું ચ સુહગુરુજોગો તવ્વયણુ-સેવણા
 આભનમખંડા ॥૨॥

પછી ખમાઠ ઇચ્છાકારેણુ સંદિસહ ભગવન્ ! ચૈત્યવંદન
 કરું ? ઇચ્છું.

જગન્નાથને તે નમું હાથ જોડી
 કરું વિનતિ ભક્તિ શું માન મોડી;
 કૃપાનાથ ! સંસાર કૃપાર તારો,
 લલો પુન્યથી આજ દેવાર તારો. ૧
 મોહલા મજે રાજ્ય દેવાદિ લોગો,
 પરમ દાહિલો એક તુજ ભક્તિ જોગો;
 બણાં કાળથી તું લલો સ્વામી મી ઠો,
 પ્રભુ પારગામી સહુ દુઃખ ના ઠો. ૨
 ચિદાનંદ રૂપી પરબ્રહ્મ લીલા
 વિલાસી વિલો ! ત્યક્ત કામાગ્નિ કીલા;

ગુણાધાર જોગીશ નેતા અમાચી,
 જય ત્વં વિભો ! ભૂતલે સુખદાર્ઠ ૩
 ન દીઠી જેણે તાહરી યોગમુદ્રા,
 પડ્યા રાત દીસે મહામોહ નિંદ્રા;
 કિસી તાસ હોશે ! ગતિ જ્ઞાન સિંધા !
 ભમંતા ભવે હે જગજીવ અંધા ! ૪
 સુધા સ્યંદી તે દર્શનં નિત્ય દુખે,
 ગણું તેહનો હું વિભો ! જન્મ લેખે;
 ત્વદાજ્ઞા વશે જે રહ્યા વિધિમાંહે,
 કરે કર્મની હાણ ક્ષણ એકમાંહે ૫
 જિનેશાય નિત્ય પ્રભાતે નમસ્તે,
 ભાવ ધ્યાન હોજો હૃદય સમસ્તે;
 સ્તવી દેવના દેવને હૃષ્ટ પૂરે,
 મુખાંભોજ ભાલી ભજે હેજ ઉરે. ૬
 કહે દેશના સ્વામી વૈરાગ્યકેરી,
 સુણે પર્ષદા ખાર ખેઠી ભલેરી;
 સુધાંભોધ ધારા સમી તાપ ટાળે,
 ખેહુ અંધવા સાંભળે એક ઢાળે. ૭
 લહે મોક્ષનાં સુખલીલા અનંતી,
 વર ક્ષાયિક જ્ઞાન ભાવે લહંતી;
 ચિદાનંદ ચિત્તે ધરે દ્યેય જાણી,
 કહે રામ નિત્યે જપો જૈન વાણી. ૮

જ* કિંચિ નામતિત્યં, સજ્જે પાયાલિ માણુસે લોએ;
 ભઈં જિણુખિંખાઈં, તાઈં સંવાઈં વંદામિ. ૧

નમુત્યુણું અરિહંતાણું ભગવંતાણું. ૧ આઈગરાણું
 તિત્યયરાણું સયંસંખુદ્રાણું. ૨ પુરિસુત્રમાણું પુરિસસીહાણું

પુરિસવરપુ'ડરીયાણું પુરિસવરગંધહૃત્થીણું. ૩ લોગુત્તમાણું
 લોગનાહાણું લોગહિઆણું લોગપઈવાણું લોગપજ્જેઅગરાણું ૪
 અભયદયાણું ચખ્ખુદયાણું મગ્ગદયાણું સરણુદયાણું યોહિદયાણું
 ૫ ધમ્મદયાણું ધમ્મદેસયાણું ધમ્મનાથગાણું ધમ્મસારહીણું
 ધમ્મવરચાઉરંતચ્છવટ્ટીણું. ૬ અપ્પહિંચવરનાણુંદંસણુધરાણું
 વિચટ્ટકમાણું. ૭ જિણાણું જ્ઞવયાણું તિજ્ઞાણું તારયાણું
 ખુદ્ધાણું યોહયાણું સુત્તાણું મોઅગાણું. ૮ સવ્વનૂણું સવ્વ-
 દરિસીણું સિવ-મયલ-મરૂઅ-મણુંત-મખખય-મવ્વાખાહ-મપુણ-
 રાવિત્તિ સિદ્ધિગઈનામધેયં ઠાણું સંપત્તાણું નમો જિણાણું જિમ્મ-
 ભયાણું. ૯ જે અ અઈયા સિદ્ધા, જે અ ભવિસ્સંતિ ણાગએ
 કાલે; સંપઈ અ વટ્ટમાણા, સવ્વે તિવિહેણુ વંદામિ ૧૦

એ હાથ ઊંચા લલાટે રાખી

જય વીયરાય ! જગગુરુ ! હોઉ મમં તુહ પલાવએો ભયવં !
 ભવનિવ્વેએો મગ્ગાણુસારિયા ઇકુદ્દલસિદ્ધિ. ૧
 લોગવિકુદ્ધવ્યાએો, ગુરુજણુપૂઆ પરત્થકરણું ચ;
 સુહગુરુજેગો તવ્વયણુસેવણા, આભવમખંડા ૨
 વારિજ્જઈ જઈવિ ણિયાણુ-ખંધણું વીયરાય ! તુહ સમયે;
 તહ વિ મમ હુજ્જ સેવા, ભવે ભવે તુમ્હ ચલાણાણું. ૩
 દુકખ-ખએો કમ્મ-ખએો, સમાહિમરણું ચ યોહિ લાલો અ,
 સંપજ્જઉ મહ એઅં, તુહ નાહ ! પણામ-કરણેણું. ૪
 સર્વ મંમલમાંગલ્યં, સર્વ કલ્યાણુ કારણું;
 પ્રધાનં સર્વધર્માણાં, જૈનં જયતિ શાસનમ્ . ૫

ખમા૦ વિધિ કરતાં અવિધિ થયેલ હોય તસ્સ મિચ્છામિ
 દુક્કડં.

પછી ખમા૦ દર્ધ, ઉલડક બેસી, એક નવકાર ગણી, નીચે મુજબ સજ્જાય કહેવી. પણ ખપોર તથા સાંજના દેવવંદનમાં સજ્જાય ન કહેવી અર્થાત્ ક્રકતા સવારે જ કહેવી.

નમો અરિહંતાણું, નમો સિદ્ધાણું, નમો આચરિયાણું, નમો ઉવજાયાણું, નમો લોચે સંવસાહૂણું, એસો પંચ નમુક્કારો, સંવપાવપ્પણાસણો, મંગલાણું ચ સંવેસિં, પઢમં હવર્ધ મંગલં. ૧

મી મન્હજિણાણુંની સજ્જાય.

સાથં

મન્હ જિણાણું આણું, મિન્હ પરિહરહ ધરહ સમ્મતં :
 છવિહ આવરસયંમિ, ઉજ્જુતો હોઈ પહવિસં. ૧
 પવેસુ પોસહવયં, દાણું સીલં તવો અ ભાવો અઃ
 સજ્જાય નમુક્કારો, પરોવયારો અ જયણા અ. ૨
 જિણૂપૂઆ જિણુથુણું, ગુરુથુઅ સાહમિઆણ વચ્છલં;
 વવહારસ્સ ય સુદ્ધિ, રહજતા તિત્થજતા ય. ૩
 ઉવસમ વિવેગ સવર, ભાસાસમિઈ છણવ કરેણા ય;
 ધમ્મિયજણ સંસગ્ગો કરણહમો ચરણપરિણામે. ૪
 સંઘોવરિ બહુમાણો, પુત્થયલિહહણું પભાવણા તિત્થે;
 સર્ફાણુ કિન્ચમેઅં નિન્ચં મુગ્ગુરુવએસેણું. ૫

મન્હજિણાણુંની સજ્જાયનો અર્થં

જિનેશ્વરની આજ્ઞા માનવી, મિથ્યાત્વનો પરિહાર (ત્યાગ) કરવો, સમકિત ધારણ કરવું, પહવિધ આવશ્યકને વિષે પ્રતિદિવસ (નિરંતર) ઉદ્યમવાળા થવું. ૧.

ચતુર્દશી. અષ્ટમી આદિ પર્વોના દિવસોને વિષે પોસહ વ્રત કરવું. સુપાત્રને દાન દેવું, શિયળ પાળવું તપ કરવો, વળી અનિત્યાદિ ભાવનાઓ ભાવવી, વાંચના-પૃચ્છનાદિ પાંચ પ્રકારનો સ્વાધ્યાય કરવો, નમસ્કારનો પાઠ જાપ કરવો, પરોપકાર કરવો અને જયજ્ઞાએ પ્રવર્તવું. ૨.

શ્રી જિનેશ્વર ભગવાનની ત્રિકાળ પૂજા-ભક્તિ કરવી. શ્રી જિનેશ્વરના ગુણોની સ્તુતિ કરવી, ગુરુની સ્તુતિ કરવી, સાધર્મીભાઈઓની વત્સલતા-ભક્તિ કરવી, વ્યવહારશુદ્ધિ કરવી તથા રથયાત્રા અને તીર્થયાત્રા કરવી. ૩.

ઉપશમ એટલે ક્ષમા ધારણ કરવી, વિવેક ધારણ કરવો, સંવર ભાવ રાખવો, ભાષાસમિતિ જાળવવી, પૃથિવી આદિ છ પ્રકારના શ્લેષોની ઉપર દયા રાખવી, ધાર્મિક જન્મ સાથે સંસર્ગ રાખવો, રસનાદિ (જિહ્વાદિ) પાંચ ઈન્દ્રિયોને દમવી, અને ચારિત્રનાં પરિણામ રાખવા. ૪.

ચતુર્વિધ શ્રી સંઘ ઉપર બહુમાન રાખવું, આગમ આદિનાં પુસ્તક લખાવવાં અને તીર્થ (જૈનશાસન)ની પ્રભાવના કરવી. શ્રાવકને નિત્ય કરવા યોગ્ય આ કૃત્યો છે, ગુરુના ઉપદેશથી જાણી કરવાલાયક છે. ૫

રાઈ મુહપત્તિ પડિલેહણુ અંગે એક જરૂરી સમજુતી

જે ગુરુનો જોગ હોય તેો ગુરુ સાથે (સામે) પ્રતિકભણ કરવું, એ વિધિ છે. જે સાથે ન કર્યું હોય તેો પણ (અને ગુરુનો જોગ હોય તેો જ) આ રાઈ મુહપત્તિ પડિલેહણુની ક્રિયા કરવી જોઈએ. તેમાં પણ મુખ્ય વિધિએ (ખરી રીતે) તેો દેવવંદન કર્યા પછી તુર્ત કરી લેવી, પરંતુ પોસહ લેનાર ઘણા હોય છે અને લેવામાં વહેલા મોડા થતા હોય તેમજ રાઈમુહાંની ક્રિયા સમુદાયે (દરેકને) સાથે કરવાના હેતુએ,

કેટલીક વાર હાલ છ ઘડીની પોરસી કે બ્યાખ્યાન બાદ પડિ-
લેહે છે. એ અપવાદ છતાં વધારે પડતું રૂઠ થયું છે. કેમકે
સવારની સજ્જાય કર્યા પછી જ જિનદર્શન કરવા જવાય તેમજ
વસ્તુતઃ સજ્જાય પણ રાઈ મુહપત્તિ બાદ કરાય.

રાઈ મુહપત્તિ પઠિલોહવાનો વિધિ

સૂચના : જો ગુરુ સાથે રાઈ (સવારનું) પ્રતિક્રમણ કર્યું
હોય અથવા ગુરુમહારાજનો જોગ ન હોય તો આ ક્રિયા
કરવી નહિ.

અમાં ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ઇરિયાવહિયં
પડિક્કમામિ ? ઇચ્છં, ઇચ્છામિ પડિક્કમિઉ ? ઇરિયાવહિયાએ
વિરાહણાએ, ગમણાગમણે, પાણુક્રમણે ધીષક્રમણે હરિયક્રમણે
એસા ઉત્તિંગ પણુગ દગમટ્ટી મક્કહાસંતાણા સંકમણે, જે મે
જીવા વિરાહિયા, એગિંદિયા એઈંદિયા તેઈંદિયા ચઉરિંદિયા
પંચિંદિયા, અભિહયા વત્તિયા લેસિયા સંઘાધયા સંઘટ્ટિયા
પરિયાવિયા કિલામિયા ઉદ્ધવિયા ઠાણાઓઠાણું સંઠામિયા
જીવિયાઓ વવરોવિયા તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

તસ્સ ઉત્તરીકરણેણું પાયચ્છિત્તકરણેણું વિસોહીકરણેણું
વિસહીકરણેણું પાવાણું કમ્માણું નિગ્ધાયણુકાએ ઠામિ
કાઉસ્સગ્ગં.

અન્નતથ ઊત્તસિએણું નીસસીએણું ખાસિએણું છીએણું
જંભાઈએણું ઉટ્ટુએણું વાયનિસગ્ગેણું ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ,
સુહુમેહિં અંગમ્પ્યાલેહિં સુહુમેહિં ખેલ્લસંપ્યાલેહિં સુહુમેહિં

દિક્કિસંચાલેહિં, એવમાઈએહિં આગારેહિં અભગ્ગે અવિરા-
હિઓ હુન્ન મે કાઉસ્સગ્ગે, જાવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું
નમુક્કારેણું ન પારેમિ, તાવ કાયં ઠાણેણું મોણેણું ઝાણેણું
અપ્પાણું વેસિરામિ.

[એમ કહીને એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઉસ્સગ
કરી પારીને પ્રગટ લોગસ્સ આ રીતે કહેવો.]

લોગસ્સ ઉન્નેઅગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણ્ણે;
અરિહંતે કિત્તધસ્સં, ચઉવીસંપિ કેવલી. ૧
ઉસલમજ્જિઅં ચ વંદે, સંભવમભિણુંદણું ચ સુમર્થં ચ;
પઉમપ્પહં સુપાસં, જિણ્ણું ચ ચંદપ્પહં વંદે. ૨
સુવિહિં ચ પુપ્ફહંતં, સિઅલ સિન્નજંસ વાસુપુન્નજં ચ;
વિમલમણુંતં ચ જિણ્ણું, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ. ૩
કુંથું અરં ચ મલ્લિં, વંદે મુણ્ણિસુન્વયં નમિજિણ્ણું ચ;
વંદામિ રિક્કુનેમિં પાસં તહ વદ્ધમાણું ચ, ૪
એવં મએ અભિથુઆ, વિહુયચમલા પહીણ્ણરમરણ્ણા;
ચઉવિસંપિ જિણ્ણવરા. તિત્થયરા મે પસીયંતુ. ૫
કિત્તિય વંદિય મહિયા, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા;
આરુગ્ગ એહિલાભં; સમાહિવરમુત્તમં હિંતુ ૬
ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આઠચ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા;
સાગરવરગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ હિસંતુ. ૭
ખમા૦ ઇચ્છા૦ રાઈ મુહપત્તિ પરિલેહું ? ઇચ્છં કહી
મુહપત્તિ પરિલેહી આ રીતે વાંદણું લેવાં.

સુગુરુ વાંદણા

ઇચ્છામિ ખમાસમણો ! વંદિઉં, જાવણિન્નજાએ નિસી-

હિઆએ આણુનાણુહ મે મિઉગહ' નિસીહિ; અહો-કાય-કાય-સં'શસ' ખમણિજને લે કિલામો, અપકિલંતાણુ' બહુસુભેણુ લે રાઈ વઈક્રંતા ? જતા લે ! જવણિજજ' ચ લે ! ખામેમિ ખમાસમણો રાઈવઈક્રમ્મં, આવસ્સિઆએ, પરિક્કમામિ ખમાસમણાણુ' રાઈઆએ આસાયણાએ તિત્તીસત્તયરાએ, જ' કિંચિ મિચ્છાએ, મણુદુક્કડાએ વચ્છુક્કડાએ, કાયદુક્કડાએ, કૌહાએ માણાએ માયાએ લોલાએ, સંવકાલિઆએ સંવમિચ્છેવમારાએ સંવધમ્માઈક્રમણાએ આસાયણાએ; ને મે અઈયારોકઓ તસ્સ ખમાસમણો પરિક્કમામિ નિંદામિ ગરિહામિ અપ્પાણુ' વોસિરામિ.

(ફરીથી પણ નીચે પ્રમાણે વાંદણાં દેવાં)

ઈચ્છામિ ખમાસમણો ! વંદિઉ જવણિજજને નિસીહિઆએ આણુનાણુહ મે મિઉગહ' નિસીહિ અહો-કાય-કાય-સં'શસ' ખમણિજને લે કિલામો, અપકિલંતાણુ' બહુસુભેણુ લે રાઈવઈક્રંતા ! જતા લે ! જવણિજજ' ચ લે ! ખામેમિ ખમાસમણો ! રાઈવઈક્રમ્મં પરિક્કમામિ ખમાસમણાણુ' રાઈઆએ આસાયણાએ તિત્તીસત્તયરાએ, જ' કિંચિ મિચ્છાએ, મણુદુક્કડાએ વચ્છુક્કડાએ કાયદુક્કડાએ, કૌહાએ, માણાએ, માયાએ, લોલાએ, સંવકાલિઆએ સંવમિચ્છેવમારાએ સંવધમ્માઈક્રમણાએ; આસાયણાએ ને મે અઈયારો કઓ તસ્સ ખમાસમણો પરિક્કમામિ નિંદામિ ગરિહામિ અપ્પાણુ' વોસિરામિ. પછી ઊભા રહી હાથ નેડીને-

ઈચ્છાં રાઈયં આલોઉ' ? ઈચ્છં આલોએમિ ને મે રાઈઓ અઈઆરો કઓ, કાઈઓ વાઈઓ માણુસિઓ ઉસ્સુત્તો ઉમ્મગ્ગો અકપ્પો અકરણિજને, દુજ્જાઓ દુવિચિ'તિઆ આણુયારો અણિચ્છઅંવે અસાવગપાઉગ્ગો, નાણે ઈંસણે

ચરિત્તાચરિત્તે, સુચ્ચે સામાઈચ્ચે, તિણ્હં ગુત્તીણું, ચઉણ્હં
કસાયાણું પંચણ્હમણ્ણુવયાણું, તિણ્હં ગુણ્ણુવયાણું, ચઉણ્હં
સિખખાવયાણું, ખારસવિહસસ સાવગધમ્મસસ જં ખંડિચ્ચં જં
વિરાહિચ્ચં તસસ મિચ્છામિ દુક્કડં.

સવ્વસસવિ રાઈય દુચ્ચિચ્ચંતિચ્ચ દુખ્ખાસિચ્ચ દુચ્ચિદ્ધિચ્ચ,
ઇચ્છાકારેણ સંહિસહ લગવન્ ! ઇચ્છં તસસ મિચ્છામિ દુક્કડં.

પછી જે ગુરુ પંન્યાસ, ઉપાધ્યાય કે આચાર્ય વગેરે
પદવીધર હોય તો ઉપર લખ્યા પ્રમાણે વાંદણાં જે વખત ફરીથી
લઈને (અને “પદવીધર” ન હોય તો પાઠરુ) એક ખમા૦ ઠઈ,
આ રીતે કહેવું—

ઇચ્છકાર સુહરાર્થ સુખતપ શરીર નિરાખાધ સુખસંજમ
જાત્રા નિર્વહો છોજી ! સ્વામિ ! શાતા છેજી ? ભાતપાણીનો
લાલ દેશોજી.

ઇચ્છાકારેણ સંહિસહ લગવન્ ! અઠ્ઠભુદ્ધિચ્ચોમિ અખ્ખિલં-
તર રાઈયં ખામેઉં ? ઇચ્છં. ખામેમિ રાઈયં. (પછી જમણો
હાથ જમીન કે ચરવલા ઉપર સ્થાપી) જંકિંચિ અપત્તિયં
પરપત્તિયં ભન્ને પાણે વિણ્ણુએ વેચાવચ્ચે આલાવે સંલાવે
ઉચ્ચાસણે સમાસણે અંતરલાસાએ ઉવરિલાસાએ, જંકિંચિ
મજ્જ વિણ્ણુયપરિહીણું સુહુમં વા ખાયરં વા તુમ્ભે જણ્ણુહ અહં
ન જણ્ણુમિ તસસ મિચ્છામિ દુક્કડં.

પછી ઉપર લખેલ વાંદણાં જે વખત ફરીથી લઈને
ઇચ્છકારી લગવન્ ! પસાય કરી પરચખખાણુનો આદેશ દેશોજી
કહી પોતે ધારેલ પરચખખાણુ કરવું. એ પરચખખાણુ આ
પુસ્તકના છેલ્લા પૃષ્ઠોમાં દર્શાવેલ છે ત્યાંથી જેઈ લેવા. પછી

દરેક મુનિરાજને વંદના કરવી. તે આ રીતે—પ્રથમ બે ખમાસ-
મણ આપીને ઉપર દર્શાવેલ ઇચ્છકાર સુહરાઈથી તે અબ્બુકિ-
ઓમિ સૂત્ર સુધી પૂરું કહેવું.

છ ઘડી (એટલે લગભગ અઠી કલાક) દિવસ
(સૂર્ય) ચડયા પછી પોરસી લણાવવાનો વિધિ.

ખમા૦ ઇચ્છા૦ ખડુપડિપુન્ના પોરસી. ખીજું ખમા૦
ઇચ્છાકારેણ સંહિસહ ભગવન્! ઇચ્છિયાવહિયં પરિક્ષમામિ ?
ઇચ્છિં, ઇચ્છામિ પરિક્ષમિઉં, ઇચ્છિયાવહિયાએ વિરાહણાએ,
ગમણાગમણે, પાણુક્કમણે ખીચક્કમણે હરિયક્કમણે ઓસાઉત્તિંગ
પણગ દગમટ્ટી મક્કડા સંતાણા સંકમણે, જે મે જીવા વિરાહિયા,
એગિંદિયા એઈંદિયા, તેઈંદિયા ચઉરિંદિયા પંચિંદિયા, અભિહયા
વત્તિયા લેસિયા સંઘાઈયા સંઘટ્ટિયા પરિયાવિયા કિલામિયા
ઉદવિયા ઠાણાઓ ઠાણું સંકામિયા જીવિયાઓ વવરોવિયા તસ્સ
મિચ્છામિ દુક્કં.

તસ્સ ઉત્તરીકરણેણું પાચચ્છિત્તકરણેણું વિસોહિકરણેણું
વિસલ્લીકરણેણું, પાવાણું કમ્માણું નિગ્ધાયણુકાએ, ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં.

અનત્થ ઊસસિએણું નીસસિએણું ખાસિએણું છીએણું
જંભાઈએણું ઉટુંએણું વાયનિસગ્ગેણું ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ,
સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં
દિક્કિસંચાલેહિં, એવમાઈએહિં આગારેહિં અલગ્ગો અવિ-
રાહિઓ હુજ્જ મે કાઉસ્સગ્ગો, જાવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું
નમુક્કારેણું ન પારેમિ, તાવ કાયં ઠાણેણું મોણેણું ઝાણેણું
અપ્પાણું વોસિરામિ.

(કહી એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઉન્સગ્ગ કરી પારીને લોગસ્સ કહેવો.)

લોગસ્સ ઉન્નેઅગરે ધમ્મતિત્થયરે જિણે,
 અરિહંતે કિત્તધસ્સં, ચઉવીસંપિ કેવલી (૧)
 ઉસલમજિઅં ચ વંદે સંભવમભિણ્ણંદણું ચ સુમર્ધં ચ
 પઉમપ્પહં સુપાસં જિણું ચ ચંદ્રપ્પહં વંદે (૨)
 સુવિહિંચ પુપ્ફદંતં સિઅલસિબ્બંસ વાસુપુબ્બં ચ
 વિમલમણ્ણંતં ચ જિણું, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ (૩)
 કુંથું અરં ચ મહિલં, વંદે મુણ્ણિસુવયં નમિજિણું ચ
 વંદામિ રિક્કનેમિં, પાસં તહ વદ્ધમાણું ચ (૪)
 એવં મએ અભિથુઆ, વિહુયરયમલા પહીણ્ણજરમરણા;
 ચઉવીસંપિ જિણુવરા તિત્થયરા મે પસીયંતુ (૫)
 કિત્તિય વંદિય મહિયા, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા;
 આરૂગ્ગ ખોહિલાલં, સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ. (૬)
 ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આઈચ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા;
 સાગરવરગંભીરા સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ. (૭)
 પછી ખમા૦ દઈને ઇચ્છા૦ પરિલેહણુ કરું ? ઇચ્છં કહી
 મુહપત્તિ પરિલેહવી.

શ્રી જિનમંદિર દર્શને જવાનો વિધિ

હવે અવસરે જિનમંદિરે જિનદર્શન કરવા જવું. તે આ રીતે-કટાસણું ખલે નાંખી, ઉત્તરાસંગ કરી, ચરવલો ડાખી કાખમાં રાખી, મુહપત્તિ જમણા હાથમાં રાખીને ઇર્યાસમિતિ

શોધતાં (અઠી હાથ ભૂમિભાગ દૃષ્ટિથી ભેતાં ભેતાં) જિનમંદિરે જવું. ત્યાં ત્રણ વાર “નિસિહિ” કહીને દેરાસરના આઘ દ્વારમાં પ્રવેશ કરવો. પ્રથમ મૂળનાયકજીની સન્મુખ જઈ (દ્વરથી) પ્રણામ કરીને ત્રણ પ્રદક્ષિણા દેવી. પછી રંગમંડપમાં પ્રવેશ કરી જિનદર્શન કરી, સ્તુતિ કરીને ખમાસમણ હઈ ઇરિયાવહિયં પડિહ્મિ ત્રણ ખમાસમણ હઈને ચૈત્યવંદન કરવું.

હવે દેવદર્શન કરીને અથવા ઉપાશ્રયથી સો ડગલાથી વધારે જઈને પાછા આવે ત્યારે અથવા ઠલ્લે, માત્રે (સો ડગલાની અંદર ગયા હોય તો પણ) જઈને* આવ્યા બાદ તરત ઇરિયાવહિયં કરવા. તે નીચે મુજબ.

ઇરિયાવહિયં કરવાની રીત

પ્રથમ ખમાં દેવું.

ઇચ્છાકારેણુ સંહિસહ ભગવન્! ઇરિયાવહિયં પડિહ્મમિ ? ઇચ્છં ઇચ્છામિ પડિહ્મિઉં, ઇરિયાવહિયાએ વિરાહણાએ, ગમણાગમણે, પાણુહ્મણે, ખીયહ્મણે, હરિયહ્મણે એસા ઉત્તિંગ પણુગ દગમટ્ટી મહ્મહાસંતાણુ સંકમણે, જે મે જીવા વિરાહિયા, એગિંદિયા એઈંદિયા, તેઈંદિયા, ચઉરિંદિયા પંચિંદિયા, અભિહયા વત્તિયા લેસિયા, સંઘાઈઆ સંઘદિયા પરિયાવિયા કિલામિયા ઉદવિયા ઠાણુઓ ઠાણુ સંકામિયા જીવિયાઓ વવરોવિયા તસ્સ મિચ્છામિ હુહ્મહં.

તસ્સ ઉત્તરીકરણેણું પાયચ્છિત્તકરણેણું, વિસોહિકરણેણું, વિસહ્લીકરણેણું, પાવાણું ઠમ્માણું નિગધાયણુકાએ ઠામિ ઉસ્સગ્ગં.

*એમ ગમે તે કારણે ઇરિયાવાહિયં કરવા પડે ત્યારે પણ આ જ રીતે કરવું.

અનત્ય ઉસસિએણું નીસસિએણું ખાસિએણું છીએણું
જ'ભાઈએણું ઉર્ડુએણું વાયનિસગ્ગેણું ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ,
સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં
દિક્કિસંચાલેહિં એવમાઈએહિં આગારેહિં અભગ્ગો અવિરા-
હિઓ હુન્ન મે કાઉસ્સગ્ગો, જવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું
નમુક્કારેણું ન પારેમિ, તાવ કાયં ઠાણેણું મોણેણું ઝાણેણું
અપ્પાણું વોસિરામિ.

(કહી એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનેા કાઉસ્સગ્ગ કહી
પારીને લોગસ્સ કહેવો.)

લોગસ્સ ઉન્નેઅગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણ્ણે;
અરિહંતે કિત્તધસ્સં, ચઉવીસંપિ કેવલી. (૧)
ઉસભમજિઆં ચ વંદે, સંલવમભિણ્ણંદણું ચ સુમઈં ચ;
પઉમપ્પહં સુપાસં, જિણ્ણં ચ ચંદ્રપ્પહં વંદે (૨)
સુવિહિં ચ પુપ્ફહંતં, સિઅલ સિન્નજંસ વાસુપુન્નજં ચ;
વિમલમણ્ણંતં ચ જિણ્ણં, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ (૩)
કુંથું અરં ચ મલ્લિં, વંદે મુણિસુવ્વયં નમિજિણ્ણં ચ;
વંદામિ રિક્કુનેમિં, પાસં તહ વદ્ધમાણ્ણં ચ (૪)
એવં મએ અલિથુઆ, વિહુય રયમલા પહીણ જરમરણ્ણા;
ચઉવિસંપિ જિણ્ણવરા, તિત્થયરા મે પસીયંતુ (૫)
કિત્તિય વંદિય મહિઆ, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા;
આરુગ્ગ ઝોહિલાલં, સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ (૬)
ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આઈચ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા;
સાગરવરણંલીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ. (૭)
સો ડગલા બહાર જઈ આવ્યા હોય, કે ઠલ્લે-વડીનીતિ

જઈ આવ્યા હોય એવે વખતે ઉપર મુજબ ઈરિયાવહિયં
લોગસ્સ સુધી કહીને આ નીચે મુજબનું પણ સાથે કહેવું—
ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્! ગમણાગમણે આલોઈ ?
ઈચ્છં. (કહી આ બોલવું.)

“ગમણાગમણે.”

ઈરિયાસમિતિ ભાષાસમિતિ એવણાસમિતિ
આદાનભંડમત્તનિખએવણાસમિતિ પારિક્ષાવણિયાસ-
મિતિ મનગુપ્તિ વચનગુપ્તિ કાચગુપ્તિ એ પાંચ
સમિતિ ત્રણ ગુપ્તિ-આઠ પ્રવચનમાતા શ્રાવકતણે
ધર્મે સામાયિક યોસહ લીધે રૂટીપરે પાળી નહિ
ખંડના વિરાધના થઈ હોય તે સાવ હું મન વચન-
કાયાએ કરી મિચ્છામિ દુક્કડં.

“ *પચ્ચખખાણુ પારવાનો વિધિ ”

પ્રથમ ખમા૦ ૬૪

ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્! ઈરિયાવહિયં
પડિક્કમામિ ઈચ્છં ઈચ્છામિ પડિક્કમિઉં, ઈરિયાવહિયાએ
વિરાહણાએ, ગમણાગમણે, પાણુકમણે ખીયકમણે હરિયકમણે
ઓસાઉત્તિંગ પણગ દગમટ્ટી મક્કડાસંતાણા સંકમણે, જે મે
જીવા વિરાહિમા, એગિંદિયા એઈંદિયા તેઈંદિયા ચઉરિંદિયા
પંચિંદિયા, અભિહયા વત્તિયા લેસિયા સંધાઈયા સંધટ્ટિયા
પરિયાવિયા કિલામિયા ઉદ્દવિયા ઠાણાઓ ઠાણું સંકામિયા
જીવિયાઓ વવરૌવિયા તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

*ખપોરના કાલના દેવવંદન કર્યા પહેલાં પચ્ચખખાણુ પરાય નહિ.

તસ્મૈ ઉત્તરીકરણેણં પાયચ્છિત્તકરણેણં વિસોહિકરણેણં
વિસલ્લીકરણેણં, પાવાણં કમ્માણં નિઘાયણ્ઠ્ઠાએ ઠામિ
કાઉસ્સગ્ગં.

અન્નતથ ઉસસિએણં નીસસિએણં ખાસિએણં છીએણં
જંભાઈએણં ઉદુએણં વાયનિસગ્ગેણં ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ,
સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં
દિઠ્ઠિસંચાલેહિં, એવમાઈએહિં આગારેહિં અભગ્ગો અવિરા-
હિઓ હુજ્જ મે કાઉસ્સગ્ગો, જવ અરિહંતાણં ભગવંતાણં-
નમુક્કારેણં ન પારેમિ, તાવ કાયં ઠાણેણં મોણેણં ઝાણેણં
અપ્પાણં વોસિરામિ.

કહી એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ
કરી પારીને લોગસ્સ કહેવો.

- લોગસ્સ ઉજ્જનેઅગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણ્ણે;
અરિહંતે કિત્તઈસ્સં, ચઉવીસંપિ ટેવલી. (૧)
- ઉસભમજિઆં ચ વંદે, સંભવમભિણંદણં ચ સુમર્થં ચ;
પઉમપ્પહં સુપાસં, જિણ્ણં ચ ચંદંપહં વંદે. (૨)
- સુવિહિં ચ પુપ્ફહંતં, સિયલ સિજ્જંસ વાસુપુજ્જં ચ;
વિમલમણ્ણંતં ચ જિણ્ણં, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ. (૩)
- કુંથું અરં ચ મલ્લિં, વંદે સુણિસુવયં નમિજિણ્ણં ચ;
વંદામિ રિક્કુનેમિં, પાસં તહ વદ્દમાણં ચ. (૪)
- એવં મએ અલિથુઆ, વિહુયચ્ચમલા પહીણ્ણજરમરણા;
ચઉવીસંપિ જિણ્ણવરા, તિત્થયરા મે પસીયંતુ. (૫)
- કિત્તિય વંદિય મહિયા, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા;
આરુગ્ગ યોહિલાભં, સમાહિવરમુત્તમં કિંતુ. (૬)

ચંદ્રેસુ નિમ્મલયરા, આર્ધચેસુ અહિયં પયાસયરા;
 સાગરવરગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ. (૭)
 કહી, ખમા૦ ઇચ્છાકારેણુ સંદિસહ ભગવન્

ચૈત્યવંદન કરું ? ઇચ્છા-
 કહી જગચિંતામણિ ચૈત્યવંદન નીચે પ્રમાણે કહેવું.

જગચિંતામણિ ! જગનાહ ! જગગુરુ જગરખખણ !
 જગખંધવ ! જગસચવાહ ! જગભાવવિચ્છામણ ! અદ્ભૂતવય
 સંઠવિયરૂવ કમ્મદ્રઠવિણાસણ ! ચઉવીસંપિ જિણુવર, જયંતુ
 અપ્પરિહયસાસણ ! ૧. કમ્મભૂમિહિં કમ્મભૂમિહિં પદમસંધ-
 યણિ, ઉચ્છોસયસત્તરિસય જિણુવરાણુ વિહરંત લખ્ખઘં, નવ-
 કોડિહિં કેવલીણુ, કોડિસહસ્સ નવ સાહુ ગમ્મઘં, સંપઘં જિણુ-
 વર વીસ મુણિ, ણિહું કોડિહિં વરનાણુ, સમણુહ કોડિસહસ્સ-
 દુમ્મ યુણિજ્જઘં નિચ્ચવિહાણિ. ૨. જયઉ સામિચ્ચ ! જયઉ
 સામિચ્ચ ! રિસહ ! સત્તંજિ, ઉજ્જિતિ પહુ નેમિજિણુ ! જયઉ
 વીર ! સચ્ચઉરિમંડણ ! ભરુઅચ્છહિં મુણિમુવ્વય ! મુહરિ પાસ
 હહહરિયખંડણુ અવરવિદેહિં તિત્થયરા, ચિહું દિસિ વિદિસિ
 જિ કેવિ તીઆણુગય સંપઘંચ વંદું જિણુ સંવેવિ. ૩. સતા-
 ણુવઘં સહસ્સા, લખ્ખા છપ્પન્ન અહુકોડિઓ; ખત્તિસય ણાસિ-
 આઘં, તિઅલોઓ ચેઘંઓ વંદે. ૪. પન્નરસ કોડિ સયાઘં,
 કોડિઆયાલ લખ્ખ અડવન્ના; છત્તીસ સહસ્સ અસિઆઘં,
 સાસય ણિંઆઘં પણુમામિ. ૫.

જં કિંચિ નામતિત્થં, સગ્ગે પાયાસિ માણુસે લોઓ;
 આઘં જિણુખિંઆઘં, તાઘં સંવાઘં વંદામિ.

નમસ્તુણુ અરિહંતાણુ ભગવંતાણુ. ૧ આર્ધગરાણુ

તિત્થયરાણું સયંસંબુદ્ધાણું. ૨ પુરિસ્સુત્તમાણું પુરિસસીહાણું
 પુરિસવરપુંડરીયાણું પુરિસવરગંધહત્થીણું. ૩ લોગુત્તમાણું
 લોગનાહાણું લોગહિયાણું લોગપદવાણું લોગપન્નેમગરાણું ૪
 અભયદયાણું ચખ્ખુદયાણું મગ્ગદયાણું સરણુદયાણું યોહિદયાણું.
 ૫ ધમ્મદયાણું ધમ્મદેસયાણું ધમ્મનાયગાણું ધમ્મસારહીણું
 ધમ્મવરચાઉરંતચક્કવટ્ટીણું ૬ અપ્પહિહયવરનાણું ઠંસણુધરાણું
 વિઅદ્દછઉમાણું. ૭ જિણાણું જ્ઞવયાણું તિન્નાણું તારયાણું બુદ્ધાણું
 યોહયાણું મુત્તાણું મોઅગાણું ૮ સન્નન્નૂણું સન્વહરિસીણું
 શિવ-મયલ-મરૂઅ-મણુંત-મખખય-મન્વાખાહ-મપુણરાવિત્તિ
 સિદ્ધિગઈનામથેયં ઠાણું સંપત્તાણું નમો જિણાણું જિઅભયાણું,
 ૬ જે અ અઈઆ સિદ્ધા, જે અ ભવિસ્સંતિ જ્ઞાગએ ઠાણે;
 સંપઈ અ વટ્ટમાણા, સન્વે તિવિહેણુ વંદામિ.

જાવંતિ ચ્છેઈઆઈ, ઉદ્દે અ અહે અ તિરિઅલોએ અ;
 સન્વાઈ તાઈ વંદે, ઈહ સંતો તત્થ સંતાઈ.

ખમા૦ ઈઈ-

નમોહંત્સિદ્ધાચાર્યોપાધ્યાયસર્વશાધુભ્યઃ

ઉવસગ્ગહરં પાસં, પાસં વંદામિ ઇમ્મથણુમુક્કં;
 વિસહરવિસનિન્નાસં, મંગલકલ્લાણુ આવાસં. ૧ વિસહરકુલિં-
 મમંતં, કંઠે ધારેઈ જે સયા મણુઓ; તસ્સ ગહ રોગ
 મારી-દુદ્ધં જશ જંતિ ઉવસામં. ૨ ચિટ્ઠઠે દ્વરે મંતો, તુજ્જ
 પણામો વિ ખહુકલો હોઈ; નરતિરિચેસુ વિ જીવા, પાવંતિ ન
 દુકખદોગચ્ચં. ૩ તુહ સમ્મત્તે લલ્લે, ચિંતામણિ ઇપ્પ-
 પાયવખ્ખહિચે; પાવંતિ અવિગ્ઘેણું, જીવા અચરામરં ઠાણું. ૪
 ઈઅ સંથુઓ મહાયસ! ભત્તિભરનિખ્ખલરેણુ હિઅએણુ;
 ત્તા દેવ! દિલ્લજ યોહિં, ભવે ભવે પાસ જિણુચંદ. ૫

જય વીયરાય ! જગગુરુ !, હોઉ મમં તુહ પલાવઓ
ભયવં ! ભવનિન્વેઓ મગ્ગાણુસારિયા ઇટ્કલસિદ્ધી. ૧. લોગ-
વિરુદ્ધચ્ચાઓ, ગુરુજણુપૂઆ પરત્યકરણું ચ; સુહગુરુનેગો
તન્વયણુ-સેવણા આભવમખંડા. ૨. વારિજ્જઈ જઈવિ નિઆણુ-
ખંધણું વીયરાય ! તુહ સમયે; તહવિ મમ હુજ્જ સેવા, ભવે
ભવે તુમ્હ ચલણાણું. ૩. ૩. હુકખખઓ કમ્મખઓ, સમાહિ-
મરણું ચ યોહિલાલો ચ; સંપન્નઉ મહ ઝેમ્, તુહ નાહ
પણામકરણેણું. ૪. સર્વમંગલમાંગલ્મ, સર્વકલ્યાણુકારણું; પ્રધાનં
સર્વધર્માણાં, જૈનં જયતિ શાસનમ્. ૫.

ખમાં ઇઈ ઇચ્છાં સન્નઆય કરું ? ઇચ્છં (આ રીતે કહેવું.)

નમો અરિહંતાણું, નમો સિદ્ધાણું, નમો આયરિઆણું,
નમો ઉવજ્જાયાણું, નમો લોએ સન્વસાહુણું, ઝેસો પંચ
નમુક્કારો, સન્વપાવચ્ચણાસણો, મંગલાણું ચ સન્વેસિં, પદમં
હવઈ મંગલં.

મન્હ જિણુાણું આણું, મિચ્છં પરિહરહ ધરહ સમ્મતં;
છન્વિહ આવસ્સયંમિ, ઉજ્જુત્તો હોઈ પઈ દિવસં. ૧. પન્વેસુ
પોસહવયં, દાણું સીલ તવો અ ભાવો ચ; સન્નઆય નમુક્કારો,
પરોવયારો અ જયણા ચ. ૨. જિણુપૂઆ જિણુથુણુણું, ગુરુથુઅ
સાહમ્મિઆણુ વચ્છલ્લં; વવહારસ્સ ચ સુદ્ધિ; રહજ્જતા તિત્થજ્જતા
ચ. ૩. ઉવસમવિવેગસંવર, ભાસાસમિઈ છણવકરણાય; ધમ્મિ-
યજ્જણુસંસગ્ગો, કરણુદમો ચરણુપરિણામો. ૪. સંધોવરિ ણહુમાણો;
પુત્થયલિહણું પલાવણાતિત્થે; સદ્દાણુ કિચ્ચમેમં, નિચ્ચં
સુગુરુવચ્ચેસેણું. ૫

પછી ખમાં ઇચ્છાં મુહપત્તિ પડિલેહું ? કહી,
મુહપત્તિ પડિલેહી. ખમાં ઇચ્છાં પચ્ચખખાણુ પાડં ?

યથાશક્તિ, ખમા૦ ઇચ્છા૦ પરચખખાણુ પાયું? તહત્તિ કહી, જમણો હાથ મુઠી વાળી, ચરવલા ઉપર સ્થાપી એક નવકાર ગણી, જે પરચખખાણુ કયું હોય તે નામ લઈ નીચે પ્રમાણે પારવું.

આયંબિલ, નિવિ એકાસણાવાળાને આ રીતે:-

ઉગગએ સૂરે નમુક્કારસહિઅં પોરિસિ સાઠપોરિસિ સૂરે ઉગગએ પુરિમટ્ટ અવટ્ટ મુટ્ટિસહિઅં પરચખખાણુ કયું ચઉવિહારઃ આયંબિલ, નિવિ, એકાસણુ કયું તિવિહાર; પરચખખાણુ ફાસિઅં, પાલીઅં, સોહિઅં, તીરિઅં, કિટ્ટિઅં, આરાહિઅં જં ચ ન આરાહિઅં તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કંડં.

તિવિહાર ઉપવાસવાળાને પારવાવું નીચે પ્રમાણે:-

સૂરે ઉગગએ ઉપવાસ કર્યો તિવિહાર પોરિસિ સાઠપોરિસિ. પુરિમટ્ટ અવટ્ટ મુટ્ટિસહિઅં પરચખખાણુ કયું પાણુહાર, પરચખખાણુ ફાસિઅં, પાલીઅં સોહિઅં તીરિઅં કિટ્ટિઅં આરાહિઅં જં ચ ન આરાહિઅં તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કંડં. ચઉવિહાર ઉપવાસવાળાને તેા પરચખખાણુ પારવાવું છે નહીં.)

આ રીતે પારીને (મુકો વાળી) એક નવકાર ગણવો.

પરચખખાણુ પાર્યા પછી—

જે પાણી પીવું હોય તેા જાયેલું અચિત્ત જળ (કટાસણા ઉપર ઘેસીને નવકાર* ગણી) પીવું ને પછી પીધેલ પાત્ર

આ નવકાર ગણવાવું મંગલિક માટે છે, પણ વિધિરૂપે નથી.

(વાટકે કે ખ્યાલો) લુગડાથી લુછીને મૂકવો. પાણીવાળાં પાત્રો (વાસણ) ઉઘાડાં ન રાખવાં.

આયંખિલ, નિવિ કે એકાસણું કરવાવાળાને આ રીતે

જો આયંખિલ વગેરે કરવા ઘેર જવાનું હોય, તો તેણે ધર્યાસમિતિ શોધતાં જયણાથી જવું, અને ઘરમાં પ્રવેશ કરતાં—

“જયણામંગળ” (આટલા જ અક્ષરો ખોલી કટાસણું (આસન) નાંખી-ખેસી સ્થાપના સ્થાપીને, ઘેર ન જવું હોય તો પોસહ લીધાં પહેલાં જ કહી રાખેલ પોસહશાળામાં જયણાપૂર્વક લાવેલ આહાર કરે; ત્યાં પોસહશાળામાં કટાસણું નાખી, ખેસી સ્થાપના સ્થાપીને) ઈરિયાવહિયં આ રીતે કરે.

ખમા૦ ઇચ્છા૦ ઇરિયાવહિયં પરિચ્છમામિ ? ઇચ્છં, ઇચ્છામિ પરિચ્છમિઉ ? ઇરિયાવહિયાએ વિરાહણાએ, ગમણા-ગમણે, પાણુક્કમણે ખીયક્કમણે હરિયક્કમણે એસા ઉત્તિંગ પણુગ દગમટ્ટી મક્કડાસંતાણા સંકમણે, જે મે જીવા વિરાહિયા, એગિંદિયા, ખેઈદિયા, તેઈદિયા, ચઉરિંદિયા, પંચિંદિયા, અભિહયા, વત્તિયા, લેસિયા, સંઘાઇયા, સંઘટ્ટિયા, પરિયાવિયા, કિલામિયા, ઉદ્દવિયા, ઠાણાઓઠાણું સંકામિયા, જીવિયાઓ વવરોવિયા તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

તસ્સ ઉત્તરીકરણેણું પાયચ્છિત્તકરણેણું વિસોહીકરણેણું વિસદ્દીકરણેણું પાવાણું કમ્માણું નિગ્ધાયણુકાએ ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં.

અન્નચ્છ ઊસસિએણું નીસસિએણું ખાસિએણું ધીએણું જંભાઇએણું ઉરુએણું વાયનિસગ્ગેણું ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ. સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં દ્વિક્કિસંચાલેહિં, એવમાઇએહિં આગારેહિં અભગ્ગો અવિરાહિઓ,

હુજ્જ મે કાઉસ્સગો, જાવ અરિહંતાણું ભગવતાણું નમુક્કારેણું
ન પારેમિ, તાવ કાયં કાણેણું મોણેણું આણેણું અપ્પાણું વોસિરામિ.

(કહી એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઉસ્સગ
પારીને લોગસ્સ કહેવો.)

લોગસ્સ ઉજ્જનેઅગરે ધમ્મતિત્થયરે જિણે.
અરિહંતે કિત્તધસ્સં, ચઉવીસંપિ કેવલી (૧)

ઉસભમજિઅં ચ વંદે સંભવમભિણુંદણું ચ સુમર્ધં ચ
પઉમપ્પહં સુપાસં જિણું ચ ચંદપ્પહં વંદે (૨)

સુવિહિંચ પુપ્ફદંતં સિઅલ સિજ્જંસ વાસુપુજ્જં ચ
વિમલમણુંતં ચ જિણું, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ (૩)

કુંથું અરં ચ મલ્લિં, વંદે મુણિસુવયં નમિજિણું ચ
વંદામિ રિક્કનેમિં, પાસં તહ વદ્ધમાણું ચ (૪)

એથં મએ અભિથુઆ, વિહુયરયમલા પહીણુજ્જરમરણા;
ચઉવીસંપિ જિણુવરા તિત્થયરા મે પસીથંતુ (૫)

કિત્તિય વંદિય મહિયા, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા;
આરૂગ્ગ ઝોહિલાલં, સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ. (૬)

ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આઠચ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા;
સાગરવરગંભીરા સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ. (૭)

(પછી ઘેર ગયેલાએ નીચે મુજબ ગમણાગમણે પણ
આલોવવા) ખમા૦ ઈચ્છા૦ ગમણાગમણે આલોઉં ? ઈચ્છં.

ઈર્યાસમિતિ બાષાસમિતિ એષણાસમિતિ આદાનભંડ-
મત્તનિખેવણાસમિતિ પારિક્કાવણિયાસમિતિ મનોગુપ્ત વચન-
ગુપ્ત કાયગુપ્ત એ પાંચ સમિતિ ત્રણ ગુપ્તિ-અષ્ટ પ્રવચન
માતા શ્રાવકતણે ધર્મે-સામાયિક પોસહ લીધે રૂડી પરે પાળી
તહી, ખંડના-વિરાધના અર્થ હોય તે સાવહું મન વચન કાયાએ

કરી મિચ્છામિ દુક્કં. કહી કાને# લઈ, પાટલો થાળી વગેરે લોજન તથા મુખ પ્રમાણને-ભેગવાઈ હોય તો મુનિને ઘાન દઈ (અતિથિસંવિભાગ કરસી)ને, નિશ્ચળ આસને, મૌનપણે+ આહાર કરે. લીધેલ વસ્તુમાંથી જરાય છાંડે નહીં અને તેવા ખાસ કારણ વિના સ્વાદિષ્ટ (મોદકાદિ) અને લવિંગ વગેરે મુખવાસ ગ્રહણ ન કરે. પછી મુખ શુદ્ધ કરીને, હાથ ભેડી, દિવસચરિમં તિવિહારનું પરચખખાણુ કરે, તે આ રીતે—

તિવિહારનું પરચખખાણુ

દિવસચરિમં પરચખખામિ તિવિહંપિ આહારં
અસણું ખાઈમં આઈમં અમત્યાણુભોગેણું; સહમા-
ગારેણું મહત્તરાગારેણું સંવસમાહિવત્તિઆચારેણું
વોસિરામિ.

ત્યાર પછી જમનારે પોસહશાળાએ જઈને અને પોસહ-
શાળાએ જમનારે આહાર કર્યો ત્યાં જ અથવા પોસહશાળામાં
(યથાસ્થાને) ઈરિયાવહિયં કરી ચૈત્યવંદન કરવું. તે આ રીતે—

જન્મ્યા પછી (કરવાનો) ચૈત્યવંદન વિધિ

ખમાં ઇચ્છાકારેણુ સંદિસહ ભગવન્! ઇરિયાવહિયં
પડિક્કમામિ? ઇચ્છં ઇચ્છામિ પડિક્કમિઈ, ઇરિયાવહિયાએ
વિરાહણુએ, ગમણુગમણુ, પાણુક્રમણુ, ખીયક્રમણુ, હરિયક્રમણુ
ઓસા ઉત્તિંગ પણુગ દગમટ્ટી મક્કડાસંતાણુ સંકમણુ, જે મે

* આહાર કરવાને ઠેકાણુ.

+ કારણુ પડે તો પાણી પીને બોલે.

જીવા વિરાહિયા, ઐગિંદ્રિયા ભેદંદ્રિયા, તેદંદ્રિયા, ચઉરિંદ્રિયા
પંચિંદ્રિયા, અભિહયા વત્તિયા લેસિયા, સંઘાઈયા સંઘદ્રિયા
પરિયાવિયા કિલામિયા ઉદવિયા ઠાણાઓ ઠાણું સંકામિયા
જીવિયાઓ વવરોવિયા તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

તસ્સ ઉત્તરીકરણેણું પાયચિછત્તકરણેણું, વિસોહિકરણેણું,
વિસદ્ધીકરણેણું, પાવાણું કમ્માણું નિઘાયણુકાએ ઠામિ ઉસ્સગ્ગં.

અન્નતથ ઊસસિએણું નીસસિએણું આસિએણું છીએણું
જંભાઈએણું ઉડુએણું વાયનિસગ્ગેણું ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ,
સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં
દિક્કિસંચાલેહિં, એવમાઈએહિં આગારેહિં અભગ્ગો અવિરા-
હિઓ હુજ્જ મે કાઉસ્સગ્ગો, જવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું-
નમુક્કારેણું ન પારેમિ, તાવ કાયં ઠાણેણું મોણેણું આણેણું
અપ્પાણું વોસિરામિ.

(કહી એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ
કરી પારીને લોગસ્સ કહેવો.)

લોગસ્સ ઉન્નેઅગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણ્ણુ;
અરિહંતે કિત્તઈસ્સં, ચઉવીસંપિ કેવલી. (૧)

ઉસભમજિઅં ચ વંદે, સંભવમભિણ્ણંદણું ચ સુમઈં ચ;
પઉમપ્પહં સુપાસં, જિણ્ણું ચ ચદ્દપ્પહં વંદે (૨)

સુવિહિં ચ પુપ્ફહંતં, સિઅલ સિન્નંસ વાસુપુન્નં ચ;
વિમલમણ્ણંતં ચ જિણ્ણું, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ (૩)

કુંથું અરં ચ મલ્લિં, વંદે મુણિસુવ્વયં નમિજિણ્ણું ચ;
વંદામિ રિક્કનેમિં, પાસં તહ વદ્દમાણ્ણું ચ (૪)

એવં મએ અલિથુઆ, વિહુય રયમલા પહીણુ જરમરણા;
ચઉવિસંપિ જિણ્ણુવરા, તિત્થયરા મે પસીયંતુ (૫)

કિત્તિય વંદિય મહિઆ, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા;
 આરુગ્ગ યોહિલાલં, સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ (૬)
 ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આઇચ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા;
 સાગરવરગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ. (૭)

ખમા૦ ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ચૈત્યવંદન
 કરું ? ઇચ્છં જગચિંતામણિ જગનાહ જગગુરુ જગ-
 રક્ષખણુ, જગખંધવ જગસઘથવાહ જગલાવવિચ્છખણુ: અક્રુવય
 સંકૃવિઅરૂવ કમ્મકૃવિણાસણુ, ચઉવીસંપિનિણવર જયંતુ અપ્પ-
 ડિહુયસાસણુ. ૧ કમ્મભૂમિહિં કમ્મભૂમિહિં પઠમ સંઘયણિ,
 ઉક્કોસય સત્તરિસય જિણવરાણુ વિહરંત લખ્ખમઠ; નવકોડિહિં
 કેવલીણુ કોડીસહસ્સ નવ સાહુ ગમ્મઠ, સંપઠ જિણવર વીસ-
 મુણિ મિહું કોડિહિં વરનાણુ સમણ્ણહ કોડિસહસ્સહુઅ, થુણિ-
 ન્નઠ નિચ્ચવિહાણિ. ૨ જયઉ સામીય જયઉ સામીય રિસહ
 સત્તુગિ ઉન્નિજ તિ પહુ નેમિજિણુ જયઉ વીર સચ્ચઉરીમંડણુ,
 ભરુઅચ્છહિં મુણિસુવ્વય મુહરિ પાસ હુહુરિયખંડણુ અવર-
 વિદેહિં તિત્થયરા, ચિહું દિસિ વિદિસિ જિંકેવિ તીઆણુગય-
 સંપઠમ, વંદું જિણુ સંવેવિ. ૩ સત્તાણુવઠ સહસ્સા, લખ્ખા
 છપ્પનન અક્રુકોડિએા; ખત્તિસય ખાસિયાઈ, તિઅલોએ ચેઈએ
 વંદે ૪ પનરસકોડિસયાઈ, કોડિખાયાલ લખ્ખ અડવત્તા, છત્તીસ
 સહસ્સ અસિઈ, સાસયખિ ખાઈ પણમામિ.

જં કિંચિ નામતિત્થં, સગ્ગે પાયાલિ માણુસે લોએ;
 જાઈ જિણુખિંખાઈ, તાઈ સંવાઈ વંદામિ. ૮

નમુત્થુણુ અરિહંતાણુ ભગવંતાણુ. ૧ આઈગરાણુ
 તિત્થયરાણુ સયસંખુદાણુ. ૨ પુરિસુત્તમાણુ પુરિસસીહાણુ

પુરિસવરપુ'ડરીયાણું પુરિસવરગ'ધહત્થીણું. ૩ લોગુત્તમાણું
 લોગનાહાણું લોગહિયાણું લોગપઠવાણું લોગપજ્જ્નેઅગરાણું ૪
 અભયદયાણું અખબુદયાણું મગ્ગદયાણું સરણુદયાણું ખોહિદયાણું.
 ૫ ધમ્મદયાણું ધમ્મદેસયાણું ધમ્મનાયગાણું ધમ્મસારહીણું
 ધમ્મવર્યાઉરંતચક્કવટ્ટીણું ૬ અપ્પહિહયવરનાણું દંસણુધરાણું
 વિઅટ્ટછઉમાણું. ૭ જિણાણું જ્ઞવયાણું તિન્નાણું તારયાણું ખુદ્દાણું
 ખોહયાણું મુત્તાણું મોઅગાણું ૮ સંવન્નૂણું સંવઠંરિસીણું
 સિવ-મયલ-મરૂઅ-મણુંત-મખખય-મંવાખાહ-મપુણુરાવિત્તિ
 સિદ્ધિગઠ'નામધેય' ઠાણું સંપત્તાણું નમો જિણાણું જિઅભયાણું,
 ૯ જે અ અધઆ સિદ્ધા, જે અ ભવિસ્સંતિણાગએ કાલે;
 સંપઠ અ વટ્ટમાણા, સંવે તિવિહેણુ વંદામિ. ૧૦

જાવંતિ એઈઆઈ, ઉડે અ અહે અ તિરિઅલોએ અ;
 સંવાઈ તાઈ વંદે, ઈહ સંતો તત્થ સંતાઈ.

જાવંત કેવિ સાહુ, ભરહેરવયમહાવિદેહે અ;
 સંવેસિં તેસિં પણુઓ, તિવિહેણુ તિદંડવિરયાણું.

નમોહંત્સિદ્ધાચાર્યોપાદયાય સર્વસાધુલ્ય:

ઉવસગ્ગહરં પાસં, પાસં વંદામિ કમ્મભણુમુક્કં;
 વિસહરવિસનિન્નાસં, મંગલકલ્લાણુ આવાસં. ૧ વિસહરકુલિંગ-
 મંતં, કંઠે ધારેઈ જ્ઞે સયા મણુઓ; તસ્સ ગહ રોગ
 મારી-દુટ્ઠ જશ જંતિ ઉવસામં. ૨ ચિટ્ઠઉ ફૂરે મંતો, તુજ્જ
 પણામો વિ ખહુક્કલો હોઈ; નરતિરિએસુ વિ જીવા, પાવંતિ ન
 દુકખદોગઅયં. ૩ તુહ સમ્મત્તે લક્કે, ચિંતામણિ કપ્પ-
 પાયવખ્ખહિયે; પાવંતિ અવિગ્ધેણું, જીવા અચરામરં ઠાણું. ૪
 ઈઅ સંશુઓ મહાયસ! ભત્તિભરનિખ્ખરેણુ દિઅએણુ;
 તા દેવ! દિજ્જ ખોહિં, ભવે ભવે પાસ જિણુયંદ. ૫

જય વીયરાય ! જગગુરુ ! હોઉ મમં તુહ પલાવઓ
 લયવં ! લવનિન્વેઓ મગ્ગાણુસારિયા ઇકુંદલસિદ્ધિ. ૧ લોગ-
 વિરુદ્ધચ્યાઓ, ગુરુજણુપૂઆ પરત્યકરણું ચ; સુહગુરુજોગો
 તન્વયણુસેવણા, આલવમખંડા. ૨ વારિજજઈ જઈવિ, નિઆણુ-
 ખંધણું વીયરાય ! તુહ સમયે; તહવિ મમ હુજજ સેવા, ભવે
 ભવે તુમ્હ ચલણુણું. ૩ દુકૂખખઓ કમ્મકૂખઓ, સમાહિમરણું
 ચ યોહિલાસો અ; સંપજજઉ મહ એઅં, તુહ નાહ પણુમ-
 કરણુણું. ૪ સર્વમંગલમાંગલ્યં. સર્વકલ્યાણુકારણું, પ્રધાનં
 સર્વધર્માણું, જૈનં જયતિ શાસનં. ૫.

ખમા૦ અવિધિનો મિચ્છામિ દુક્કડં દેવો. પછી સજ્જાય
 ધ્યાન (લણુવું-ગણુવું) કરવું.

જપારે (ત્રાંજ પહોર પછી) પડિલેહણા કરવાનો વિધિ

ખમા૦ ઈચ્છા૦ બહુ પહિપુજા પોરિસી ? ખમા૦ ઈચ્છા૦
 ઇરિયાવહિયં પડિક્કમામિ ? ઈચ્છં ઈચ્છામિ પડિક્કમિઉ ? ઇરિયા-
 વહિયાએ વિરાહણુએ, ગમણુગમણે, પાણુક્કમણે ખીયક્કમણે
 હરિયક્કમણે ઓસાઉત્તિંગ પણુગ દગમટ્ટી મક્કડાસંતાણુ સંકમણે,
 જે મે જીવા વિરાહિયા, એગિંદિયા એઈદિયા તેઈદિયા ચઉ-
 રિંદિયા પંચિંદિયા, અલિહયા વત્તિયા લેસિયા સંઘાઈયા
 સંઘટ્ટિયા પરિયાવિયા કિલામિયા ઉદ્દવિયા ઠાણુઓ ઠાણું
 સંઘામિયા જીવિયાઓ વવરોવિયા તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

તસ્સ ઉત્તરીકરણુણું પાયચ્છિત્તકરણુણું વિસોહિકરણુણું
 વિસલ્લીકરણુણું, પાવાણું કમ્માણું નિગ્ધાયણુકાએ ઠામિ
 કાઉસ્સગ્ગં.

અત્રત્ય ઊસસિએણું નીસસિએણું ખાસિએણું છીએણું
જ'ભાઇએણું ઉડુંએણું વાયનિસગ્ગેણું ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ,
સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં
દ્વિક્કિસંચાલેહિં, એવમાઇએહિં આગારેહિં અભગ્ગો અવિરાહિએ
હુજ્જ મે કાઉસગ્ગો, જાવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું નમુક્કારેણું
ન પારેમિ, તાવ કાયં ઠાણેણું મોણેણું ઝાણેણું અપ્પાણું
વેાસિરામિ.

[કહી એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઉસગ્ગ
કરી પારીને લોગસ્સ કહેવો.]

લોગસ્સ ઉજ્જનેઅગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણે;
અરિહંતે કિત્તઇસ્સં, ચઉવીસંપિ કેવલી. ૧
ઉસભમજિઆં ચ વંદે, સંભવમભિયુંદણું ચ સુમર્ધં ચ;
પઉમપ્પહં સુપાસં, જિણું ચ ચંદ્રપ્પહં વંદે. ૨
સુવિહિં ચ પુપ્ફહંતં, સિઆલ સિજ્જંસ વાસુપુજ્જં ચ;
વિમલમણુંતં ચ જિણું, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ. ૩
કુંથું અરં ચ મલ્લિં, વંદે મુણિસુવંચં નમિજિણું ચ;
વંદામિ રિક્કનેમિં પાસં તહ વદ્ધમાણું ચ, ૪
એવં મએ અભિયુઆ, વિહુયરયમલા પહીણુજરમરણા;
ચઉવિસંપિ જિણુવરા. તિત્થયરા મે પસીયંતુ. ૫
કિત્તિય વંદિય મહિયા, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા;
આરુગ્ગ યોહિલાલં; સમાહિવરમુત્તમં હિંતુ ૬
ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આઇચ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા;
સાગરવરગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ હિસંતુ. ૭

ખમા૦ ઇચ્છા૦ ગમણાગમણે આલોહિં ? ઇચ્છં. ઇચ્છિયા-
સમિતિ, ભાસાસમિતિ, એસણાસમિતિ, આદાનભંડમત્તનિખેવણા-

સમિતિ, પારિષાપનિકાસમિતિ, મનોગુપ્તિ, વચનગુપ્તિ, કાચ-
ગુપ્તિ, અષ્ટપ્રવચન માતા શ્રાવકતથે ધર્મે સામાયિક પોસહ
લીધે રૂડીપરે પાળી નહી, ખંડના-વિરાધના કીધી હોય તે
સવિ હું મન વચન કાયાએ કરી મિચ્છામિ દુક્કડં.

ખમાં ઇચ્છાં પડિલેહણુ કરું ? ઇચ્છં ઇચ્છાં ખમાં ઇચ્છાં
પોસહસાલા પ્રમાણું ? ઇચ્છં કહીને-ઉપવાસવાળાએ મુહપત્તિ,
ચરવળો, કટાસણું, કંદોરો ને ધોતીયું પાંચ વાનાં પડિલેહવાં,
અને પાંચ વાનાં પડિલેહ્યાં હોય તેણે આ રીતે ઇચ્છિયાવહિયં
કરવા —

ખમાં ઇચ્છાકારેણુ સંદિસહ ભગવન્ ! ઇચ્છિયાવહિયં
પક્કિમામિ ? ઇચ્છં ઇચ્છામિ પડિક્કમિઉં. ઇચ્છિયાવહિયાએ,
વિરાહણાએ, ગમણાગમણે. પાણુક્કમણે ળીયક્કમણે, હરિયક્કમણે
ઓસા ઉત્તિંગ પણુગ દગમટ્ટી મક્કડા સંતાણા સંકમણે જે મે
જીવા વિરાહીઆ એગિંદિયા એઇદિયા, તેઇદિયા, ચઉરિંદિયા
પચિંદિયા અભિહયા વત્તિયા લેસિયા સંઘાઇયા સંઘટ્ટિયા
પરિયાવિયા કિલામિયા ઉદ્દવિયા ઠાણાઓઠાણું સંકામિયા
જીવિયાઓ વવરોવિઆ તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

તસ્સ ઉત્તરીકરણેણું પાયચ્છિત્તકરણેણું વિસોહીકરણેણું
વિસહીકરણેણું પાવાણું કમ્માણું નિગ્ધાયણુકાએ ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં.

અન્નતથ ઊસસિએણું નીસસિએણું ખાસિએણું છીએણું
જંભાઇએણું ઉદ્ડુએણું વાયનિસગ્ગેણું. ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ,
સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં
દિક્કિસંચાલેહિં, એવમાઇએહિં આગારેહિં અભગ્ગે અવિરાહિઓ
હુન્ન મે કાઉસ્સગ્ગો, જાવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું નમુક્કારેણું
ન પારેમિ તાવ કાયં ઠાણેણું મોણેણું આણેણું અપ્પાણું વોસિરામિ.

[એમ કહીને એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઉન્સગ કરી પારીને પ્રગટ લોગસ્સ આ રીતે કહેવો.]

લોગસ્સ ઉન્નેઅગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણ્ણુ;
અરિહંતે કિત્તઈસ્સાં, ચઉવીસંપિ કેવલી. ૧

ઉસલમજિઆં ચ વંદે, સંલવમભિણ્ણુદ્દણું સુમઈ ચ;

પઉમપ્પહં સુપાસં, જિણ્ણું ચ ચંદપ્પહં વંદે. ૨

સુવિહિં ચ પુપ્ફહંતં, સિઅલસિન્નજંસ વાસુપુન્નજં ચ;

વિમલમણ્ણુતં ચ જિણ્ણું, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ. ૩

કુંથું અરં ચ મલ્લિં, વંદે મુણ્ણિસુવ્વયં નમિજિણ્ણું ચ;

વંદામિ રિક્કુનેમિં, પાસં તહ વદ્ધમાણ્ણું ચ. ૪

એવં મએ અભિથુઆ, વિહુયરયમલા પહીણ્ણુજરમરણ્ણા;

ચઉવીસંપિ જિણ્ણુવરા, તિત્થયરા મે પસીયંતુ. ૫

કિત્તિય વંદિય મહિઆ, જે એ લોગ્ગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા;

આરુગ્ગ ઝોહિલાભં, સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ. ૬

ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આઈચ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા;

સાગરવર ગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ. ૭

પછી ખમા૦ ઈચ્છિકારિ ભગવન્ ! પસાય કરી પડિલેહણુ

પડિલેહાવોજી કહી વડીલનું એકાદ વચ્ચ પડિલેહીને* ખમા૦

ઈચ્છા૦ ઉપધિ મુહપત્તિ પડિલેહું ? (કહી મુહપત્તિ પડિલેહીને)

ખમા૦ ઈચ્છા૦ સન્નઝાય કરું ? ઈચ્છાં૦ કહી, ઉભડક ઝેસીને

આ રીતે નવકાર ગણી સન્નઝાય કહેવી.

નમો અરિહંતાણ્ણું, નમો સિદ્ધાણ્ણું, નમો આયરિઆણ્ણું,

નમો ઉવન્નઝાયાણ્ણું, નમો લોએ સવ્વસાહણ્ણું, એસો પંચ

નમુકારો, સવ્વપાવરપણ્ણાસણ્ણો, મંગલાણ્ણું ચ સવ્વેસિં, પઠમં

હુવઈ મંગલં.

*સ્થાપનાયાયંનું પડિલેહણુ કર્યા પછી,

મન્હજિણાણુંની સજ્ઞાય

મન્હ જિણાણું આણું, મિચ્છં પરિહરહ ધરહ સમ્મતં; છવિવહ આવસ્સયંમિ, ઉભજ્જતો હોઇ પધદિવસં. ૧. પન્વેસુ પોસહવયં, દાણું સીલં તવો અ ભાવો અ; સજ્ઞાય નમુક્કારો, પરોવચારો અ જયણા અ. ૨. જિણપૂઆ જિણથુણુણું, ગુરુથુઅ સાહમ્મિઆણુ વચ્છલ્લં; વવહારસ્સ ય સુદ્ધિ, રહ-જતા તિત્થજતા ય. ૩. ઉવસમ-વિવેક-સંવર, ભાસાસમિઈ છજ્જવકરુણા ય; ધમ્મિય જાણુસંમગ્ગો, કરણુદ્દમો ચરણપરિણામો. ૪. સંઘોવરિ ખહુમાણો, પુત્થયલિહણું, પભાવણા તિત્થે; સદ્દાણુ કિચ્ચમેઅં, નિચ્ચં સુગુરુવચ્ચેસેણું. ૫

પછી ખાધું હોય તેણે વાંદણાં દેવાં. ઉપવાસવાળાએ ન દેવાં. વાંદણાં આ રીતે દેવાં-

ઇચ્છામિ ખમાસમણો! વંદિઉં જવણિજ્જાએ નિસીહિઆએ અણુનાણુહુ મે મિઉગ્ગહં નિસીહિ અહો-કાય-કાય-સંકાસં ખમ-ણિજ્જને લે કિલામો, અપ્પકિલંતાણું ખહુસુલેણુ લે રાઇવઇક્કંતા ! જતાલે ! જવણિજ્જં ચ લે ! ખામેમિ ખમાસમણો ! રાઇવઇક્કમ્મં પડિક્કમામિ ખમાસમણાણું રાઇઆએ આસાયણાએ તિત્તીસત્તયરાએ, જં કિંચિ મિચ્છાએ, મણુદુક્કડાએ વચ્છુક્કડાએ કાયદુક્કડાએ, ઠોહાએ, માણાએ, માયાએ, લોભાએ, સન્વકાલિઆએ સન્વ-મિચ્છોવચારાએ સન્વધમ્માઇક્કમણાએ; આસાયણાએ ને મે અધિયારો કચ્ચો તસ્સ ખમાસમણો પડિક્કમામિ નિંદામિ ગરિહામિ અપ્પાણું વોસિરામિ.

(ફરીથી વાંદણાં દેવાં તે આ પ્રમાણે)

ધરિણામિ ખમાસમણો ! વંદિઉં જાવણિજાએ નિસીહિ-
 આએ આણુભણુહ મે મિઉગહં નિસીહિ; અહો-કામં કાય-
 સંદાસં ખમણિજાને લે કિલામો. અપકિલાંતાણું બહુ સુભેણુ
 લે દિવસો વધક્કંતો ! જત્તા લે ! જવણિજાં ચ લે ! ખામેમિ
 ખમાસમણો ! દેવસિઆં વધક્કમ્મં પડિક્કમામિ ખમાસમણાણું
 દેવસિઆએ આસાયણાએ તિત્તીસન્નયરાએ, જં કિંચિ મિચ્છાએ
 મણુદુક્કડાએ, વયદુક્કડાએ કાયદુક્કડાએ, ઠોહાએ માણાએ
 માયાએ લોભાએ; સંવકાલિઆએ સંવમિચ્છોવયારાએ
 સંવધમ્માધિક્કમણાએ આસાયણાએ; જો મે અધિયારો કચ્ચો
 તક્કસ ખમાસમણો પડિક્કમામિ નિંદામિ ગરિહામિ અપ્યાણું
 વોસિરામિ,

પછી ઉપવાસવાળાએ અને ખાધું હોય તેણે પણ ખમાઠ
 ધરિણકારી ભગવન ! પસાય કરી પચ્ચખખાણુનો આદેશ દેશોજી
 કહીને પાણુહારનું પચ્ચખખાણુ નીચે મુજબ કરવું.

પાણુહારનું પચ્ચખખાણુ

પાણુહાર—દિવસચરિમં પચ્ચખખામિ અન્નતથણા-
 ભોગેણું સહસાગારેણું મહત્તરાગારેણું સંવસમાહિવત્તિયા-
 ગારેણું વોસિરામિ.

(કઠાચ* જો પડિલેહણુ કર્યા પછી પણ પાણી વાપરવું
 (પીવું હોય તો આ વખતે મુઠ્ઠિસહિઅંનું પચ્ચખખાણુ નીચે
 મુજબ કરવું, પણ સાંજના દેવ વાંદા પછી તો પાણી વાપરી
 શકાય નહિ. એ ખ્યાલ રાખવો.)

*સાંજના પડિલેહણુ પછી પાણી પીવાય નહીં. મુઠ્ઠિસહિઅંની
 છૂટ તો ઉપધાનાદિ વિશેષક્રિયા પોસહવાળા માટે છે. તેમાં પણ એકલા
 રાત્રિ પોસહવાળાને તો પીવાય નહિ. ઈતિ પ્રશ્નત્રયે.

મુકિસહિયમં પરચખખામિ અન્નતથણાભોગેણું, સહ-
સાગારેણું મહત્તરાગારેણું, સવ્વસમાહિવત્તિયાગારેણું
વોસિરામિ.

અને જેણે પાણી પણ ન વાપયું હોય તે ઉપવાસવાળાએ
નીચે મુજબ ચોવિહાર ઉપવાસનું પરચખખાણું કરવું.

સૂરે ઉગ્ગએ અખલતઠં પરચખખામિ ચઉવિહંપિ
આહારં અસણું, પાણું, ખાઈમં, સાઈમં, અન્નતથણા-
ભોગેણું સહસાગારેણું મહત્તરાગારેણું સવ્વસમાહિવત્તિયા-
ગારેણું વોસિરામિ.

આ રીતે દરેકે જે જે પ્રમાણે કરવાનું હોય તે રીતે
પરચખખાણું કરીને—ખમાં ઇચ્છાં ઉપધિ સંહિસાહું ? ઇચ્છં
ખમાં ઇચ્છાં ઉપધિ પરિલેહું ? ઇચ્છં. કહી બાકીના સર્વ
વસ્ત્ર પરિલેહવા; અને રાત્રિ પોસહ કરનારે પ્રથમ કામળીનું
પરિલેહણું કરી પછી બીજાં પરિલેહવાં. પછી એક જણ દંડા-
સણુ લાવી, તેને પરિલેહી ઇરિયાવહિયં કરે. ખમાં ઇચ્છા-
કારેણું સંહિસહ ભગવન્ ! ઇરિયાવહિયં પરિચ્છમામિ ? ઇચ્છં
ઇચ્છામિ પરિચ્છમિઉં. ઇરિયાવહિયાએ વિરાહણાએ, ગમણાગમણે,
પાણુક્રમણે, બીયક્રમણે હરિયક્રમણે ઓસાઉત્તિંગ પણુગ દગમટ્ટી
મકકડા સંતાણા સંકમણે. જે મે જીવા વિરાહિયા એગિંદિયા
એઇદિયા તેઇદિયા ચઉરિંદિયા પંચિંદિયા. અભિહયા વત્તિયા
લેસિયા સંઘાઈયા સંઘટ્ટિયા પરિયાવિયા, કિલામિયા ઉદ્દવિયા
ઠાણાઓ ઠાણું સંકામિયા જીવિયાઓ વવરોવિયા તસ્સ મિચ્છામિ
હુકકડં.

તસ્સ ઉંત્તરી કરણેણું પાયચિહ્ત્તકરણેણું વિસોહીકરણેણું
વિસલ્લીકરણેણું પાવાણું કમ્માણું નિગ્ધાયણુકાએ ઠામિ ઠાહિસગં,

અન્નતથ ઊસસિએણું નીસસીએણું ખાસિએણું છીએણું
જ'લાઇએણું ઉદુએણું વાયનિસગ્ગેણું ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ,
સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં
દિક્કિસંચાલેહિં, એવમાઇએહિં આગારેહિં અભગ્ગો અવિ-
રાહિએ હુજ્જ મે કાઉસગ્ગો, જાવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું
નમુક્કારેણું ન પારેમિ, તાવ કાયં કાણેણું મોણેણું આણેણું
અપ્પાણું વોસિરામિ.

(કહી એક લોગસ્સ ગ અથવા ચાર નવકારનો કાઉસગ્ગ
કરી પારીને લોગસ્સ કહેવો.)

લોગસ્સ ઉજ્જનેઅગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણે;
અરિહંતે કિત્તઇસ્સં, ચઉવીસંપિ કૈવલી. (૧)

ઉસલમજિઅં ચ વંદે, સંભવમભિણુંદણું ચ સુમઇં ચ;
પઉમપ્પહં સુપાસં, જિણું ચ ચંદપ્પહં વંદે. (૨)

સુવિહિં ચ પુપ્ફહંતં, સીઅલસિજ્જંસ વાસુપુજ્જં ચ;
વિમલમણુંતં ચ જિણું, ધમ્મંસંતિં ચ વંદામિ. (૩)

કુંથું અરં ચ મલ્લિં, વંદે મુણિસુવ્વયં નમિજિણું ચ;
વંદામિ રિક્કનેમિં, પાસં તહ વદ્દમાણું ચ (૪)

એવં મએ અભિથુઆ, વિહુયરયમલા પહીણુજ્જરમરણા;
ચઉવીસંપિ જિણુવરા, તિત્થયરા મે પસીયંતુ, (૫)

કિત્તિય વંદિય મહિયા, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા;
આરુગ્ગ ખોહિલાલં, સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ. (૬)

ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આઇચ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા;
સાગરવર ગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ. (૭)

પછી કાળે લઈ *શુદ્ધ કરી ફરીથી ઇરિયાવહિયં૦ પરિક્કમવા.

* કાળે ભેગો થયો હોય તેમાં જીવજંતુ, કલેવર તપાસીને.

પછી કાળે વિધિયુક્ત પરઠવવો. પછી આ પુસ્તકનાં ૩૩ માં પાનામાં દેવવંદન વિધિ આપેલ છે ત્યાંથી તે રીતે જોઈને દેવવંદન કરવું.

રાત્રિ પોસહનો વિધિ

જેણે સવારે પોસહ લીધો નથી અને ફક્ત રાત્રિએ જ પોસહ કરવો છે તેને માટે અથવા જેણે સવારે પોસહ દિવસને જ લીધેલ છે, પછી રાત્રિપોસહ કરવા વિચાર થયો તેને માટે આ રીતે વિધિ—(*રાત્રિપોસહ કરનાર કે દિવસે કરનારને છેવટમાં તપમાં એકાસણું હોવું જોઈએ.)

આ પુસ્તકનાં ૧૮ પાને પોસહવિધિ કહેલ છે, ત્યાંથી શરૂઆતથી ૨૧મા પાને બહુવેળ કરશું, એ આદેશ છે ત્યાં સુધી બધું કહેવું; પછી સાંજની પડિલેહણની વિધિ પાને ૧૩ છે. તે રીતે પડિલેહણ કરવું, અને પોસહ લીધા પહેલાં પડિલેહણ કરેલ હોય તો બહુવેળ કરશું એ કહ્યા બાદ અમાં ઇચ્છાં પડિલેહણ કરું? ઇચ્છાં. કહી ફક્ત એકલી મુહપત્તિ જ પડિલેહવી. પછી ફરકની સાથે (કોઈ ન હોય તો એકલાએ) ૩૩મા પાને આપેલી દેવવંદન વિધિ પ્રમાણે દેવવંદન

*રાત્રિપોસહ સેનારને પણ પડિલેહણ. દેવવંદન વિગેરે ક્રિયા દિવસ છતાં કરવાની હોય છે, માટે પોસહ લેવા વેળાસર આવવું જોઈએ અને પાણી ચુકાવી લેવું જોઈએ. કેમ કે, ઠેવળ રાત્રિપોસહ સેનારને પોસહ લીધા પછી પાણી પીવાને સેનપ્રત્તિમાં નિષેધ છે. વળી પોસહઉંડકમાં આહારપોસહ પણ સર્વથી ઉચ્ચરાય છે. દેશથી ભાંગે ભૂષ માય છે.

કરવું. પછી કુંડળ (તે રૂનાં પૂમડાં એ કાનમાં રાખવાનાં) તથા હંડાસણુ અને રાત્રિ માટે ચૂનો નાંખેલ અચિત્ત પાણી નચી રાખવું.

આઠ પહોરના (આખો દિવસ અને રાત્રિના) અથવા ફક્ત રાત્રિનો જ પોસહવાળાને

સાંજે પડિક્કમણુ^૧ શરૂ કર્યા પહેલાં કરવાની ક્રિયા—

સાંજે પડિક્કમણુ^૧ શરૂ કરવા પહેલાં દિવસ પોસહવાળાએ ફક્ત ખમા૦ દઈને ઈરિયાવહિયં કરી લોગસ્સ સુધી કહી પછી સાંજનું પડિક્કમણુ^૧ શરૂ કરવું. જ્યાં જ્યાં કરેમિ ભાંતે આવે, તેમાં જે “જવનિયમ”^૨ પાઠ આવે છે ત્યાં ત્યાં તેને બદલે “જવ પોસહ પન્નુવાસામિ”^૩ કહેવું અને રાત્રિના પોસહવાળાએ પ્રથમ ઈરિયાવહિયં કરીને ખમા૦ ઈચ્છા૦ સ્થાંડિલ પડિલેહું ? ઈચ્છાં, કહી આ પ્રમાણે ૨૪ માંડલાં કરવાં.

પ્રથમ સ્થાંચારા પાસેની જગ્યાએ કરવાનાં :—

૧ આઘાડે^૧ આસન્ને^૨ ઉચ્ચારે^૩ પાસવણે^૪, અણહિયાસે^૫.

૨ આઘાડે આસન્ને પાસવણે અણહિયાસે.

૩ આઘાડે મજ્જે^૬ ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે.

૪ આઘાડે મજ્જે પાસવણે; અણહિયાસે.

૫ આઘાડે દૂરે^૭ ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે.

૬ આઘાડે દૂરે પાસવણે અણહિયાસે.

પછી ઉપાશ્રયનાં બારણા માંહેની તરફે આ રીતે :—

૧ આઘાડે આસન્ને ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે^૮.

૧. આગાઠ કારણે. ૨. નજીકમાં ૩. વડીનીતિ. ૪. લઘુનીતિ. ૫ સહન ન થઈ શકે તો અહીં પ્રમાર્જના કરું એમ દરેક માંડલે સંબંધ કરવો. ૬. વચ્ચે ૭. છેટે ૮. સહન થઈ શકે તો.

- ૨ આઘાટે આસન્ને પાસવણે અહિયાસે.
- ૩ આઘાટે મજજે ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે.
- ૪ આઘાટે મજજે પાસવણે અહિયાસે.
- ૫ આઘાટે દૂરે ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે.
- ૬ આઘાટે દૂરે પાસવણે અહિયાસે.

હવે ઉપાશ્રયનાં બારણાં બહારના ભાગ તરફ આ રીતે :

- ૧ અણાઘાટે* આસન્ને ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે.
- ૨ અણાઘાટે આસન્ને પાસવણે અણહિયાસે.
- ૩ અણાઘાટે મજજે ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે.
- ૪ અણાઘાટે મજજે પાસવણે અણહિયાસે.
- ૫ અણાઘાટે દૂરે ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે.
- ૬ અણાઘાટે દૂરે પાસવણે અણહિયાસે.

હવે ઉપાશ્રયથી સો હાથ લગલગનાં ભાગ તરફના, તે આ રીતે—

- ૧ અણાઘાટે આસન્ને ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે.
- ૨ અણાઘાટે આસન્ને પાસવણે અહિયાસે.
- ૩ અણાઘાટે મજજે ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે.
- ૪ અણાઘાટે મજજે પાસવણે અહિયાસે.
- ૫ અણાઘાટે દૂરે ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે.
- ૬ અણાઘાટે દૂરે પાસવણે અહિયાસે.

એ રીતે માંડલાં કરવાં એટલે જે જે જગ્યાએ કરવા લખ્યું છે તે તે જગ્યાએ જઈ રાખવી, અને ઉપર કહેલ માંડલાં સ્થાપનાચાર્ય પાસે જ્યારે કરવાં ત્યારે તે તે જગ્યાએ દૃષ્ટિનો ઉપયોગ રાખવો.

પછી, ફરીથી ઇરિયાવહિયં લોગસ્સ સુધી કહીને ચૈત્ય વંદન વગેરે પ્રતિક્રમણ ક્રિયા કરવી.

* આઘાદ કારણ ન હોય તો.

પોસહ પારવાનો વિધિ

દિવસના પોસહવાળાને સાંજે પડિહમણું કર્યા પછી સમય થાય ત્યારે. ખમા૦ દઈ ઇરિયાવહિયં૦ કરી, ચઉહસાયથી જય વીયરાય સુધી (જેમ દેવસીય પડિહમણું કરનાર કરે છે તેમ) કરવું તે આ રીતે :—

ખમા૦ ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ઇરિયાવહિયં પડિહમમિ ? ઇચ્છં, ઇચ્છમિ પડિહમિઉં. ઇરિયાવહિયાએ વિરાહણાએ, ગમણાગમણે, પાણુક્રમણે, ખીયક્રમણે હુરિયક્રમણે ઓસાઉત્તિંગ પણુગ દગમટ્ટી મહકડાસંતાણા સંકમણે. જે મે જીવા વિરાહિયા, એગિંદિયા ખેઇદિયા તેઇદિયા ચઉરિંદિયા પંચિંદિયા. અભિહયા વત્તિયા લેસિયા સંઘાઇયા સંઘટ્ટિયા પરિયાવિયા, કિલામિયા ઉદવિયા ઠાણાઓ ઠાણું સંકામિયા જીવિયાઓ વવરોવિયા તસ્સ મિચ્છામિ હુહ્હં.

તસ્સ ઉત્તરીકરણેણું પાયચિહ્ત્તકરણેણું વિસોહીકરણેણું વિસલ્લીકરણેણું પાવાણું કમ્માણું નિગ્ધાયણુકાએ ઠામિ ઠાઉસગ્ગં.

અન્નત્થ ઉસસિએણું નીસસીએણું ખાસિએણું ધીએણું જંભાઇએણું ઉડુએણું વાયનિસગ્ગેણું ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ, સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં દિક્કિસંચાલેહિં, એવમાઇએહિં આગારેહિં અભગ્ગો અવિરાહિઓ હુજ્જ મે કાઉસગ્ગો, જાવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું નમુક્કારેણું ન પારેમિ, તાવ કાયં ઠાણેણું મોણેણું આણેણું અપ્પાણું વોસિરામિ.

(કહી એક લોગસ્સગ અથવા ચાર નવકારનો કાઉસગ્ગ
કરી પારીને લોગસ્સ કહેવો.)

લોગસ્સ ઉજ્જેઅગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણ્ણે;
અરિહંતે કિત્તધસ્સિં, ચઉવીસંપિ દેવલી. (૧)

ઉસલમજિઅં ચ વંદે, સંભવમભિણ્ણં ઇણ્ણં ચ મુમઠં ચ;
પઉમપ્પહં સુપાસં, જિણ્ણં ચ ચંદપ્પહં વંદે. (૨)

સુવિહિં ચ પુપ્ફહંતં, સીઅલસિજ્જંસ વાસુપુજ્જં ચ;
વિમલમણ્ણંતં ચ જિણ્ણં, ધમ્મંસંતિં ચ વંદામિ. (૩)

કુંથું અરં ચ મલ્લિં, વંદે મુણ્ણિસુવ્વયં નમિજિણ્ણં ચ;
વંદામિ રિક્કુનેમિં, પાસં તહ વદ્ધમાણ્ણં ચ (૪)

એવં મએ અભિથુઆ, વિહુયરયમલા પહીણ્ણજરમરણ્ણા;
ચઉવીસંપિ જિણ્ણવરા, તિત્થયરા મે પસીયંતુ, (૫)

કિત્તિય વંદિય મહિયા, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા;
આરુગ્ગ યોહિલાલં, સમાહિવરમુત્તમં ઠિંતુ. (૬)

ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આઠંચેસુ અહિયં પયાસયરા;
સાગરવર ગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ ઠિસંતુ. (૭)

ચઉક્કસાય પાડમલ્લલ્લુરણ્ણ, દુજ્જયમયણ્ણાણ્ણમુસુમૂરણ્ણ;
સરસપિઅંગુવન્નુ ગયગામિહિ, જમહિ પાસુ ભુવણ્ણતયસામિહિ,
૧ જસુ તણ્ણકંતિકકપ્પસિણ્ણિદ્ધકે, ચોહંઈ ક્કણ્ણિમણ્ણિરિણ્ણાલિદ્ધકે;
નં નવજલહરતડિલ્લયલંછિહિ, સો જિણ્ણ પાસુ પયચ્છહ
વંછિહિ. ૨.

પછી નમુત્થુણ્ણં સૂત્રથી જય વીચરાય સુધી પેજ ૭૦ થી
૭૨ સુધી કહેવું.

ખમા૦ ઇચ્છા મુહપત્તિ પરિલેહુ ? ઇચ્છં કહી મુહપત્તિ

પડિલેહી ખમાં ઇચ્છાં પોસહ પારું ? યથાશક્તિ, ખમાં ઇચ્છાં પોસહ પાર્યો, તહત્તિ, કહી ચરવળા ઉપર જમણો હાથ સ્થાપી એક નવકાર ગણીને આ પ્રમાણે 'સાગરચંદો' કહેવો,
 'સાગરચંદો કામો, ચંડવડિંસો સુહસણો ધન્નો
 જ્ઞેસિં પોસહપડિમા, અખંડિઆ જીવિયંતેવિ. ૧
 ધન્ના સલાહણિજ્જા, મુલસા આણંદ કામદેવા ય;
 જાસ પસંસઈ ભયવં, દદ્દંવયન્તં મહાવીરો. ૨

પોસહ વિધિએ લીધો, વિધિએ પાર્યો, વિધિ કરતાં જે કાંઈ અવિધિ હુએા હોય તે સવિહું મન વચન કાયાએ કરી મિચ્છામિ દુક્કડં. પોસહના અઠાર દોષમાં જે કાંઈ દોષ લાગ્યો તે સવિહું મન વચન કાયાએ કરી મિચ્છામિ દુક્કડં. કહી ખમાં ઇચ્છાં મુહપત્તિ પડિલેહું ? ઇચ્છાં કહી મુહં પડિલેહી ખમાં ઇચ્છાં સામાયિક પારું ? યથાશક્તિ. ખમાં ઇચ્છાં સામાયિક પાર્યું, તહત્તિ કહી ચરવળા ઉપર જમણો થાપી એક નવકાર ગણી 'સામાઈયવયજુત્તો.' આ પ્રમાણે કહે-

સામાઈઅવયજુત્તો, જાવ મણે હોઈ નિવમસંજુત્તાં
 છિન્નઈ અસુહં કમ્મં, સામાઈય જત્તિયાવારા. ૧
 સામાઈયમિઉ કમ્મે, સમણો ઈવ સાવઓ હવઈ જમ્હા;
 એએણુ કારણેણું ખહુસો સામાઈઅમં કુજ્જા. ૨

અર્થ ૧ ઉપસર્ગથી જીવિતનો અંત થતાં પણ જેમની પૌષ્ઠ પ્રતિમા (પોસહ વ્રત) અખંડિત રહી, તે શ્રાવકોને ધન્ય છે. તેમનાં (તે શ્રાવકોનાં) નામ કહે છે. સાગરચંદ્રકુમાર, કામદેવ, ચન્દ્રાવતંસ રાજા અને સુદર્શન શેઠ.

મુલસા શ્રાવિકા, આનંદ અને કામદેવ શ્રાવક એ ધન્ય છે, શ્લાઘા-સ્તુતિ કરવા યે ગ્ય છે કે જેમનાં તેવા પ્રકારનાં દદ્વતને ભગવાન મહાવીર સ્વામિ પોતે શ્રીમુખે પ્રશંસે છે.

સામાયિક વિધિએ લીધું, વિધિએ પાચું, વિધિ કરતાં જે કાંઈ અવિધિ હુએ હોય તે સવિહું મન વચન કાયાએ કરી મિચ્છામિ દુક્કડં. દશ મનના, દશ વચનના, આર કાયાના—એવં બત્રીસ દોષમાંહિ જે દોષ લાગ્યો હોય તે સવિહું મન વચન કાયાએ કરી મિચ્છામિ દુક્કડં.

હવે જેણે રાત્રિ પોસહ કરેલ હોય, તેને સવારે પડિ-ક્કમણું કરી, ૧ પડિલેહણુ કરી, ૨ દેવવંદન કરી, સજ્જાય કરી તે પછી ઇરિયાવહિમં કરીને, ઉપર કહેલ ચઉક્કસાઈથી વ્યવીયરાય સુધીનું કહ્યા વિના ત્યાર પછી જે વિધિ લખેલ છે ત્યાંથી ઠેક સામાધ્યવયગુત્તો, તરસ મિચ્છામિ દુક્કડં સુધી કહેવું.

રાત્રિ પોસહવાળાએ પડિક્કમણું કરીને, શક્તિ પ્રમાણે ગુરુભક્તિ કરવી ને સજ્જાય ધ્યાન કરવું. એક પહોર રાત્રિ ગયા પછી સંથારા પોરિસિ લખાવવી, તે આ રીતે —

સંથારા પોરિસિ વિધિ

બમા૦ ઇચ્છા૦ બહુપડિપુન્ના પોરિસી ?

બમા૦ ઇચ્છાકારેણુ સંહિસહ ભગવન્ ! ઇરિયાવહિમં૦ પક્કિમામિ ? ઇચ્છં ઇચ્છામિ પડિક્કમિઉં. ઇરિયાવહિયાએ, વિરાહણાએ, ગમણાગમણે. પાણુક્કમણે ખીયક્કમણે, હરિયક્કમણે ઓસા ઉત્તિંગ પથુગ દગમટ્ટી મક્કડાસંતાણા સંકમણે જે મે

૧ સવારની પડિલેહણુવિધિ આ પુસ્તકમાં ૨૨મે પાને છે તે રીતે.

૨ આ પુસ્તકનાં ૩૩મા પાને દેવવંદનવિધિ છે તે રીતે કરવું.

જીવા વિરાહિઆ એગિંદિયા એઈદિયા, તેઈદિયા, ચઉરિંદિયા
પંચિંદિયા અભિહયા વત્તિયા લેસિયા સંઘાઈયા સંઘટ્ટિયા
પરિયાવિયા કિલામિયા ઉદવિયા ઠાણાઓઠાણું સંકામિયા
જીવિયાઓ વવરોવિઆ તસ્સ મિચ્છામિ હુક્કડં.

તસ્સ ઉત્તરીકરણેણું પાયચ્છિત્તકરણેણું વિસોહીકરણેણું
વિસદ્ધીકરણેણું પાવાણું કમ્માણું નિગ્ધાયણુકાએ ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં.

અન્નત્થ ઊસસિએણું નીસસિએણું ખાસિએણું છીએણું
જંભાઈએણું ઉદુએણું વાયનિસગ્ગેણું. ભમલીએ પિત્તમુચ્છાએ,
સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં સુહુમેહિં
દિટ્ઠિસંચાલેહિં, એવમાઈએહિં આગારેહિં અભગ્ગે અવિરાહિઓ
હુન્ન મે કાઉસ્સગ્ગો, જાવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું નમુક્કારેણું
ન પારેમિ તાવ કાયં ઠાણેણું મોણેણું આણેણું અપ્પાણું વોસિરામિ.

[એમ કહીને એક લોગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઉસ્સગ
કરી પારીને પ્રગટ લોગસ્સ આ રીતે કહેવો.]

લોગસ્સ ઉન્નેઅગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણે;
અરિહંતે કિત્તઈક્કિસં, ચઉવીસંપિ કેવલી. ૧

ઉસભમજિઆં ચ વંદે, સંભવમભિણુંદણું સુમઈં ચ;
પઉમપ્પહં સુપાસં, જિણું ચ ચંદપ્પહં વંદે. ૨

સુવિહિં ચ પુપ્ફહંતં, સિઅલસિન્નજંસ વાસુપુન્નં ચ;
વિમલમણુંતં ચ જિણું, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ. ૩

કુંથું અરં ચ મલ્લિં, વંદે મુણ્ણિસુન્વયં નમિજિણું ચ;
વંદામિ રિક્કનેમિં, પાસં તહ વદ્ધમાણું ચ. ૪

એવં મએ અભિથુઆ, વિહુયરયમલા પહીણુજરમરણા;
ચઉવીસંપિ જિણુવરા, તિત્થયરા મે પસીયંતુ. ૫

કિત્તિય વંદિય મહિઆ, જે એ લોગ્ગસ ઉત્તમા સિદ્ધા;
 આરુગ્ગ બોહિલાભં, સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ. ૬
 ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આધરિયેસુ અદિયં પચાસયરા;
 સાગરવર ગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ. ૭

ખમા૦ ઈચ્છાકારેણ સંહિસહ ભગવન્ ! બહુપડિપુન્ના
 પોરિસિ રાઘય સંથારએ ઠાઉં ? (ઠાઈસું) ઈચ્છં. પછી
 ચઉક્કસાય સૂત્ર કહી નમુત્યુણ્થી જયવીયરાય સુધી
 પેજ ૮૪ તથા પેજ ૭૦-૭૨ માંથી કહેવું.

પછી ખમા૦ ઈચ્છા૦ સંથારા વિધિ લખવા મુહપત્તિ પડિલેહું ?
 ઈચ્છં. કહી મુહપત્તિ પડિલેહીને આ પ્રમાણે “સંથારા
 પોરિસિ” કહેવી (લખવી.)

સંથારા પોરિસી

[શયન સ્થમયની પ્રાર્થના અને ભાવના]

નિસીહી, નિસીહિ, નિસીહિ, નમો ખમાસમણણું ગાય-
 માઈણું, મહામુણીણું. નમો અંરિહંતાણું. નમો સિદ્ધાણું. નમો
 આયરિયાણું. નમો ઉવજ્જાયાણું. નમો લોએ સવ્વાસાહૂણું,
 એસો પંચ નમુક્કારો, સવ્વપાવપણાસણો, મંગલાણું ચ
 સવ્વેસિં, પદમં હવઈ મંગલં.”

“સંથારા પોરિસિનો અર્થ”

હે ભગવન્ ! તમે પોતાની ઈચ્છાએ કરીને આદેશ આપો. ઘણી
 પારપૂર્ણ એવી પોરિસી થઈ માટે રાત્રિ સંબંધી સંથારા પોરિસી
 (પ્રત્યે) હું કરું. ૧ આ પ્રમાણે કહી સંથારા પાઠરીને પછી પાપ

કરેમિ ભંતે ! સામાઈઅં સાવજ્જં જ્જેગં પચ્ચકખ્ખામિ
 જવ પોસહં પજ્જુવાસામિ, દુવિહં તિવિહેણું. મણ્ણેણું વાયાએ
 કાએણું ન કરેમિ, ન કારવેમિ તસ્સ ભંતે પરિક્કમામિ નિંદામિ
 ગરિહામિ અપ્પાણું વોસિરામિ.

ઉપરનો પાઠ ત્રણવાર બોલવો.

વ્યાપારનો નિષેધ કરી શ્રી ગૌતમદિક મુનીશ્વરો-ને ક્ષમાશ્રમણુ છે,
 તે પ્રત્યે નમસ્કાર (થાઓ) કરે. પછી કહે-હે જ્ઞેષ્ઠાર્ય ! તમે મને
 આજ્ઞા આપો.

પ્રતિરૂપાદિક વગેરે આચાર્યપદના મોટા ગુણો, તે રૂપ રત્નોએ
 કરીને સુશોભિત છે શરીર જેનું એવા હે પરમગુરુ ! તમે મને આજ્ઞા
 આપો. રાત્રિની પ્રથમ પોરિસિ પરિપૂર્ણ થઈ માટે રાત્રિ સંધારાની
 ઉપર હું બેસું? અર્થાત્ રાત્રિ સંધારો કરવા હું ઈચ્છું છું.

વળી કહે કે-હે ભગવન્ ! તમે મને સંધારાની આજ્ઞા આપો
 (પછી ગુરુ આજ્ઞા આપે એટલે) બાહુ એટલે હાથના આશીકે કરી ડાબે
 પાસે કુકડીની પેઠે, આકાશને વિષે પગ પસારી સુવે. એ રીતે ન રહી
 શકાય તો ભૂમિ પ્રત્યે પ્રમાણને સાં પગ સ્થાપે. જ્યારે પગ સંકોચવો
 હોય ત્યારે સાથળસંધિને પૂંજીને સંકોચે અને જ્યારે પાસું ફેરવવું
 હોય ત્યારે શરીરને પ્રમાણને ફેરવે. એ સુવાનો પ્રકાર કહ્યો.

હવે જગવાનો પ્રકાર કહે છે-જ્યારે લઘુશંકાદિક માટે ઉઠે ત્યારે
 *દ્રવ્યાદિકનો ઉપયોગ કરે. ઉપયોગ કરતા પણુ નિદ્રા ન જાય તો
 ઉચ્છ્વાસ નિઃશ્વાસ પ્રત્યે ર્ધીને નિદ્રા દૂર કરે. નિદ્રા દૂર થાય એટલે

દ્રવ્યથી-હું કોણ છું? સાધુ કે આવક? ક્ષેત્રથી-હું ઉપર કે
 છું કે નીચે? કાળથી-રાત્રિ છે કે દિવસ? ભાવથી-મને લઘુશંકા
 વગેરેની બાધા છે કે નહિ? એ પ્રમાણે વિચારવું તે દ્રવ્યાદિક ઉપયોગ
 કહેવાય.

આણુનાણુહ-જિ ક્રિન્ન, આણુનાણુહ પરમગુરુ
 ગુરુગુણુરયણુહિં મંડિયસરીરા;
 બહુપરિપુન્ના પોરિસિ, રાઘવસંથારએ કામિ. ૧
 આણુનાણુહ સંથારં, બાહુવહાણુણુ વામપાસેણું,
 કુક્કુઠિ પાયપસારણુ, અતરંત પમન્નએ ભૂમિ. ૨
 સંકોઘવ્ય સંડાસા, ઉવટ્ટંતે ય કાયપરિલેહા;
 ઠવાઈ ઉવઓગં, ઉસાસ નિરુંભણુ લોચે. ૩
 જઈમે હુન્ન પમાઓ, ઈમરસ્સ દેહસ્સિમાઈ રયણીએ;
 આહારમુવહિદેહં, સવ્વં તિવિહેણુ વોસિરિમં. ૪
 ચત્તારિ મંગલં-અરિહંતા મંગલં, સિદ્ધા મંગલં;
 સાધુ મંગલં, કેવલિપન્નત્તો ધમ્મો મંગલં. ૫

બહાર નીકળવાના દ્વાર પ્રત્યે જુએ. પછી લઘુશંકાદિક કરી આવીને
 પાછો ધર્મધ્યાનમાં પ્રવર્તે. ૨-૩

હવે સૂઈ રહેતા પહેલાં શું કરવું તે કહે છે-આ રાત્રિને વિષે
 જો મારે આ દેહ સંબંધી પ્રમાદ (મરણ) થાય તો અત્યારથી
 અશનાદિ ચારે પ્રકારનો આહાર ઉપધિ, શરીર અથવા શરીર સંબંધી
 ઉપધિ તથા ખીજ પણુ સર્વને ત્રિવિધે કરી હું વોસિરાવું છું. ૪

મારે ચાર મંગલિક છે-૧ શ્રી અરિહંત મંગલિક છે, ૨ સિદ્ધ
 મંગલિક છે, ૩ સાધુ મંગલિક છે અને ૪ કેવળી ભગવંતે પ્રરૂપ્યા
 એવો શ્રુત-ચારિત્રરૂપ ધર્મ તે મંગલિક છે. લોકમાં ચાર (વસ્તુ)
 ઉત્તમ છે. ૧ શ્રી અરિહંત લોકમાં ઉત્તમ છે, ૨ સિદ્ધ ઉત્તમ છે, ૩
 સાધુ ઉત્તમ છે, ૪ શ્રી કેવળીએ પ્રરૂપ્યા ધર્મ તે લોકમાં ઉત્તમ છે.
 ચાર શરણોને હું અંગીકાર કરું છું. ૧ અરિહંતનું શરણુ
 અંગીકાર કરું છું. ૨ શ્રી સિદ્ધનું શરણુ અંગીકાર કરું છું. ૩
 સાધુ મુનિરાજનું શરણુ અંગીકાર કરું છું. અને ૪ શ્રી કેવળીએ
 પ્રરૂપ્યા ધર્મનું શરણુ અંગીકાર કરું છું. ૫-૬-૭

ચત્તારિ લોગુત્તમા-અરિહંતા લોગુત્તમા, સિદ્ધા લોગુત્તમા;
 સાહુ લોગુત્તમા, કેવલિપન્નત્તો ધમ્મો લોગુત્તમો. ૬
 ચત્તારિ સરણું પવજ્જમિ-અરિહંતે સરણું પવજ્જમિ;
 સિદ્ધે સરણું પવજ્જમિ-સાહુસરણું પવજ્જમિ;
 કેવલિપન્નત્તં ધમ્મં સરણું પવજ્જમિ. ૭
 પાણાઇવાયમલિયં, ચેરિહ્કં મેહુણું ઇવિણ્ણુમુચ્છં;
 કોહં માણુ માયં, લોલં પિજ્જં તહા હોસં. ૮
 કલહં અલ્લખખાણું, પેસુન્નં રથઅરથં સમાકિત્તં;
 પરપરિવાયં માયા-મોસં મિચ્છત્તસલ્લં ચ. ૯
 વોસિરિસુ ધમાઇં, મુક્ખમગ્ગસંસગ્ગ વિગ્ધલૂઆઇં;
 દુગ્ગઇં નિખંધણાઇં, અઠ્ઠારસ પાવઠાણાઇં. ૧૦
 એગોહં નાત્થિ મે કોઇ, નાહમન્નસ્સ કસ્સઇં;
 એવં અદ્દીણુમણુસો, અપ્પાણુ-મણુસાસઇં. ૧૧
 એગો મે સાસએ અપ્પા, નાણુ-દંસણુસંજુઓ;
 સેસા મે ખાહિરાલાવા, સંવે સંજેગલખખણા. ૧૨
 સંજેગમૂલા જીવેણુ, પત્તા દુખખપરંપરા;
 તમ્હા સંજેગસંખંધં, સંવં તિવિહેણુ વોસિરિયં. ૧૩
 અરિહંતો મહદેવો, જલવજ્જીવં સુસાહુણુ ગુરુણુ.
 જિણ્ણપન્નતં તત્તં ઇઅ સમ્મત્તં મચ્ચે ગહિયં. ૧૪
 (આ ૧૪મી આશા કરી કરી ત્રણવાર બોલવી.)
 (પછી હાથ બેડી સાવ નવકાર ગણીને નીચેની આશા બોલવી.)
 ખમિઅ ખમાવિઅ મઇ ખમિઅ, સંવહ જીવનિકાયહ;
 સિદ્ધહ સાખ આલોયણુહ, મુજ્જહ વધરિ ન ભાવ. ૧૫

સવ્વે જીવા કમ્મવસ, ચઉદ્ધ રાજ ભમંત;
 તે મે સવ્વ ખમાભિઆ, સુજ્જવિ તેહ ખમંત. ૧૬
 જં જં મણેણ ખદ્દં, જં જં વાએણ ભાસિઅં પાવં,
 જં જં કાએણ કયં, મિચ્છામિ દુક્કંડં તસ્સ ૧૭

આ રીતે સંથારા પેરિસિ કહીને પછી સજ્જાચ ધ્યાન કરવું, તે જ્યારે નિદ્રાપીડિત થાય, ત્યારે માત્રુ' (પેશાખ) વગેરેની બાધા ટાળીને દિવસે પડિલેહલી જગ્યાએ સંથારો કરે તે આ રીતે—

પ્રથમ જમીન પડિલેહીને *કામળી પાથરે તેના ઉપર ઉત્તરપટો (એક પડવાળો ઓછાડ) પાથરે. મુહપત્તિ ચરવળો પડખે મૂકી માતરીયું પહેરી, ડાબે પડખે હાથનું ઓસીકું કરીને સૂવે. રાત્રે ચાલવું પડે તો ઉનનાં ઢંડાસણુવતી પડિલેહતાં ચાલવું.

પૌષધવાળાને રાઈ (સવારના) પ્રતિક્રમણુનો વિધિ આ રીતે—

પાછલી રાત્રે જાગીને નવકાર ગણી ભાવના ભાવે. માત્રાની બાધા હાય તો ટાળી આવીને પછી ઇરિયાવહિયં પડિક્કમી, કુસુમિણુ દુસુમિણુનો કાઉસગ્ગ કરીને રાઈ પડિક્રમણું કરે. પડિક્રમણું પૂર્ણ થતાં છેલ્લે જે દેવવંદન આવે છે તે પછી નમુ-ત્યુણું કહ્યા બાદ ખમાં ઇચ્છા બહુવેળા સંદિસાહું ? ઇચ્છં. ખમાં ઇચ્છાં બહુવેળા કરશું ? ઇચ્છં. કહી પછી લગવાનાદિને વાંદીને 'અટ્ટાઇજ્જેસુ' કહેવું. પછી (સમય થાય એટલે) આ પુસ્તકનાં ૨૯ પાને સવારની પડિલેહણુની વિધિ છે તે રીતે પડિલેહણુ કરી પછી ૩૩ પાને દેવવંદન વિધિ છે તે પ્રમાણે દેવવંદન કરી સજ્જાચ કરી પછી ઢંડાસણુ, કુંડી, પાણી, કુંડળ

વગેરે જાણેલી ચીજો પાછી છૂટા શ્રાવકને લખાવવી. પછી પોસહ પારવા માટે જે વિધિ ૧૫ માં પાને છે તે રીતે પોસહ પારે.

મુહપત્તિના ૫૦ યોજા

૧ સૂત્ર, અર્થ, તત્વ કરી સદ્દુ (દષ્ટિ પડિલેહણ્યા)
૨ સમકિતમોહની, મિશ્રમોહની, મિથ્યાત્વમોહની પરિહરું.
૩ કામરાગ, સ્નેહરાગ, દષ્ટિરાગ પરિહરું.

(આ ૭ મોલ મુહપત્તિ ઊભી નચાવતાં કહેવા)

૪ સુદેવ, સુશુર, સુધર્મ આદરું. ૩ કુદેવ, કુશુર, કુધર્મ પરિહરું. ૩ જ્ઞાન, દર્શન, ચરિત્ર આદરું. ૩ જ્ઞાન વિરાધના, દર્શન-વિરાધના, ચરિત્ર-વિરાધના પરિહરું. ૩ મન-શુષ્પિત; વચનશુષ્પિત, કાયશુષ્પિત આદરું. ૩ મનદંડ, વચનદંડ, કાયદંડ પરિહરું.

(આ ૨૫ મોલ ડાળા હાથની હથેળીમાં યોલવા)

ઉપર કહ્યા તે પચ્ચીસ યોલ મુહપત્તિ પડિલેહવાના છે, અને નીચેના પચ્ચીશ યોલ શરીર પડિલેહવાના છે.

૩ હાસ્ય, રતિ, અરતિ, -પરિહરું, (ડાળી ભૂળ ફરતા)
૩ ભય, શોક, દુગંધા પરિહરું, (જમણી ભૂળ ફરતા) ૩ કૃષ્ણ-લેશ્યા, નીલ-લેશ્યા, કાપોત લેશ્યા પરિહરું, (મસ્તક)
૩ ઋદ્ધિ-ગારવ, રસ-ગારવ, સાતા ગારવ પરિહરું. (મુખ) ૩ માયા-શલ્ય, નિયાણુ-શલ્ય, મિથ્યાત્વ-શલ્ય પરિહરું. (હૃદય)
૨ ક્રોધ માન પરિહરું (ડાળી ભૂળ પાછળ) ૨ માયા, લોભ-

પરિહરું. (જમણી ભૂજા પાછળ) ૩ પૃથ્વીકાય, અધ્કાય, તેઉ-
કાયની રક્ષા કરું. (ડાબે પગે) ૩ વાઉકાય, વનસ્પતિકાય, ત્રસ-
કાયની જયણા કરું. (જમણે પગે)

આ પદ્ધતીસ' યોલ મનમાં યોલવાના છે. તેનો અર્થ
પણ સાથેસાથે વિચારવાનો હોય છે. એ કેવી રીતે કહેવા
તેની વિશેષ સમજ તેના જાણકાર પાસેથી સમજવી.

પોસહમાં ન સેવવા યોગ્ય ૧૮, દોષોની સમજ

- ૧ પોસહમાં વ્રતી વિનાના બીજા શ્રાવકનું લાવેલું પાણી
પીવું.
- ૨ પોસહ નિમિત્તે સરસ (રસવાળો) આહાર લેવો.
- ૩ ઉત્તરપારશ્યાને દિવસે વિવિધ સામગ્રી મેળવવી.
- ૪ પોસહમાં અથવા પોસહ નિમિત્તે આગલે દિવસે ઢેહની
શોભા કરવી.
- ૫ પોસહ નિમિત્તે વસ્ત્ર ધોવરાવવાં.
- ૬ પોસહ નિમિત્તે આભૂષણ બદાવવાં અને પોસહમાં આભૂષણ
પહેરવાં.
- ૭ પોસહ નિમિત્તે વસ્ત્ર રંગાવવાં.
- ૮ પોસહમાં શરીર ઉપરથી મેલ ઉતારવો.
- ૯ પોસહમાં રાત્રિના બીજા પ્રહરે સંથારા પોરિસિ ભણા-
વીને નિદ્રા લેવી જોઈએ પણ અકાળે સુવું કે નિદ્રા લેવી.
- ૧૦ પોસહમાં સ્ત્રી સંબંધી સારી કે નઠારી વાતો કરવી.
- ૧૧ પોસહમાં આહારને સારો કે ખરાબ કહેવો.

૧ સાધ્વીજી તથા સ્ત્રીઓને માટે સંખ્યામાં ફરક છે.

- ૧૨ પોસહમાં રાજકથા અથવા યુદ્ધકથા વગેરે કરવી.
- ૧૩ પોસહમાં દેશકથા કરવી.
- ૧૪ પોસહમાં લઘુનીતિ*, વડીનીતિ+જ્યાં પરઠવવાં તે જગ્યા પૂજ્યા-પડિલેહ્યા વિના પરઠવવાં.
- ૧૫ કોઈની નિંદા કરવી નહીં.
- ૧૬ પોસહમાં પોસહ ન કર્યો હોય તેવાં-માતા, પિતા, પુત્ર, ભાઈ, સ્ત્રી વગેરે સાથે વાર્તાલાપ કરવો.
- ૧૭ પોસહમાં ચાર સંબંધી વાર્તા કરવી.
- ૧૮ પોસહમાં સ્ત્રીનાં અંગોપાંગ નિરખીને જોવાં.
આ અદાર દોષો જરૂર ટાળવા.

પોસહ સંબંધી પાંચ અતિચાર

- ૧ શય્યા-સંધારાની જગ્યા સારી રીતે દૃષ્ટિ કરીને ન જુઓ, કદી જુવે તો જેમ તેમ જુઓ, તે પહેલો અતિચાર.
- ૨ શય્યા-સંધારાની જગ્યા રૂડી રીતે પ્રમાણે નહીં, પ્રમાણે તો જેમ તેમ પ્રમાણે, તે બીજો અતિચાર.
- ૩ લઘુનીતિ, વડીનીતિ પરઠવવાની ભૂમિ સારી રીતે ન જોતાં જેમ તેમ જુવે, તે ત્રીજો અતિચાર.
- ૪ પોસહશાળાની ભૂમિ તથા લઘુનીતિ, વડીનીતિની ભૂમિ સારી રીતે પ્રમાણે નહીં, તે ચોથો અતિચાર.
- ૫ પોસહની ક્રિયા વિધિપૂર્વક સંપૂર્ણ ન કરે, પારણાની ચિંતા કરે, ઘેર જઈને કરવાનાં સાવધ કાર્યોનું ચિંતવન

* પેશાળ + ઝાડો.

કરે અને પ્રથમ જણાવેલ ૧૮ દોષ ટાળે નહીં તે
પાંચમે અતિચાર.

આ પાંચ અતિચાર ટાળવા.

સામાયિકના ૩૨ દોષ

મનના ૧૦

(૧) શૈલી સમજ્યા વિના સામાયિક કરે. (૨) સામાયિક કરીને યશકીર્તિની વાંચ્છા રાખે. (૩) સામાયિકના પસાયથી ધનની વાંચ્છા કરે. (૪) સામાયિક કર્યાનો ગર્વ કરે. (૫) લોકનિંદાના ભયથી સામાયિક કરે. (૬) સામાયિક કરીને ધનાદિ પામવાનું નિચાણું કરે. (૭) સામાયિકના ફળનો સંદેહ કરે. (૮) કષાયયુક્ત ચિત્તે સામાયિક કરે. (૯) ગુરુનો અથવા સ્થાપનાચાર્યનો વિનય ન કરે. (૧૦) ભક્તિભાવપૂર્વક સામાયિક ન કરે.

વચનના ૧૦

(૧) સામાયિકમાં કુવચન યોલે. (૨) ઉપયોગ વિના- અવિચાર્યું યોલે. (૩) કોઈના ઉપર ખોટું આળ મૂકે. (૪) સામાયિકમાં આત્મની અપેક્ષા (મર્યાદા) વિના યોલે. (૫) સૂત્ર- પાઠનાં વચનો સંક્ષેપ કરીને યોલે. (૬) સામાયિકમાં બીજા સાથે કલહ કરે. (૭) રાજકથાદિ ચાર વિકથા કરે. (૮) સામાયિકમાં મશ્કરી કરે. (૯) સૂત્રપાઠનો ઉચ્ચાર અશુદ્ધ કરે. (૧૦) સૂત્રપાઠનો ઉચ્ચાર ઉતાવળો કરે.

કાયાના ૧૨

(૧) સામાયિકમાં પગ ઉપર પગ ચડાવીને ઊંચે આસને બેસે. (૨) આસન વારંવાર ફેરવે, ચપળતા રાખે. (૩) મૃગની પરે ચારે દિશાએ ચક્રવક્ર દષ્ટિ ફેરવે. (૪) સામાયિકમાં કાયા વડે કાંઈ સાવધ ક્રિયાની સંજ્ઞા કરે. (૫) થાંભલા વગેરેને ઝોઠાંગણુ દઈને બેસે. (૬) સામાયિકમાં વિના કારણુ હાથ-પગ સંકોચે ને પસારે. (૭) સામાયિકમાં આળસ મરડે, કમ્મર વાંકીચૂકી કર્યા કરે. (૮) આંગળી પ્રમુખના ટાચકા ફેાડે. (૯) ખસ વિગેરે વલુરે, ખરજ ખણે. (૧૦) સામાયિકમાં હાથનો ટેકો દઈને બેસે, ગળે હાથ દઈને બેસે. (૧૧) બેઠા બેઠા નિદ્રા લ્યે, ઝોકાં ખાય. (૧૨) ટાઢ (કંડી)ના કારણથી આખું શરીર ઢાંકીને બેસે.

આ દોષો સામાયિકમાં તેમજ પોસહમાં ટાળવાનો ઉદ્યમ જરૂર કરવો.

સામાયકવ્રતના પાંચ અતિચાર

૧ કાયદુષ્ટપ્રણિધાન અતિચાર-પોતાના શરીરના હાથ-પગ પ્રમુખ અવયવોને અણુપુંજે અણુપ્રમાણે હલાવે ચલાવે, ભીંતને પોઠ લગાડી બેસે અને નિંદ્રાપ્રમુખ કરે તે.

૨ વચનદુષ્ટપ્રણિધાન અતિચાર-સામાયિકમાં સાવધ વચન બોલે અથવા પદ, અક્ષરાદિ અશુદ્ધ બોલે, સૂત્રની સ્પષ્ટતા માલૂમ ન પડે તેમ સૂત્ર ઉચ્ચાર કરે, અર્થની ખબર ન પડે તેમ અતિચપલપણાએ ગડબડથી કહી જાય તે.

૩ મનદુષ્ટપ્રણિધાન અતિચાર-સામાયિકમાં કુબ્યા-

પારનું ચિંતન, ક્રોધ, લોભ, દ્રોહ, અભિમાન, ઇર્ષ્યા, અસૂયા પ્રમુખ દોષ સહિત (કાર્યવ્યાસંગાસક્તાસંજ્ઞમચિત્ત સહિત) સામાયિક કરવું તે.

૪ અનવસ્થા દોષ અતિચાર-સામાયિક જે વખતે કરવું જોઈએ તે વખતે કરે નહિ, કરે તો જેમ તેમ કરે, હઠથી પારે, ઉતાવળથી પારે, આંદર વિના કરે, સ્વેચ્છાએ કરે તે.

૫ સ્મૃતિવિહીન અતિચાર-સામાયિક લઈને ભૂલી જાય, ક્રિયાદિકમાં ખાંતિ પડે, કરેમિ લાંતે સૂત્ર ઉચ્ચાર્યું કે નહિં, પાચું કે નહિં, આમ પ્રબલ પ્રમાદના થી વિસ્મૃતિ થાય તે.

સર્વ સાધનાનું મૂલ તો ઉપયે. જાતિ-સ્પષ્ટ યાદગીરી જ છે, તે વિસરી જવાથી સામાયિકના ફલમાં ભારે નુકશાની થાય છે.

સામાયિકનું ફળ અને યોગ્યતાનું ફળ

આ રીતે બત્રીસ દોષ, અને પાંચ અતિચાર ટાળીને શુદ્ધ સામાયિકનું વ્યવહાર શુદ્ધિએ જૈનઆગમોમાં બાણું કરોડ, ઓગણસાઠ લાખ, પચ્ચીસ હજાર, નવસે પચીસ પદ્યોપમ અને વળી એક પદ્યોપમના નવ ભાગ કરીએ તેવા એક ભાગ એટલે દરપદરપદરપદર પદ્યોપમનું દેવનું આયુષ્ય, (જે આયુષ્યનો અંધ સામાયિકની ત્યાગ અવસ્થામાં હોય ને પરિણતિ શુદ્ધ હોય) ને અંધ પડે તો તેટલો અંધે.

આ તો વ્યવહારથી શુદ્ધ સામાયિકનું ફળ કહ્યું, પણ નિશ્ચયશુદ્ધ ઉપયોગથી સામાયિકનું ફલ તો અનંતગણું યાવત સિદ્ધિસ્થાનકે (મોક્ષે) પહોંચાડનારું કહ્યું છે.

‘શ્રવન્તે જ્ઞાનન્તા સામાયિકમાત્રપદ્ધિદ્વાઃ’

પચ્ચખખાઈ અન્નતથણાલોગેણું સહસાગારેણું પચ્છત્રકાલેણું,
દ્વિસામોહેણું, સાહુવયણેણું, મહત્તરાગારેણું, સંવસમાહિવત્તિયા-
ગારેણું, પાણુસ્સ લેવેણુ વા, અલેવેણુ વા અચ્છેણુ વા ખહુલેવેણુ
વા; સસિત્થેણુ વા અસિત્થેણુ વા વોસિરે.

આયંખિલ, નિવિ, એકાસણુ તથા

ખિયાસણાનું પચ્ચખખાણુ

ઉગગએ સૂરે નમુક્કારસહિઅં પોરિસિ, સાઢપોરિસિ, મુકિ-
સહિઅં પચ્ચખખાઈ ઉગગએ સૂરે ચઉવિહંપિ આહારં, અસણું
પાણું ખાઈમં સાઈમં અન્નતથણાલોગેણું, સહસાગારેણું,
મહત્તરાગારેણું સંવસમાહિવત્તિયાગારેણું, આયંખિલં
પચ્ચખખાઈ.

નિવીવિગઘએ પચ્ચખખાઈ, વિગઘએ પચ્ચખખાઈ અન્ન-
તથણુ લોગેણું, સહસાગારેણું લેવાલેવેણું ગિહત્થસંસેણું,
ઉખિખત્તવિવેગેણું પદુચ્ચમખિખએણું, પારિક્કાવણિયાગારેણું,
મહત્તાગારેણું સંવસમાહિવત્તિયાગારેણું.

એગાસણું પચ્ચખખાઈ-ખિયાસણું પચ્ચખખાઈ તિવિહંપિ
આહારં, અસણું, ખાઈમં સાઈમં અન્નતથણાલોગેણું, સહ-
સાગારેણું, સાગારિઆગારેણું આઉંટણુપસારેણું, ગુરુઅખલુકાણેણું
પારિક્કાવણિયાગારેણું, મહત્તરાગારેણું સંવસમાહિવત્તિયાગારેણું.

પાણુસ્સ લેવેણુ વા, અલેવેણુ વા અચ્છેણુ વા, ખહુલેવેણુ
વા સસિત્થેણુ વા, અસિત્થેણુ વા વોસિરે.

સમજ-આમાં જેણે આયંખિલ કરેલ હોય તેણે અયં-
ખિલ પચ્ચખખાઈ આવે ત્યારે (ખીજથી અપાતી પ્રતિજ્ઞાના

સ્વીકારરૂપે ‘પચ્ચખખામિ યોલવું તેમજ જેણે નિવિ કરેલ હોય તેણે નિવીવિગઢ્યો પચ્ચખખાઈ વખતે ‘પચ્ચખખામિ કહેવું અને એકાસણવાળાએ વિગઢ્યો પચ્ચખખાઈ આવે ત્યારે ‘પચ્ચખખામિ કહેવું. અને ‘વોસિરે’ યોલે ત્યારે ‘વોસિરામિ’ યોલવું. આ લક્ષ ગુરુમહારાજ સહુને સામુદાયિક પચ્ચખખાણુ કસવલા હોય ત્યારે રાખવાનું છે.

શ્રી પોસહ વ્રતની પૂજા-ઢાળ

દુહો

પડહ વજવી અમારીનો, ધ્વજ ખાંધો શુભ ધ્યાન;
પોસહ વ્રત અગિયારમે, ધ્વજ પૂજા સુવિધાન. ૧

ઢાળ

પ્રભુપડિમા પૂજને પોસહ કરીધે રે, વાતને વિસારી રે વિકથા ચારની; પ્રાયે સુરગતિ સાધે પર્વને દિવસે રે, ધર્મની છાયા રે તરુ સહકારની, શીતળ નહીં છાયા રે આ સંસારની, ફૂડી છે માયા રે આ સંસારની, કાચની કાચા રે છેવટ છારની, સાચી એક માયા રે જિન અણુગારની ॥ એ આંકણીં ॥ એંશી ભાંગે દેશથકી જે પોસહરે, એકાસણુ કહું રે શ્રી સિદ્ધાંતમે, નિજ ઘર જઈને “જયણુ મંગળ” યોલે રે, ભાજન સુખ પૂજ રે શખ્દ વિના જમે ॥ શીતળં ॥ ફૂં ॥ કાં ॥ સાં ॥ ર ॥ સર્વથી આઠ પહરનો ચોવિહાર રે, સંથારો નિશિરે ઠંબલ ડાલનો; પાંચે પરવી ગૌતમ ગણુધર યોલ્યા રે, પૂરવજ આંક ત્રીસગણો છે લાલનો ॥ શીં ॥ ॥ ફૂં ॥

* સામાયિકના લાલ કરતાં આઠ પહારનો પોસહમાં ત્રીસગણો લાલ છે.

॥ કાં ॥ સાં ॥ ૩ ॥ કાર્તિક શેઠ પામ્યો હરિ અવતાર રે,
 આષકx દશ બીશ વરસે સ્વર્ગે ગયા; પ્રેતકુમાર વિરાધક
 ભાવને પામ્યા રે, દેવકુમાર વ્રત રે આરાધક થયા ॥ શીં ॥
 ॥ કૂં ॥ કાં ॥ સાં ॥ ૪ ॥ પશુ* અતિચાર તણ જિનણ
 વ્રત પાળું રે, તારક+ નામ સાચું રે જે મુજ તારશે; નામ
 ધરાવો નિર્યામક જે નાથ રે, ભવોદધિ પાર રે તેા ઉતારશે
 ॥ શીં ॥ કૂં ॥ કાં ॥ સાં ॥ ૫ ॥ સુલસાદિક નવ
 જનને જિનપદ દીધું રે, કર્મે તે વેળા રે વસિયો વેગળો;
 શાસન દીકું ને વળી લાગ્યું મીકું રે, આશાભર અંચો રે
 સ્વામી એકલો ॥ શીં ॥ કૂં ॥ કાં ॥ સાં ॥ ૬ ॥ ઠાક
 નામ ધરાવો તેા સુખ આપો રે; સુરતરુની આગે રે શી બહુ
 માગણી ? શ્રી શુભવીર પ્રભુણ મોઢે કાળે રે, દિયંતા દાન રે
 શાખાશી ઘણી ॥ શીં ॥ કૂં ॥ કાં ॥ સાં ॥ ૭ ॥

x આતંદાદિ દશ આવકો. * પાંચ અતિચાર. + તારનાર.

કીર્તિ પ્રકાશન ધર્મ સાહિત્ય પ્રચાર
નવી યોજના આજીવન સભ્યના રૂ. ૨૫૧]

૧. સમરાદિત્ય કેવલિ ચરિત્ર સચિત્ર	૧૫=૦૦
૨. વ્રત ધરિએ ગુરૂ સાખ સચિત્ર	૧૬=૦૦
૩. આર્હત તત્વ દર્શન-સચિત્ર	૧૨=૦૦
૪. જૈન રામાયણ સચિત્ર	૮=૦૦
૫. જૈન મહાભારત	૮=૦૦
૬. શ્રી ભરતેશ્વર બાહુબલી પ્રતાકારે	૧૫=૦૦
૭. ભાક્ત અને મુક્તિ	૧૫=૦૦
૮. પર્યુષણ પર્વમાળા	૫=૦૦
૯. પુષ્પાવતી રાસ પ્રતાકારે	૫૧=૦૦
૧૦. પુષ્પાવતી રાસ (સચિત્ર પુસ્તકાકારે)	૫૧=૦૦
૧૧. સૂત્ર ચમત્કાર યાને કથા મંજરી	૮=૦૦
૧૨. જૈન ધર્મનું વિજ્ઞાન	૬=૦૦
૧૩. ભોજનનું અમૃત (રાત્રિભોજન)	૫=૦૦
૧૪. જીવનનું અંતિમ માંગલ્ય (નવી આવૃત્તિ)	૧૫=૦૦
૧૫. પંચામૃત સચિત્ર કથા	૫=૦૦
૧૬. સ્વાધ્યાય સૌરભ	૧૦=૦૦
૧૭. શ્રી હેમચંદ્રાચાર્ય	૧૦=૦૦

કીર્તિ પ્રકાશનના હવે પછી જે છપાશે તે બધા પુસ્તકો આજીવન સભ્યને ભેટ મળશે.

ટીપક આર. ઝવેરી

૧૦/૧૨૭૦, હાથીવાલા દેરાસર સામે, ૧ લે માળે,
ગોપીપુરા, મેઈન રોડ, સુરત

સ્ટોકમાં જુજ નકલો છે. મારે વહેલો તે પહેલો.

મુદ્રક : જી. એન. રાણા, મોહન પ્રિન્ટરી, નવાપુરા નવીસડક સુરત.